

ZPRÁVA O TŘETÍM SYNODU ČESKOBRASTRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ

který zasedal v Praze u Salvátora a na Král. Vinohradech
od 15. do 19. června 1925.

Dle protokolů synodních
z uložení synodu sestavil a vydal synodní výbor
českobratské církve evangelické.

V PRAZE 1925.

Nákladem synodního výboru Českobratské církve evangelické
v Praze II., Jungmannova tř. 15 (Husův Dům).

Tiskla Pražská akciová tiskárna.

A. Svolání, zahájení, ustavení synodu.

Třetí synod byl svolán ve smyslu §§ 93 a 101. 16. církevního zřízení z 8. února 1922 synodním výborem na pondělí 15. června 1925 a dni následující do českobratrského evangelického chrámu u Salvátora v Praze I. Pozvání k synodu bylo provázeno obšírnou zprávou synodního výboru, obsahující program a seznam členů synodu i jejich náhradníků, dále přehled událostí církevních za poslední dva roky, přehled činnosti synodního výboru a jednotlivých komisí, zvolených na druhém synodu, a zvláště pak návrhy, jež měl synod projednávat. Některé návrhy, t. j. zejména návrh nové agendy a návrh osnov pro vyučování náboženství na obecných, občanských a středních školách, byly vytištěny zvlášť a členům synodu dodatečně 14 dní předem doručeny.

Celkem konal synod devět schůzí, a to: schůzi zahajovací v českobratrském chrámu u Salvátora v Praze; schůzi s veřejnými bohoslužbami, pořádanými podle nového způsobu, navrhovaného synodním agendárním odborem, při které promluvili také hosté z ciziny, v českobratrském chrámu u Klimenta; schůzi pro širší českobratrskou veřejnost o důležitosti nábož. výchovy mládeže a šest schůzí pracovních, vesměs v církevním domě na Vinohradech. Synod zasedal od 15. do 19. června.

Zahájení synodu předcházely služby Boží, konané v chrámu u Salvátora dne 15. června 1925 o 5. hod. odpo., při nichž kázání na text Pís. Šal. 4, 7 a Efez. 5, 25—27 vykonal konsenior Gustav Švanda z Olomouce. Kázání to je otištěno v příloze.

Po ukončení služeb Božích zahájil o 6. hod. senior Josef Souček z Prahy, předseda synodu i synodního výboru, jednání synodní nejprve modlitbou a čtením z Písma Efez. 6, 10—19 a pak tímto proslovem:

„V pozvání k nynějšímu i dřívějším synodům uvádíme vyzvání k modlitbám, aby z Boží milosti i synod tento přispěl k zřízení a utvrzení dobrého řádu, k obnovení a posílení bratrské lásky a k povzbuzení všech služebníků k dílu Páně.

Slova ta mají původ v staré Jednotě Bratrské. Dobrý řád, láska bratrská, věrné konání díla Páně a v tom posílení byl smysl jejich sněmů.

Dobrý řád byla vynikající přednost Jednoty a dávala na to vždy veliký důraz. A když my chceme býti dětmi Jednoty Bratrské, jsme povinni také tak činiti. Letošní synod, kromě obvyklých návrhů a podnětů vztahujících se k ústavě, má před sebou návrhy zvláštních řádů, jednak řádu pro služebníky církevní, jednak řádu pro všechny údy.

Jest to projevem, že se silně cítí potřeba takových řádů. Slované mají pověst, že nemají dosti smyslu pro řád a že neradi se mu podrobují, a to zvláště tehdy, když si řád takový sami dali a i ty si vyvolili, kterým se ukládá jej prováděti. Spíše poslouchají řádů i správců vnucených. Nechceme, aby tak bylo mezi námi. Na nedostatek řádu hynuli utrakvisté, ale Jednota, majíc dobrý řád, kvetla. A proto tento synod má před sebou úlohu doplniti řád scházející neb zlepšiti stávající a ovšem také přispěti k zachovávání řádu, to jest posílení smysl pro řád a loyaltitu k němu i v případě, když snad někdo osobně myslí, že řád má vady. A když budeme o svých řádech uvažovati a se usnášeti, doporučuji předně, aby se tak dalo v souhlase s Písmem a našimi presbyterními zásadami, a druhé, abychom při usnášení byli si vědomi, že to, na čem se usneseme, musíme nejen plniti na svých různých místech, nýbrž i naléhati na plnění.

A k řádu a zachovávání jeho i k provádění jeho patří láska bratrská. Ve spojení bratrské lásky a pevného řádu jest síla a požehnání. Pro lásku není obtíží se řádu podrobiti a i provádění jeho pozbude příkrosti. Řádem stává se láska požehnáním, ale bez řádu bloudí, neoblažuje trvale, ano stává se i neštěstím. Dále znamená bratrská láska i smysl pro jednotu a pro zásadu Písma: „Jedni druhých břemena neste a tak plňte zákon Kristův.“ Posílení v lásce bratrské tedy jest i posílením zájmu pro jiné sbory, celou církev, pro spolupráci a pomoc umdlévajícím. K tomu měl přispěti každý bratrský sněm a k tomu má přispěti i náš synod.

Ale řád a zachovávání jeho, jakož bratrství a vědomí Jednoty má jeden předpoklad, totiž přesvědčení, že se nám jedná o velikou společnou věc, společný cíl a společné dílo, a k vůli němu že potřebujeme řádu a vřelého ducha bratrství a jednoty. A tato veliká věc a dílo, které církev Kristova má konati, jest dílo Páně, dílo Ježíše Krista, jak to řekli Bratří. A v tomto díle se povzbuditi chceme na tomto shromáždění. Znovu si živě uvědomiti velikost toho díla. V tom nedocházíme povzbuzení v prostředí, ve kterém žijeme. Vše jest v očích okolí našeho důležitější nežli dílo toto. Ale přece jest to dílo Boží, které kazatelé a starší a celá církev naše konati má — vzdělávat a šířit království Boží a Boží spravedlnost.

A k vůli povzbuzení k horlivějšímu konání díla jest i přehlednuti toho, co jsme konali a co vykonal. Pohled ten nebude vždy potěšující, nýbrž i skličující. Ale je-li v nás život a víra, tedy i pohled na nedostatky povzbuzuje k napravení jich. A vidíme nedostatky i potřeby, ano chyby a slabosti, rány i nemoci, mnoho ne-

úspěchů a nezdarů. Oráme roli, ale stále zdá se, že jest mnoho úhoru, který se šíří; rozséváme, ale nevidíme žně, leč chudičké. Stavíme, ale stále spatřujeme zboženiny. Zdá se, že ustupujeme, klesáme, hyneme. Chrámy naše mnohde poloprázdné; přemnoží z našich se odcizují, odvykají. Lekáme se, co bude, až doroste mládež naše, která stržena bývá na jiné cesty a jinými zájmy. A rodiny z velké části netvoří prostředí, v němž vyrůstati by mohli pobožní a věrní čeští bratří. Církev jest mnohým ne radostí a hrдостí, ale břemenem. To tlačí mnohé, však mnozí nedbají, což zase rozmnožuje bolest. Služebníci umdlévají; cítíme při sobě nedostatek věrnosti, slabost a zanedbávání díla.

Četli jsme hořká slova o stavu našem. Četli jsme je ve veliké hořkosti a i s hněvem. V souvislosti, v jaké byla psána, ranila velice. Ale soudím a věřím, že byla psána také v hořkosti srdce. A snad i toho potřebí jest a jistě mělo by probuditi svědomí a umdlévající lásku naši, a hořká kritika může být i při své příkrostiti užitečnou pro nás, jestli církev milujeme a v ní a její zásady a poslání věříme.

Než hledíce na církev a dílo její, nevidíme jen stinné stránky, nýbrž i světlé, také i to, co povzbuzuje a těší. Jsme uprostřed práce a boje v době zvržené a pohnuté a v té práci zdá se nám, že vidíme jen známky neúspěchu. Jako vojín na svém místě, nebo celá skupina jich, vidí kol sebe jen padlé a raněné a nevidí, co se děje jinde a jak se celé armádě vede, tak i my. Ale za šest let svého obnovovaného života lze viděti i radostné věci. Rozmnožili jsme se nad očekávání o více nežli 50%. Vinice rozšířena; jest na ní trní a bodláčí, ale přece jest to od Boha nám daná práce nová. Organizace naše učinila značný pokrok. Od roku 1918 máme třicet nových farních sborů a celou řadu stanic. A počet sborů ještě bude růsti. Počtem duší rosteme nyní méně; nastalo jakési zastavení propagační činnosti, ale jest to i částečně vědomý oddech. Ačkoli jsme stále v době hospodářsky těžké a mravně i nábožensky otřesené, přece za tu dobu vykonána byla celá řada staveb církevních neb koupí domů pro církevní práci. Přestavba Husova Domu za přispění všech sborů jest radostný úspěch. Zřízení Misijní školy a opatření budov pro ni jest dobrý krok ku předu. Práce náboženská sílí. Nové sbory i nábožensky jdou kupředu. Počet sdružení mládeže roste a Svaz těchto sdružení rozšiřuje svou činnost stále. Práce v Nedělních školách jest na počátku nového období. Lze konstatovati i duchovní prohlubování se nových členů a obživení náboženského života. Mimo to duchovní vzrůst děje se pomalu a nelze jej vždy viděti za dobu krátkou.

Máme nedostatek kazatelů, ale za to řadu bohoslovců. Budeme snad zklamáni v některých, ale u většiny máme odůvodněnou naději, že z nich budou služebníci evangelia nejen dobře připravení, nýbrž i horliví, věrní a nadšení.

Také si uvědomujeme, že žijeme v době, která překypuje dobrem i zlem. Vedle zmatení mravního i náboženského negace a materialismu jsou zde silné touhy po největších věcech. Na jedné straně církev jest za nic považována i to oč usiluje, a na druhé touha po víře v skutečnosti nadzemské.

Poměry našeho národního života nejsou nám příznivé. Řím se upevňuje. Nabývá nejen veliké politické moci, nýbrž jest tu řada lidí, kteří snaží se — ať věří sami nebo ne — Řím odporučiti národu našemu a učiniti jej národním náboženstvím. Politické poměry zaostřují se tak, že to cítíme na svém těle stále více. Jsme stále jako cizinci mnohým aneb zlým svědomím, ač jsme v pravdě nejvěrnější částí národa; můžeme čekati, že se ozvou zase staré pomluvy o nás, jaké byly v r. 1886 a 1903. Ale kéž bychom byli sami sobě přáteli věrnými a sami v sobě měli silné vědomí a víru v poslání své církve a velikosti díla, které má konati. Nerozhodne o naši budoucnosti okolí naše a přátelství či odpor a nepřátelství k nám, nýbrž naše věrnost neb nevěrnost českému bratrství; věrnost nejen vyznáním, ale svědomím, věrnost srdce i ducha i života.

Proto ona bratrská touha jest i naší vroucí modlitbou, aby i tento synod přispěl k povzbuzení v š e c h n á s k dílu Páně, to jest k probuzení vědomí českobratrského a posílení jeho, jakož i k opravdovému odhodlání konati dílo Páně věrně a horlivě.

Tím prohlašuji tento třetí synod za zahájený jménem Páně.“

Nato senior Souček vítá některé hosty, a to zejména Rev. dra Sylv. Beache z Princeton, zástupce presbyterní církve americké, a prof. dra J. Herrona z Omahy.*)

Vyvoláváním jmen členů synodu a odevzdáním legitimací bylo zjištěno, že jest přítomno ze 102 oprávněných poslanců 87 a 8 náhradníků, dohromady tedy 95 členů. I konstatuje proto předseda senior Souček, že synod jest usnášení schopný a prohlašuje jej formálně znovu za zahájený. Omluvili se poslanci: Vladimír Soukup

*) Oba tito hosté promluvili k synodu a k četnému shromáždění při zasedání v úterý 16. června večer v chrámu u Klimenta. Proslovy jejich, zvláště dra Beache, byly vyslechnuty s velikým zájmem. Dr. Beach, jenž je farářem sboru, ke kterému také jako starší patřil zesnulý prezident Wilson, zmiňoval se o lásce a zájmu tohoto velikého představitele Spojených Států severoamerických o český národ. Největší část svého proslovu věnoval však dr. Beach způsobu, jakým v presbyterní církvi americké se sbírají příspěvky na práci domácí i zahraniční. Jak v dru Beachovi, tak v prof. dru Herronovi má naše církev i náš národ vřelé přátele.

z Mělníka, Josef Štěpán ze Stránky, Josef Rytíř z Brandýsa n. L., Petr Marušíák z Libštátu, Václav Ruml ze Zaričan, Bedř. Dudycha z Lito-myšle, L. Teplý z Hlinska, B. Baštecký z Pustého Rybného, Fr. Filipi z Telecího, Mil. Kovář z Počátek, B. Souček z Tábora, Jos. Juřík z Ubušítku, Jos. Hovadík ze Vsetína, Jan Toul z Prostějova, dr. Fr. Žilka z Prahy. Synodu se neúčastnili tito pozvaní náhradníci: Jos. Kašpar, náměstek senior. kurátora v Záhoří u Proseče a Fr. Zelený z Rokytna u Nov. Města na Mor. Také poslanec Tom. Mikuláščík z Jaseň se synodu, pokud z presenčních listin se dalo zjistiti, neúčastnil; byl pro úmrtí svého otce telegraficky odvolán.

Synodu obcovali tito členové:

Za synodní výbor:

1. Josef Souček, senior a farář v Praze II./1211.
2. ThDr. Ferd. Hrejsa, profesor a náměstek seniorův v Praze I./1045.
3. Ferd. Kavka, ředitel továrny a synodní kurátor v Praze VII./759.
4. PhDr. Ant. Boháč, ministerský rada v Praze II., Podskalská 31, člen synod. výboru.
5. JUDr. Josef Král, vrch. finanč. rada v Praze VII., Plynární 1031, člen synod. výboru.
6. František Prudký, farář v Olomouci, člen synod. výboru.

Za seniorát pražský:

7. Stanislav Čapek, konsenior, Praha I./1045.
8. Bedřich Čermík, majitel zasílat. závodu a seniorátní kurátor, Praha II., Havlíčkovo nám. č. 3.
9. Lic. Frant. Bednář, farář v Praze II., Klimentská 18.
10. Bedř. Jerie, farář v Praze-Vinohradech, Korunní 62.
11. Karel Machotka, farář v Plzni, Prokopova 27.
12. MUDr. Adolf Lukl, Vinohrady, Budečská 34.
13. PhDr. Jindřich Hrozný, Praha VII., Jirěčkova 17.
14. JUDr. Stanislav Zima, advokát, Strakonice.

Za seniorát podřipský:

15. Josef Kulík, konsenior, Lipkovice, p. Roudnice n. L.
16. Jaroslav Šustr, náměstek seniorátního kurátora a statkář, Bechlín u Roudnice n. L. (jako náhradník).
17. Rudolf Lány, farář v Krabčicích, p. Roudnice n. L.
18. Josef Kantorek, farář v Mělníku.
19. Vlastimil Juren, farář, Louny, Prokopova ul.
20. Josef Mašek, statkář v Zamachách, p. Vtelno Mělnické.
21. Ludmila Pavlíčková, choť vrchního ředitele ústavu pro choromyslné v Horních Beřkovicích.
22. Frant. Král, statkář, Lipkovice, p. Roudnice n. L. (jako náhradník).

Za seniorát poděbradský:

23. Jarolím Nešpor, konsenior v Chlebích u Nymburka, p. Ronov-Oskořínek.
24. Josef Holý, ředitel cukrovaru, seniorátní kurátor v Mochově u Brandýsa n. L.
25. Karel Hadač, farář v Lysé n. L.
26. František Šustr, farář, Poděbrady.
27. Ladislav Juren, farář, Nymburk.

28. Frant. Kulich, uzenář, Poděbrady (jako náhradník).
29. Jan Kubiček, statkář, Hořátev č. 47, p. Nymburk.
30. Václav Vokoun, statkář, Sány u Poděbrad.

Za seniorát královéhradecký:

31. Josef Čapek, konsenior, Třebechovice p. Orebem.
32. Jiří Vedral, obchodník, seniorátní kurátor, Libštát u Semil.
33. Oskar Opočenský, farář, Klášter, p. Bolehošť u Nového Města nad Metují.
34. Emil Pokorný, farář v Šonově u Náchoda.
35. Adolf Novotný, farář v Hradci Králové.
36. MUDr. Adolf Švanda v Hradci Králové.
37. Václav Hojný, rolník v Černilově u Hradce Král.
38. Václav Kupka, mistr obuvnický, Třebechovice pod Orebem.

Za seniorát čáslavský:

39. Viktor Szalatnay, konsenior, Kutná Hora.
40. Jan Urbánek, ředitel pojišťovny a seniorátní kurátor v Planěch.
41. František Klapuš, farář v Přelouči.
42. Jan Vl. Šebesta, farář v Pečkách na dr.
43. G. Ad. Molnár, farář v Trnávce, p. Řečany n. L.
44. Václav Havelka, statkář v Čáslavi.
45. Frant. Koudela, rolník, Moravany, p. Vilimov v Č. (jako náhradník).
46. Václav Vondruška, řídící učitel v. v., Tmávka, p. Řečany n. L.

Za seniorát chrudimský:

47. Josef Nešpor, konsenior, Chrudim.
48. Jan Střítecký, profesor, sen. kurátor, Chrudim.
49. Bedřich Horký, farář, Džbánov, p. Kerhartice u Ústí n. Orl.
50. Rudolf Medek, farář, Bučina, p. Cerekvice n. Louč.
51. Jakub Caha, farář, Vysoké Mýto.
52. Jan Janecký, rolník, Sloupnice u Litomyšle (jako náhradník).
53. Jan Škerík, rolník, Jehnědí č. 51, p. Kerhartice u Ústí n. Orl.
54. Josef Malina, rolník, Habřinka u Bukovky, p. Bělá u Přelouče.

Za seniorát poličský:

55. Karel Andrlé, konsenior, Krouna u Skutče.
56. Josef Dvořák, farář, Proseč, vých. Čechy.
57. Josef Dvořák, rolník, Telecí č. 26, p. Sádek u Poličky (jako náhradník).
58. Jan Nekvinda, rolník v Krouné č. 124, u Skutče.
59. Jan Samek, rolník v Zábोří u Proseče, východní Čechy.

Za seniorát německobrodský:

60. Jan Václavík, konsenior, Krucemburk u Chotěboře.
61. Adolf Nechanický, náměstek seniorátního kurátora a obchodník v Telči (jako náhradník).
62. Vladimír Chvátal, farář, Soběslav (jako náhradník).
63. Vladimír Čech, farář, Písek.
64. Jan Toul, farář v Českých Budějovicích.
65. Aug. Sochor, vrchní správce důchodkové kontroly, Soběslav.
66. Marie Rebová, Jindřichův Hradec.
67. Josef Valouch, rolník v Moravči č. 12, p. Nová Cerekev.

Za seniorát novoměstský:

68. Frant. Ilek, konsenior v Rovečíně u Boskovic, Morava.
69. Frant. Ondruška, učitel, sen. kurátor, Jimramov.
70. Josef Dobeš, farář, Nové Město na Moravě.
71. Vincenc Vašíř, farář, Nové Město na Moravě.
72. František Rozbořil, farář v Jimramově.
73. Karel Bukáček, Jimramov č. 27.
74. Josef Příbyl, železniční úředník v Novém Městě na Moravě.

Za seniorát brněnský:

75. Kamil Nagy, konsenior, Vanovice u Boskovic.
76. Karel Vilím, zemský rada a senior. kurátor, Brno, Veveří 83.
77. Jar. Stehlík, farář, Javorník, p. Velká u Strážnice na Mor.
78. Lic. th. J. Hájek, farář, Miroslav.
79. Václav Pokorný, farář, Brno, Pellicova 6.
80. Josef Čech, rolník, Novič, p. Letovice, Morava.
81. Jindřiška Wurmová, spisovatelka, Brno, Dlouhá 13.
82. Frant. Ryšavý, rolník, Miroslav-Václavov 52.

Za seniorát vsetínský:

83. Gustav Winkler, konsenior, Hošťálková u Vsetína.
84. Tomáš Špaček, náměstek seniorátního kurátora, Vsetín (jako náhradník).
85. Otmar Hrejsa, senátor a farář, Jasená, p. Vizovice.
86. Josef Jadrníček, farář, Uherské Hradiště.
87. Jan Porubjak, farář, Vsetín (dolní sbor).
88. Viktor Opočenský, vrch. cír. rada v. v., Vsetín.
89. František Vaculín, stolař, Vsetín č. 824.

Za seniorát moravsko-slezský:

90. Gustav Švanda, konsenior, Olomouc, třída krále Václava III., číslo 10.
91. Eduard Šolc, ředitel cementáren, senior. kurátor, Hodolany-Olomouc.
92. Bohuslav Burian, farář, Střítež, p. Valašské Meziříčí.
93. Jaroslav Urbánek, farář, Přerov.
94. Alexandr Winkler, farář, Frýdek.
95. Josef Dobeš, rolník, Střítež, p. Valašské Meziříčí.
96. Jan Konečný, konstruktér, Orlová.
97. Josef Jadrníček, rolník, Střítež, p. Valašské Meziříčí (jako náhradník).

Za československou evangelickou bohosloveckou fakultu Husovu:

98. Dr. Josef Hromádka, profesor, Praha-Vinohrady, Budečská 34 (jako náhradník).

Ve smyslu § 92 cír. zřízení složili poslanci synodu slib, odříkávajíce slova jeho za seniorem, a sice při zahajovací večerní schůzi u Salvátora 15. června.

K návrhu synod. kurátora F. Kavky zvolen jednomyslně za I. místopředsedu synodu Josef Nešpor, konsenior a farář v Chrudimí, a za II. místopředsedu Karel Vilím, zemský rada a seniorátní kurátor z Brna.

Zapísovateli zvoleni: R. Lány z Krabčic, B. Burian ze Stříteže, E. Pokorný ze Šonova, Jos. Dvořák z Proseče, Vl. Čech z Písku, Jos. Jadrníček z Uh. Hradiště, A. Novotný z Hradce Král., dr. St. Zima

ze Strakonice, Fr. Král z Lipkovic, V. Vondruška z Tmávky, Vl. Chvátal ze Soběslavě, Rudolf Medek z Bučiny a K. Andrlé z Krouné. (Návrh A. Novotného, aby povolání byli dva stenografové, nebyl přijat.)

Na návrh dra F. Krále synod se usnáší jednomyslně, aby zprávu o synodním jednání a o synodních usneseních sestavil a vydal synodní výbor.

Dále se synod usnesl k návrhu dra Krále, aby zprávy o synodu pro denní tisk podávali dr. A. Boháč a sekretář synod. výboru B. Valeš. Zprávy ty také vskutku každodenně byly sestavovány a skrze čl. tiskovou kancelář doručovány dennímu tisku. Většina deníků je otiskovala. „Nár. Politika“ a „Lidové Noviny“ měly při jednání synodním své zvláštní redaktory.

Návrh synodního výboru, aby pro připravení podaných předloh pro plenární zasedání bylo zvoleno osm odborů přípravných a aby jim přikázány byly předlohy podle rozvrhu v tištěné zprávě synod. výboru, byl jednomyslně přijat. Návrh synodního výboru na složení členů těchto odborů byl však přijat jen v zásadě a ponecháno těm, kteří by si přáli změny, aby se stali členy toho odboru, do kterého vstoupiti chtěli. Zároveň usneseno, aby náhradníci zásadně zastupovali také v odborech ty členy synodu, místo kterých byli povoláni. Z protokolů nelze zjistiti, kteří členové synodu v kterém odboru zasedali; jen některé známé změny zde uvádíme, a sice v odboru I. zasedal místo dra Hrejsy senior Souček a dr. Hrejsa přешel do odboru VIII.; dále zasedal v odboru I. také dr. Zima (místo v odboru VIII.); v odboru VI. zasedal ještě dr. Švanda (místo v odboru VII.) a E. Šolc (místo v odboru V., kde omylem vytištěno bylo jméno Štancel); v odboru VII. zasedal ještě Klapuš (místo v odboru III.); v odboru VIII. byl členem ještě K. Nagy (místo v odboru VI.) atd. K seznamu těchto odborů a členů v nich srovnej tištěnou zprávu „Třetí synod“ str. 169—171.

Časový rozvrh zasedání byl tento: první schůze zahajovací konalase v pondělí 15. června o 6. hod. večer v chrámu u Salvátora; v úterý 16. června dopoledne zasedaly pracovní odbory, a sice všechny v Husově Domě; v týž den odpoledne konala se v modlitebně na Vinohradech druhá plenární schůze synodu a večer třetí schůze, určená pro širší veřejnost českobratrskou, v chrámu u Klimenta; ve středu 17. června dopoledne byla čtvrtá schůze, odpoledne pátá a večer šestá, jež všechny se konaly na Vinohradech a z nichž šestá (o výchově) byla určena opět širší veřejnosti českobratrské; ve čtvrtek 18. června byla dopoledne schůze sedmá, odpoledne schůze osmá; v pátek 19. června dopoledne konala se pak schůze poslední, devátá, jež skončila o 2. hod. odpo. Až na schůzi prvou a třetí konány byly všechny plenární schůze v modlitebně vinohradské.

Synodu došly pozdravy od R. Gillieho, moderátora presbyterní církve v Londýně, od dra Ferd. Cisaře, od Mírové Jednoty, od Zemského Svazu abstinentského pro Moravu, telegram od vrchní správy německé evangelické církve z Jablonce a j.

B. Usnesení synodu.

Projev synodu p. prezidentu republiky T. G. Masarykovi.

Panepresidente! Kazatelé a starší česko-bratrské církve evangelické, shromáždění v Praze na třetím svém církevním synodu, posílají Vám za dvě stě padesát tisíc lidu česko-bratrského projev své upřímné lásky, hluboké úcty, oddanosti i důvěry k Vám, jakož i své opravdové věrnosti drahé naší republice. Naše snahy a touhy směřují k tomu, abychom se vzdělávali v lid Boží a věříme, že tím sloužíme ke štěstí a slávě svého národa. Milostivý Bůh zachovej Vás ve zdraví a síle, abyste ještě mnohá leta stál v čele našeho státu k jeho upevnění a zvelebení.

I. Ústava a správa církve.

1. Rozšíření platnosti církevního zřízení na Slovensko a Podkarpatskou Rus. K návrhu příslušných komisí (ref. dr. Fr. Bednář a Ondruška) učiněno toto usnesení, prvá část jednomyslně, druhá většinou 80 hlasů:

Synod schvaluje podanou zprávu synodního výboru o provádění usnesení minulého synodu o doplnění zřízení církevního odstavcem, rozšiřujícím platnost jeho i pro Slovensko a Podkarpatskou Rus, uznává všecko, co synodní výbor dosavad učinil k provedení usnesení a žádá synodní výbor, aby se přičinil o brzké definitivní jeho potvrzení. Synod zdůrazňuje, že církev česko-bratrská evang. nemůže býti bez rozšíření zřízení i na Slovensko a Podkarp. Rus, nemá-li utrpěti na své podstatě jako církev a nemá-li čbr. evangelici na Slovensku a Podk. Rusi zůstatí bezprávní. Synod si však přeje srdečně bratrskou dohodu s evang. církví slovenskou a. v.

V důsledku přijetí tohoto návrhu usneseno zároveň, že se tím vyřizují všechny ostatní návrhy z různých seniorátů, týkající se této věci (zvláště tedy návrh ze seniorátu královéhradeckého č. 1. a časlavského č. 7). Usneseno však, aby do protokolu přijat byl zamítnutý návrh odlišný, podávaný far. K. Machotkou, který zněl takto:

„Synod schvaluje dosavadní kroky synodního výboru ve příčině rozšíření platnosti našeho církevního zřízení na území celé ČSR, a pokládá je za nutné z důvodu náboženské rovnoprávnosti a právní jistoty svých údů. Avšak v zájmu bratrské shody církve česko-bratrské evang. a evang. a. v. na Slovensku vyslovuje přání, aby po tomto uznání naší církve i na Slovensku byl vzájemný poměr jejich upraven bratrskou dohodou dle zásady recipacity tak, aby nebylo třeba

zakládati nové sbory jedné církve v dosavadním území církve druhé. K tomu cílí mecht synodní výbor zahájí nové jednání se zástupci církve slovenské evang. a. v. a docílenou dohodu nechť předloží příštímu synodu k dodatečnému schválení. Členům čsbr. církve evang. klade na srdce, aby se dle možnosti zúčastnili církve života ve sborech církve slovenské evang. a. v. a považovali tuto účast, třeba byla spojena se zváním se do poměrů poněkud odlišných, za příkaz ducha česko-bratrského i za příkaz československého náboženského a církevního, národního a kulturního sjednocení, jehož vzrůstu a konečného vyvrcholení si církev čsbr. evang. co nejvíce přeje."

Dříve než synod své nahore otištěné usnesení v této záležitosti učinil, konstatováno bylo, že vyšly v denících „Československá Republika“ a „Nár. Listy“ články, které spočívajíce na jednostranných informacích, varovaly před podobným usnesením. Proto již tehdy vyskytl se návrh, aby na články ty bylo žurnalisticky reagováno. Návrh ten byl však zamítnut. Když ale potom v deníku „Československá Republika“ znovu po dvakrát vyšly o této věci články nesprávné a zkreslené, zvolena byla z plena synodního zvláštní komise k vyvrácení a napravení těchto zpráv (dr. Hrejsa, Machotka, Prudký, dr. Bednár). Komise ta podala nato synodu k usnesení projev, jenž také byl vskutku synodem přijat, avšak s dodatkem, že určen je pouze pro synod a nikoli k otištění v denících; projev ten zní:

Synod vyslovuje nelibost, že patrně někdo z přítomných posluchačů při jednání synodu, nedbaje toho, že synod zvolil k informování veřejnosti zvláštní komisi, propůjčil se k tomu, aby v „Československé Republice“ buď sám, buď prostřednictvím jiného nesprávnými zprávami o průběhu synodu a jeho přípravách uváděl veřejnost československou ve zmatek a po případě i na Slovensku vzbuzoval dojem, jakoby synod byl nějak konfesijně proti bratřím Slovákům zaujat. — Synod prohlašuje, jak už v příslušném usnesení učinil, že mu záleží co nejvíce na bratrském poměru k slovenským evangelíkům a. v. a konstatuje, že sám biskup Janoška a biskup Zoch projevíli po rozhovorech se synodním výborem plný souhlas s naším úsilím o rozšíření našeho církevního zřízení na celé Československo a prohlásili, že ministerstvu doporučí naši žádost o rozšíření zřízení na celé Československo. — Synod zmocňuje synodní výbor, aby zakročil v red. „Československé Republiky“, aby pro budoucnost nepřijímala takových jednostranných zpráv, aniž by se informovala u synodního výboru, jakož i aby synodní výbor vhodný informační článek zaslal o této otázce do „Československé Republiky“.

2. Přičlenění českých evangelických sborů v cizině k česko-bratrské církvi evangelické. K návrhu příslušné komise (ref. dr. Bednár) usneseno:

Synod běře na vědomí zprávu synodního výboru o přidružení zahraničních evang. církví českých k církvi česko-bratrské evangelické.

(Viz brožuru „Třetí synod“ str. 15.)

3. Měnění církevního zřízení. V této věci učiněno toto zásadní usnesení:

Synod přijímá návrh ze seniorátu poděbradského („Třetí synod“, str. 156, č. 1) a přeje si, aby hlavní zásady církevního zřízení nebyly bez důležitých a podstatných příčin měněny.

4. Zřízení komise pro konečnou úpravu církevního zřízení. Učiněno toto usnesení:

Synod vyzývá synodní výbor, aby, kooptuje jiné členy (Vilíma, Šustra, Bednáře), učinil přípravy k vypracování konečné úpravy církevního zřízení. Tomuto výboru se předávají všechny pozitivně usnesené změny církev. zřízení, aby dle možnosti přejal je do budoucího opraveného církevního zřízení.

Poznámka: Vzhledem k návrhu č. 1 ze seniorátu čáslavského*) prohlašuje třetí synod, že považuje návrhy k druhému synodu na změny v církv. zřízení (Zpráva o druhém synodu str. 27—28) zamítnutím jich en bloc za vyřízeny.

Všecky nové návrhy k třetímu synodu z jednotlivých seniorátů na změnu církv. zřízení se z usnesení synodu přidělují právě zvolené komisi, jež má církv. zřízení zrevidovati. O některých však přece bylo podrobněji jednáno, ovšem s tím, že konečný návrh i o nich příštím synodu předloží zmíněná komise. Tak jednáno o návrhu ze seniorátu pražského č. 17 a) a návrh ten doporučen. Podle toho má tedy býti § 5 církv. zřiz. novelisován tak, že by místo obratu „k ní přistouplí“ stálo v něm „do ní přijatí“. Tím zároveň byl vyřízen návrh č. 8 a) ze seniorátu brněnského. Přes návrh č. 8 b) z brněnského seniorátu se přešlo k dennímu pořádku, poněvadž se předmět ten dotýká změny státního zákona interkonfesijního. Přece však doporučeno z návrhu toho přijati, že vyloučené členy oznamují farní úřady okresní polit. správě. Přes návrh č. 3. ze sen. chrudimského (synod vždy třetí rok) se přešlo k dennímu pořádku, protože za dva roky se má konati volba synodního výboru, ale návrh doporučen k úvaze příslušné komisi. Návrh č. 2 a 3 sen. čáslavského (schvalování novostaveb, potvrzování voleb diaconů) stal se bezpředmětným vzhledem k tomu, že synod schválil k tomu se vztahující výklady církevního zřízení, podané synodním výborem. K návrhu č. 4 ze sen. čáslavského doporučuje se doplniti druhý odstavec § 47 c. zř. slovy: „kde byl předsedou staršovstva farář, nastupuje na jeho místo na zbytek období po čas uprázdnění sboru administrátor“. Přes návrh č. 5 sen. čáslavského o „správcích far. úřadu“ přechází se k dennímu pořádku, protože věc je vyřízena synodem schváleným vykladem církv. zřízení § 79 b). Podobně přes návrh č. 2. ze seniorátu královéhradeckého (o volitelnosti členů Husovy fakulty do synod. výboru) se přešlo k dennímu pořádku. Synod usnesl se však na výkladu k § 97 c. zř., který je otištěn dále. O návrzích č. 9. (konec), č. 17.b a č. 23. ze seniorátu pražského a č. 6 ze seniorátu čáslavského nebylo podle protokolů v plénu jednáno a návrhy ty tedy projednati a uvážiti má, podle všeobecného usnesení, zřízená komise pro revisi církv. zřízení.

5. Výklady církevního zřízení. K návrhu příslušné komise (ref. dr. Bednář) usnáší se synod takto:

*) Poznámka: Při podobných citacích jest rozuměna vždy brožura „Třetí synod“, kterou vydal synodní výbor před třetím synodem se zprávou o stavu církve a se seznamem předloh a návrhů, jež třetí synod měl projednati. Návrhy seniorátů jsou v této brožuře otištěny na str. 154—169.

a) Synod schvaluje výklady církevního zřízení, jež synodní výbor od posledního synodu učinil a to:

výklad k § 38. c. zř. o řádných členech sborových, otištěný ve Věstníku 1923, str. 40;

výklad k § 42, f a § 86, 5. církv. zř. o schvalování novostaveb církevních budov, otištěný ve Věstníku 1924, str. 39;

výklad k § 63, 2. církv. zř. o odměnách administrátorům neobsazených sborů, otištěný ve Věstníku 1924, str. 18;

výklad k § 73. církv. zř. o předsedovi volební komise pro volbu faráře, otištěný ve Věstníku 1925, str. 20;

výklad k § 76 a § 89, 4. církv. zř. o potvrzování voleb diaconů, otištěný ve Věstníku 1924, str. 39;

výklad k § 79 b) církv. zř. o členství „správců farních úřadů“ v seniorátním konventě, otištěný ve Věstníku 1925, str. 20;

výklad k § 87, 2. církv. zř. o stáří členů seniorát. výboru, otištěný ve Věstníku 1925, str. 20.

b) Výklad pojmu kazatelské stanice, podaný ve zprávě synodního výboru („Třetí synod“, str. 24, 2. odst.), pokládá synod za autoritativní vysvětlení ve smyslu § 101, 18. církv. zřízení. Výklad tento, jenž se týká § 30. církv. zřízení, zní: Za kazatelskou stanicí sluší považovati takové místo, kde se konají pravidelné služby Boží a kde jest zřízen zvláštní výbor.

c) K § 97. církv. zřízení dává synod tento výklad: Členové Husovy fakulty, pokud jsou členy synodu, a jsou současně i faráři některého sboru, pokládají se při volbě synodního výboru za farářské členy synodu. Česko-bratrský zástupce Husovy fakulty, který není farářem, se pokládá za staršího.

Poznámka: Tento výklad o členech Husovy fakulty byl přijat, když se jednalo o návrhu č. 2 ze seniorátu královéhradeckého. V souvislosti s tím podán byl také návrh tohoto znění: „Synod vyslovuje přání, aby profesori Husovy fakulty dali se voliti za faráře některého sboru a zúčastnili se činně práce církevní.“ Pro tento návrh hlasovalo 26 členů, proti 18, většina přítomných tedy jej schvalovala, ale návrh nenabyl platnosti, protože synod nebyl schopný usnášení, čítaje toliko 44 členů. K usnášení potřebná nadpoloviční většina byla 53.

6. O přísaze. K návrhu komise (ref. dr. Bednář) usnáší se synod takto:

Zpráva synodního výboru o provádění usnesení posledního synodu o přísaze se bere na vědomí a synod se usnáší na resoluci, jak obsažena jest ve zprávě k synodu, str. 16, odst. 2. I usnáší se synod takto:

Synod prohlašuje, že s učením a zásadami církve česko-bratrské jediné souhlasí, aby členové této církve přísahali podle § 5. zákona z 3. května 1868 č. 53 ř. z., a žádá ministerstvo spravedlnosti, aby podle toho otázka

přísahy pro příslušníky českobratrské církve evangelické byla zákonně upravena.

Poznámka: Přes návrh č. 2 ze seniorátu německobrodského se přechází k dennímu pořádku.

7. Disciplinární řád. Jménem příslušné komise referoval o předloze řádu disciplinárního („Třetí synod“ str. 138—150) rada Vilím a po debatě učinil synod toto usnesení:

Synod prikazuje předlohu disciplinárního řádu komisi, ustanovené pro revisi církevního zřízení, vzhledem k tomu, že by zavedení navrženého disciplinárního řádu involvovalo změnu církevního zřízení § 86, 9 a 101, 11. — Konečný návrh disciplinárního řádu budiž projednán ve staršovstvech a konventech. — Synod doporučuje komisi přijati tyto zásady: a) Budtež ustanoveny pro disciplinární řízení jen dvě instance: disciplinární senát a vrchní disciplinární senát, který by rozhodoval konečně. b) Zásadu rovnosti před zákonem. c) Zásadu neomezeného práva obhajoby obviněného, aby obhájce mohl býti každý člen českobratrské církve evangelické.

8. Úprava poměru církve a státu. Po referátu dra Bednáře učinil synod v této věci toto usnesení:

Synod schvaluje kroky synodního výboru a usnáší se požádati vládu, aby chránila práva církve, a aby ve věcech úpravy poměru státu a církve byli slyšeni i zástupcové církvi.

Poznámka: Tím zároveň vyřízen byl návrh sen. moravskoslezského č. 1. a částečně i hradeckého č. 1.

9. Teritoriální rozhraničení sborů. Dr. Hrozný referoval jménem příslušné komise o návrhu pražského seniorátu č. 1. Synod pak přijal toto usnesení:

Synod uznává potřebu, aby bylo zrevidováno rozhraničení sborů a provedeno co nejúčelněji. Kde by se prováděly změny, postupujtež přefaňující orgány dle ustanovení § 36. círk. zřízení. Další výjimky ze zásady teritoriální příslušnosti se v zájmu jednotnosti sboru nedoporučují.

10. Evidence členů sboru. (Osobní přihlašování přistouplých. Stěhování údů. Adresář členů.) K návrhu referenta komise konseiora Szalatnaye usnesl se synod takto:

Synod ukládá farním úřadům, aby občas, zvláště o výročních svátcích, především v den novoroční, připomínaly s kazatelnou povinnost osobního se přihlašování přistouplých, jakož i povinnost přihlašování a odhlašování se přistěhovalých a ze sboru se stěhujících. Ohledně těchto jsou farní úřady povinny se navzájem uvědomovati. Současně synod ukládá staršovstvům, aby pořídila a stále doplňovala adresář členů sboru. Všude pak budtež založeny též podrobné seznamy rodinné.

11. Utvoření nového seniorátu plzeňského. Po referátu dra Bednáře přijat jednomyslně s potleskem návrh ze seniorátu pražského č. 6., doporučený příslušnou synodní komisí, a sice v tomto znění:

Synod vyhovuje přání hlasovných údů českobr. ev. sborů v Domažlicích, Kralovicích, Plzni vých., Plzni západ., Přešticích, Rokycanech, Strakonících a Volyni, aby se mohli odloučiti od dosavadního seniorátu pražského a povoluje zřízení samostatného seniorátu plzeňského, jehož obvod budou tvořiti obvody právě jmenovaných sborů. Synodní výbor se pověřuje, aby učinil další kroky, potřebné k provedení tohoto usnesení.

12. Změny v hranicích seniorátů (Rouška, Uh. Hradiště). K návrhu téže komise, tlumočenému dr. Bednářem, usnesl se synod takto:

Synod schvaluje přemístění farního sboru v Roušce ze seniorátu moravskoslezského do seniorátu vsetínského a farního sboru v Uher. Hradišti ze seniorátu vsetínského do seniorátu brněnského.

Poznámka: Další dva návrhy příslušné komise, přednesené dr. Bednářem a týkající se revise hranic dosavadních seniorátů (viz také druhou část návrhu sen. pražsk. č. 6), vzbudily silný odpor u všech přítomných členů ze seniorátů poličského a novoměstského a po živé debatě byly oba zamítnuty. Návrhy ty zněly takto: „1. Synod volí komisi, která by měla za úkol upravití hranice seniorátů moravských vůbec, na základě zkušeností poslední doby a přání jednotlivých sborů a konventů. Členy této komise jsou mimo synodní výbor konsenioři a seniorátní kurátoři moravští.“ „2. Synod doporučuje seniorátu novoměstskému, aby při uprázdňení místa konseniora prozatím nového konseniora nevolil, ale aby seniorát vedl zástupce konseniorův, který by měl tentýž funkční plat jako konsenior.“

13. Pohřební výkony v krematoriích. Po referátu komise sborové, předneseném kons. Szalatnayem, přijal synod tento návrh:

Synod schvaluje názor synodního výboru, otištěný v brožuře „Třetí synod“, str. 27—28, a prohlašuje, že se ustanovení § 65. cirk. zřízení nemůže vztahovati na pohřby v krematoriích, která slouží za pohřebiště pro širší okolí. K vykonání pohřebního výkonu v krematoriu jest oprávněn, byl-li oň požádán, farář příslušný dle místa úmrtního, aniž by měl potřebí svolení místního faráře a aniž by tomuto náležel nárok na poplatky.

14. Obsazování děle uprázdněných sborů bohoslovci. Po projednání návrhu č. 7 ze seniorátu chrudimského přijat byl synodem tento návrh, podaný dr. Boháčem:

Synod důtklivě appeluje na bohoslovce, aby po složení zkoušky působili nejprve na sborech děle dvou let neobsazených, jestliže je sbor zvolí za své duchovní správce.

Dále k těmž návrhu chrudimského seniorátu, jakož i k návrhům č. 1 ze seniorátu poličského a č. 4 ze seniorátu novoměstského, učiněno bylo po referátu dra Hrozného toto usnesení:

Synod zmocňuje synodní výbor, aby doporučoval na sbory, jichž kazatelská místa nemohou býti po delší dobu obsazena, bohoslovce, pokud složili předepsané zkoušky a nepřijali úkol vikáře nebo prozatímního faráře,

a to způsobem pro bohoslovce závazným, na dobu nejdéle tří let.

15. Výpomocné práce bohoslovců beze zkoušek ve sborech. Přijat byl návrh příslušné komise, přednesený dr. Hrozným (srov. návrh č. 7 ze seniorátu políčského):

Synod žádá, aby bohoslovci beze zkoušek byli zváni k výpomocným pracem v uprázdněných sborech toliko po předchozím souhlasu synodního výboru.

16. Uvolňování farářů k výpomocným pracem v uprázdněných sborech. Komise projednavši návrh č. 4 ze seniorátu brněnského, podala synodu ústí kons. V. Szalatnaye tento návrh, jenž byl přijat:

Synod ukládá sborům, aby své faráře, nezátížené žádným vedlejším úřadem, uvolňovaly k výpomoci ve sborech uprázdněných. Pomocná práce tato budiž organizována seniorátními výbory.

17. Spojení úřadu farářského a katechetského. Referent komise sborové kons. V. Szalatnay předložil synodu záležitost potvrzení volby katechetů J. Volka a J. Bárta za faráře v Žižkově a Fr. Poláka za faráře v Mor. Ostravě. K návrhu far. Buriana bylo prohlášeno jednání o této věci za tajné, načež všichni nečlenové synodu se ze shromáždovacího sálu vzdálili. Po projednání věci přijat byl synodem tento návrh komise:

Navazuje na usnesení II. synodu a bera zřetel na stále ještě trvající nedostatek duchovenských sil, zmocňuje III. synod synodní výbor, aby tam, kde se toho jeví skutečně naléhavá potřeba a kde by tím netrpěla újmy práce ve sboru, potvrzoval farářské volby duchovních, kteří zastávají místa katechetů. Také nadále však synod každé takové a jemu podobné slučování úřadů pokládá za výjimečné a vyhrazuje si volnost v budoucnosti toto svolení odvolati.

Případy synodním výborem k rozhodnutí předložené dle mínění synodu vytčeným podmínkám neodpovídají a synod žádá synodní výbor, aby voleb těch nepotvrzoval.

18. Dělbá práce do odborů. Synod přijal tento návrh komise, přednesený far. Jadrníčkem (srovnej návrh č. 15. ze seniorátu pražského):

Synod konstatuje rostoucí práci ve všech sborech českosobratrské církve a doporučuje, aby ve všech církevních úřadech bylo použito odborů, jak církevní zřízení umožňuje, za příčinou účelného dělení práce a získávání schopných spolupracovníků.

19. Likvidace jmění smíšených sborů ve Slezsku. K návrhu komise, přednesenému dr. Bednářem, usnesl se synod vzhledem k návrhu č. 5. ze seniorátu moravskoslezského a ke zprávě synod. výboru v brožurě „Třetí synod“, str. 20., takto:

Synod žádá faráře Bednáře, aby vyžádal si posudek odborníků právnických (dra Hennera) ve věci práv českých menšin náboženských ve Slezsku a synodnímu výboru k dalšímu jednání předložil zprávu.

20. **Předkládání matričních duplikátů a účtů.** Přijat návrh referenta sborové komise konseniora Szalatnaye, tohoto znění:

Synod ukládá všem příslušným činitelům, aby přísně dbali včasného předkládání matričních duplikátů a církevních účtů. Kde se zjistí nepořádky, buďtež co nejdříve odstraněny a nedbalé a liknavé úřady a osoby donuceny k náležitému konání povinností. Synodní výbor se zmocňuje, aby proti těm, kteří tyto povinnosti zanedbávají, použil všech po ruce jsoucích prostředků.

21. **Administrativa. Liknavé vyřizování přípisů.** Synod přijal tento návrh komise, tlumočený far. Bednářem:

Synod s politováním vyzumívá, že některé farní úřady liknavým vyřizováním přípisů církevního úřadu ztěžují církevní řízení a očekává, že tyto zjevy nekázně se nebudou opětovat.

22. **Správa církve povšechné. Poděkování seniornu Součkovi, synodnímu kurátoru Kavkovi a členům synodního výboru. Kancelář synodního výboru.** Hned v první plenární schůzi po zahájení synodu jako první bod jednání vyslechl synod zprávu referenta dra Bednáře z komise ústavní a správní o úřadování synodního výboru, načež synod jednomyslně přijal toto usnesení:

Synod bere na vědomí zprávu synodního výboru o správě církve. Vyslovuje svůj dík všem členům synodního výboru za jejich věrné a obětavé plnění úkolů na ně církví vnesených. Především děkuje br. seniornu Součkovi za velkou péči, věnovanou církvi, jak v ústředí tak i návštěvami sborů. Zvláštní dík projevuje synod svému br. synod. kurátoru Kavkovi za jeho ohromnou práci, zvláště na poli církevního hospodářství a přeje jemu i br. sen. Součkovi, aby Bůh jejich zdraví zachoval a upevnil. Bratřím ostatním ze synodního výboru vyslovuje neméně srdečný dík za účinnou podporu a prosí, aby každý z nich v práci své dosavadní pokračoval. Synod jest si vědom, že se neshoduje s úkoly synodního výboru, aby jeho členové konali práce kancelářské a tak aby vyčerpávaly se síly, jež mohou jinak k pozeňnutí církve býti využity. Proto žádá synodní výbor, aby nerozpakoval se povolati konceptního úředníka, kterému by část práce kancelářské byla předána a tak i dosavadním pracovníkům synodní kanceláře bylo ulehčeno.

*

23. **Stížnost rady Josefa Maška** do výnosu synod. výboru ze dne 7. března 1925 č. 614, stran volby jeho za člena staršovstva ve Vtelně, byla projednána v komisi ústavní a správní a pak přednesena synodu k rozhodnutí. Synod přijal návrh komise, přednesený JUDrem St. Zimou, a usnesl se stížnost zamítnouti vzhledem k onomu ustanovení círk. zřízení, že každý má tam hlasovací a členské právo, kde má stálé bydliště. V případě br. Maška jest to Karlín a ne Vtelno Mělnické.

24. **Kategorie sborů.** Návrhy na utvoření skupin sborů, podané ze seniorátu čáslavského č. 8. a brněnského č. 5., byly odkázány komisi pro revizi církevního zřízení.

25. **Předávání farářského úřadu.** Přes návrh o tom ze seniorátu polišského č. 8 se přešlo k dennímu pořádku.

26. **Nutnost, aby o jakémkoli všecírkevním podniku se vyjádřila všechna staršovstva.** Návrh č. 9 ze seniorátu polišského. Usneseno přejítí přes něj k dennímu pořádku.

27. **Vynucovaný odchod farářů na odpočinek.** Návrh předložený synodu z komise, jenž zněl: „Synod vyslovuje své politování nad tím, že se vyskytly sbory, které neoprávněným postupem a nesprávným výkladem § 67 cirk. zřiz. vyzývaly starší faráře k odejítí na odpočinek. Žádá synodní výbor, aby energicky se ujímal duchovenstva a hájil práva cirk. úřadu podle § 72 d) a e),“ — byl po zprávách kons. Winklera a far. Šustra referentem odvolán.

II. Vnitřní duchovní, mravní a sociální život církve.

1. **Návštěva služeb Božích. Nedělní klid. Účast při večeři Páně.** Návrh komise v této věci, přednesený dr. Luklem, byl přijat. I zní usnesení synodu takto:

Synod těžce nese, že ve mnohých zvláště starých sborech návštěva služeb Božích je nevalná, klid nedělní je porušován i hrubou prací všední a účast při večeři Páně povážlivě klesá. Nápravu — ač ji nelze bez modliteb a probuzení duchovního očekávatí — by uspíšilo ještě horlivější, živější a hlubší úsilí a práce kazatelů a věrnější spolupráce staršovstev.

Synod volá po takovéto ještě větší horlivosti a pověřuje synodní výbor, aby k ní ústně, písemně i tiskem staršovstva i duchovenstvo nabádal.

2. **Biblické hodiny.** Přijat návrh komise (ref. dr. Lukl), jenž zní takto:

Synod považuje biblické hodiny, konané jednou týdně večer (mimo dobu letní), za velmi dobrý prostředek k prohlubování znalosti Písma sv. a k buzení bratrské pospolitosti. Doporučuje zavéstí je v každém sboru.

3. **Pastorace.** Přijat návrh komise (ref. dr. Lukl) tohoto znění:

Synod pokládá pastoraci, to jest návštěvy v rodinách členů sboru, za velmi důležitou práci duchovního i starších, bez níž nemůže kvéstí bratrství a život ve sborech. Pověřuje synodní výbor, aby v oběžníku i tiskem poukázal na nezbytnou a neodkladnou potřebu, aby takové návštěvy od duchovních i od starších byly konány.

4. **Činnost staršovstev. Porady duchovních, starších a učitelů náboženství.** Přijat tento návrh komise, přednesený kons. Szalatnayem:

Přijav zprávu o činnosti staršovstev, zdůrazňuje synod poznovu, že tyto korporace mají mítí nejen poradní, nýbrž pracovní ráz. Současně vyzývá, aby ve všech seniorátech byly konány aspoň jednou za rok dle předpisů cirk. zřízení porady duchovních, starších a učitelů náboženství, kterým dlužno přičítatí zvláštní důležitost.

5. **Neděle před 8. listopadem dnem pokání.** K návrhu komise (ref. dr. Lukl) usneseno:

Synod se usnáší, aby neděle před 8. listopadem k výstraze a na smutnou památku protestantské a národní porážky bělohorské byla pro českokobratrskou církev ev. dnem pokání, zodpovědnosti a zpytování osobního i národního svědomí ve světle dějin a evangelia. V písních i v kázání té neděle budiž na to položen důraz. Synodnímu výboru se ukládá, aby případným a širším odůvodněním oznámil toto usnesení bratřím duchovním a staršovstvům.

6. **Nedělní klid a stát.** K návrhu odboru (ref. dr. Boháč) usneseno:

Synod ukládá synodnímu výboru, aby činil u vlády kroky, aby byla otázka nedělního klidu vážně řešena.

7. **Úprava svátků.** Byly přijaty následující návrhy komise, přednesené far. Vlast. Jurenem (prvý týká se všeobecné státní úpravy svátků, druhý omezuje se na požadavek, aby Velký Pátek ustanoven byl dnem památním). Tím vyřízeny byly současně návrhy č. 6 ze seniorátu brněnského, č. 19., 20., 21. ze seniorátu pražského, č. 2. a 4. ze seniorátu chrudimského.

a) Synod schvaluje všechny kroky synodního výboru učiněné za příčinou hájení požadavků českokobratrské církve evangelické při stanovení svátků státních a zmocňuje jej, aby společně se slovenskou církví evangelickou a. v. jménem synodu domáhal se novelisace zákona o svátcích, kterou by zrušeny byly svátky vymožené toliko jednou náboženskou společností a omezující jak občanské tak i náboženské právo a svobodu lidí nábožensky jinak smýšlejících.

b) Synod ustanovuje, aby Velký pátek byl uznáván jakožto největší ze všech památných dnů lidstva všemi údy církve českokobr. evangelické za den sváteční a ukládá synodnímu výboru, aby pečoval u vlády o dosažení prázdna v tomto dni pro státní zaměstnance a dělnictvo.

Poznámka: Návrhy o státním prohlášení dne Husova za den památný a pak návrh o svátku Nanebevstoupení, byly zamítnuty. Návrhy ty zněly:

a) Synod žádá, aby Husův svátek byl označován jako památný den M. J. Husi a protestuje proti opatnickému a pravý význam Husův zastírajícímu odůvodnění svátku tohoto se strany předlohy vládní. (Návrh č. 18. ze seniorátu pražského.)

b) Synod doporučuje shorům, aby svátek Nanebevstoupení Páně byl tam, kde nelze jej slaviti ve čtvrtek, přeložen na neděli, a tak aby byl zachován. (Návrh č. 5. ze seniorátu chrudimského.)

8. **Zásady bratrské kázně.** Komise pro náboženský a církevní život projednala návrhy ze seniorátu královéhradeckého č. 4. a brněnského č. 2. a 3. a usnesla se na zásadách bratrské kázně, jež jsou dále otištěny. Zásady tyto přednesl jménem komise synodnímu plénu dr. Lukl a synod je po kratší debatě schválil beze změny. Zásady tyto znějí:

Úvod k zásadám bratrské kázně.

Česko-bratrská církev evangelická nepřestávajíc sobě uvědomovati, že svět potřebuje nejen poselství o Boží lásce a spáse v Ježíši Kristu zjevené, ale i veliké změny života a opravdového následování Ježíše Krista, aby církev Kristova byla bez úhony a vrásky, zavazuje své členy ke vzdělávání Království Božího ve svém srdci i celém národě českém čistým, mravním, Bohu oddaným životem, opravdovým následováním Krista.

Směrnice tohoto života jsou dány v Písmě sv., zvláště pak v poselství Spasitele našeho Ježíše Krista.

Zásady bratrské kázně:

I. Kázeň církevní konáme na zřejmý příkaz Písem sv., slov Spasitelových i apoštolských i dle vzoru církve apoštolské; vede nás k tomu spolu naše jméno a závazek, že chceme pokračovati v díle Jednoty Bratrské, zvláště odkazu J. A. Komenského (z Kšaftu 3. část), k tomu pak i zkušenost, že bez kázně není možné vzdělání krásné církve Kristovy.

Předpokladem kázně církevní jest úsilí o vyšší náboženský a mravní stav našich sborů, především členů staršovstev a farářů.

II. Ve způsobu kázně církevní rozeznáváme dle slov Kristových Mat. 18, 15—17 a dle řádu církevního Jednoty Bratří Českých (VII. kap.), tři stupně:

- a) napomenutí soukromé;
- b) napomenutí zjevné;
- c) vyloučení z církve.

a) Povinností všech křesťanů jest, aby se vzájemně napomínali a takové, kdo by chodili po cestách nešlechetných, varovali a všichni aby se vzájemně posilňovali v životě mravním a pobožném.

Každý člen sboru jest povinen konati křesťanskou kázeň, protože každému údu církve musí na tom záležeti, aby nehynul bratr a sestra. Vidí-li kterýkoli člen sboru, že se někdo ze sboru uchyluje od zákona Božího a cesty spasení, má ho na to upozorniti ve vsí lásce bratrské, aby se toho na příště varoval.

Dopustí-li se kdo pohoršlivého hříchu, ať slovem, nebo skutkem, má ho napřed soukromě napomenouti, kdo o tom ví, ale ve vsí vážnosti, lásce a se zájmem o jeho duchovní blaho.

b) Zůstává-li však takto napomenutý ve svém hříchu, opětuje se vážné napomenutí u přítomnosti ještě jednoho nebo dvou bratří, aby spíše cítil svůj hřích a obrátil se. To jest druhým stupněm kázně, napomenutí z j e v n é.

Když někdo dává pohoršení životem zvláště nešlechtným a napomenut byv soukromě členem staršovstva se nepolepšil, bude o něm sdělení učiněno staršovstvu a to rozhodne o dalším způsobu kázně.

V lehčích případech uloží jednomu nebo dvěma starším, aby jménem celého staršovstva nepovolného napomenuli. Takový může býti z usnesení staršovstva zbaven pasivního a příp. i aktivního volebního práva (srov. § 38 církv. zřiz.); anebo v těžších případech i vyloučen od sv. Večeře Páně. Žaloby o věcech zvláště pohoršlivých bud' tež přijímány staršovstvem pouze před 2—3 svědky. 1 Tim. 5, 19.

c) O vyloučení nenapravitelných (§ 5. církv. zřiz.).

Kdo dopouští se hříchů zvláště pohoršlivých (1 Korint. 5, 11—13) aneb zásady církve v nevážnost a pravdy evangelia v posměch uvádí, budiž před staršovstvo předvolán, nedostaví-li se, budiž napomenut přímo (ústně nebo písemně) a setrvá-li ve své nešlechtnosti, budiž z církve vyloučen. Má však právo písemně odvolati se do 30 dnů k seniorátnímu výboru prostřednictvím staršovstva. Z usnesení seniorátního výboru může se ještě odvolati k synodnímu výboru, též do 30 dnů.

III. Všecka kázeň budiž konána ne s hněvem, aneb s farijským sebepovyšováním bratří kázeň konajících, ale s bolestí, pokorou a v duchu lásky a tichosti Kristovy. Kázeň nekoná farář sám, ale staršovstvo jako celek.

V debatě byl zmíněn drem Hrozným také návrh kázeňského řádu, který byl projednáván ve staršovstvu Klimentyjského sboru, návrh tento však nebyl synodu předložen a nemohl proto na něho býti vzat zřetel. Za to přijat byl ještě návrh far. Vlast. Jurena z Loun o brněnském zpracování řádu bratrské kázně, jenž zní takto:

Synod doporučuje staršovstvu používati brněnského elaborátu kázeňského řádu k orientaci při provádění církevní kázně.

Brněnský návrh otištěn jest v brožuře „Třetí synod“ na str. 165 až 167 jako 2. návrh ze seniorátu brněnského k synodu.

Spoluvyřízen byl návrh č. 16. seniorátu pražského.

9. **Proti alkoholismu.** Přijat tento návrh komise (ref. Wurmová):

Náboženský život jeví se nejen účinnou láskou k bližnímu, ale i čistotou mravů, ušlechtilým rodinným životem, poctivou prací, střídmostí a svorností. Alkoholismus jest nepřitelem všech těchto hodnot a proto synod doporučuje staršovstvům a duchovním, aby zřejměji a důrazněji se stavěli proti alkoholismu, který ubíjí i náboženské cítění, a podporovali snahy abstinentské a to zvláště při výchově mládeže.

10. **Proti neslušné literatuře.** Přijat tento návrh komise (ref. Wurmová):

Synodní výbor nechť u příslušných úradů zakročí, aby zahájen byl úsilovnější boj proti pornografické litera-

tuře, necudným obrázkům a proti takovým filmům v biografech a divadel. hrám, jimiž mravy se kazí a smyslnost a škodlivá fantasie se rozněcuje, i proti způsobu podávání zpráv o zločinech a jednáních ze soudní síně, jež se v mnohých časopisech jen pro ziskuchtivou sensaci pěstuje.

11. Pro povznesení rodinného života. Přijat tento návrh komise (ref. Wurmová):

Ku povznesení a zušlechtění rodinného života doporučuje se, aby staršovstva všímala si zamýšlených rozluk manželských a snažila se smířlivým zásahnutím jim předejít; dále: aby bojovala proti prostituci, nemravnému ničení příštích lidských životů, a poučováním mládeže snažila se jednak čelití zhoubným nemoce, jednak zmáhajícímu se počtu nemanželských dětí a mravnímu rozvratu, který se dnes všude jeví.

12. Snahy mírové. Aliance pro mezinárodní přátelství skrze církev. K návrhu komise po referátu pí. Wurmové usneseno toto:

Zlem v nejširších rozměrech jest válka, která ničí mravní, náboženské i fysické, materiální a duchovní hodnoty.

Synod doporučuje, aby sbory věnovaly více pozornosti snahám mírovým, které usilují o svornost uvnitř národa i mezi národy a o zajištění trvalého světového míru a bratrství.

Doporučujeme, aby všechny sbory, jako korporace přihlásily se s libovolným měsíčním příspěvkem za člena Aliance pro pěstování mezinárodního přátelství prostřednictvím církve, kterážto církevní aliance mírová má u nás svoji odbočku, jejímž předsedou jest br. Dr. Žilka.

Zároveň mají býti členové českobratrské církve seznamováni s důležitými institucemi a prostředky, jež jsou praktickými cestami k uskutečnění míru jako jest: Společnost národů, Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti, Ženevský protokol, Svaz světového bratrství, mírová výchova jak veřejného mínění, tak zvláště školní.

13. Provolání ve prospěch t. zv. ženevského protokolu. Synod projevuje souhlas s provoláním, k němuž podnět dává Ustřední mezinárodní mírová kancelář v Ženevě vzhledem k letošnímu 24. světovému mírovému kongresu v Paříži. Provolání to předneseno bylo s Wurmovou z Brna a zní takto:

Od posledního shromáždění Společnosti národů, odbyvaného v září minulého roku, ve kterém byla jednomyslně přijata usnesení, která nám skýtala nejkrásnější naděje, že humanita vejde konečně do nové éry, objevují se nové nepředvídané překážky, které by byly s to zvrátiti naše hotové dílo, které jsme pracně vybudovali. Proto musejí si všichni přátelé světového míru položití otázku, zda vykonali svědomitě dle svých sil vše, co by směřovalo k naprostému znemožnění nové války. Je nutno zkoumati, zda

všechna, s námi spřátelená Mírová sdružení, vykonávala náležitě energickou propagandu pro mír, zvláště v zemích, kde jejich snaha narážela dosud na silnou oposici.

Doufáme, že usilovné snaze Mírových sdružení ve všech zemích podaří se vzbudití takový zájem pro všeobecný mír světový, že před nejbližším Shromážděním Společnosti národů bude vyvoláno tak mocné hnutí pro světový mír, že rozhodující faktori uznají nutnost světového míru, že odstraní vyskytující se překážky a že všichni interesenti přijmou protokol mírový tak, jak byl navržen, nanejvýš s nějakými opravami, které by se však nedotýkaly jeho základních rysů.

Je jisto, že v zemích, ve kterých vyskytuje se oposice proti mírovému protokolu, neuvědomila si širší veřejnost, jaký blahodárny následek mělo by zřízení stálého režimu mírového a bezpečnostního; rovněž tak neuvažovala širší veřejnost v dotyčných zemích o tom, jaké zhoubné následky mělo by zavržení takového režimu mírového a bezpečnostního.

Slavnostně přijatý závazek, že všechny spory mezi národy budou vyrovnány smířčím soudem, a že Společnost národů poskytne ochranu všemu právu, uznanému touto právní cestou, vede k postupnému uskutečnění současného odzbrojení všech národů, ba ještě dále, totiž k odzbrojení ve válce hospodářské a přivodí všeobecnou snahu po spolupráci všech národů na vzájemných interesech hospodářských k upevnění všeobecného blaha.

Naproti tomu znamená odmítnutí mezinárodní organizované bezpečnosti nutnost, aby každý národ počítal v pádu sporu jen se svou vlastní silou, aneb nejvýš s pomocí jeho spojenců, a to znamená návrat k zhoubnému předstihování se ve zbrojení. Bylo by to znovuvzkříšení staré politiky o rovnováze a osudného systému spojeneckých mocností. Bylo by to nové jitření hospodářského nacionalismu, rozdmýchování vášní, počátek sporů hospodářských a politických, jichž následek přivodil by jednoho dne při jakékoliv příležitosti, pod jakoukoliv záminkou zase válku. Vyřizování sporných věcí dalo by se zase násilím, poněvadž by národy nechtěly si zajistiti vyrovnání smírnou cestou, při plném bezpečí.

Mimo to byla sestra Wurmová zmocněna synodem, aby na pařížském sjezdu mírovém ve dnech 1.—6. září 1925 vyslovila jménem synodu, že synod ve všech bodech souhlasí s ženevským protokolem a přeje celému světu, aby byl protokol ten všude uznáván a náležitě oceňován.

Sestře Wurmové byly vysloveny také díky za její činnost a za to, že jako předsedkyně Mírové Jednoty koná obětavě práci svou jako věrná dcera českobratrské evangelické fary.

14. Odpírání vojenské služby se zbraní. Komise, projednávši návrh č. 5. ze seniorátu pražského, podala ústy br. far. Jadrníčka tento návrh, jenž byl přijat:

Synod vyslovuje přání, aby vláda v zájmu svobody svědomí učinila opatření, aby branci, o kterých by se prokázalo, že odpírají vojenskou službu se zbraní z důvodů vskutku náboženských, nebyli trestáni vězením, nýbrž zařazováni k službám beze zbraně, zejména k ošetřování vojenských nemocných.

15. Sociální práce všeobecně. Jménem odboru promluvila o této věci před synodem sestra Wurmová. Zdůraznila zvláště, že v práci sociální má se prakticky projevovati náboženský život sborů. Vzpomněla slov jednoho z velkých hlasatelů sociálního křesťanství, francouzského evangel. faráře E. Gounelle, která pronesl při sjezdu Svazu světového bratrství v Praze: „Křesťanství musí býti sociální nebo musí přestat.“ Zvláště dnes v době poválečné, kdy tolik trpíme mravní a fysickou degenerací, zavířenou válkou, jest sociální práce zapotřebí. Na to synod učinil toto usnesení z podnětu komise:

Synod uznává, že v našich sborech je pro sociální práci dosud málo porozumění a proto doporučuje, aby členové českobratrské církve se nejen účastnili různé veřejné, ale i naší celocírkevní sociální péče a církevních dobročinných podniků, ale aby i ve všech sborech zřizovány byly sociální odbory, které by měly k ruce k tomu kvalifikovanou sborovou sestru. Synod doporučuje, aby všechny důležité sociální podniky konány byly ve styku se sociálním církevním odborem.

16. Sirotčinec v Mladé Boleslavi. Masarykův studentský a učňovský domov v Táboře. Návrh přípravného odboru pro náboženský a církevní život o této věci přednesl dr. A. Boháč. Synod přijal jej beze změny jednomyslně. Srovnej návrhy č. 5. a 6. ze seniorátu poděbradského. Usnesení synodu zní takto:

Synod těší se z toho, že se dostalo Evangelické společnosti pro dobročinnost křesťanskou velikého daru od br. konsula Vraného, a vyslovuje mu svůj upřímný dík. Synod raduje se ze zřízení Masarykova Tábořského domova pro mládež školní a učňovskou, a vítá úmysl vybudovati v Ml. Boleslavi sirotčinec a ústav pro opuštěnou mládež. Přeje tomuto podniku zdaru a žádá členy své církve, aby jeho činnost účinně podporovali.

Z návrhu pak komise pro různé věci (ref. farář Šebesta) učiněno toto usnesení:

Synod bere s povděkem na vědomí, že Českobratrská společnost pro dobročinnost křesťanskou na půdě církve rozšiřuje práci svou zřízením sirotčince v Mladé Boleslavi. Synod vyslovuje dík manželům Vraným za věnování reality sirotčinci.

17. Družstvo pro sociální podniky v Myslivořicích. Za komisi pro různé věci ujal se o tomto předmětu řeči br. konsenior Nagy z Vanovic a řeči velmi výmluvnou a se zájmem vyslechnutou objasnil synodu vznik a vývoj myšlenky na zakoupení zámku a zbytkového

statku v Myslibořicích. Po jeho řeči rozvinula se debata, ve které promluvili far. Šustr, Šebesta, rada Vilim, far. Hájek, Kulík, Juren, Hadač, Bednář, dr. Hrozný, far. Machotka a far. Novotný. Senátor dr. Hrejsa a kons. Čapek debatu ukončili. Ke konci ještě senior Souček poukázal na některé praktické těžkosti celého projektu a zvláště zdůrazňoval, že církev jako církev nemůže vzít v této věci žádný závazek na sebe, zejména ne pokud jde o event. podepření zmíněného podniku z fondů církevních. Konsenior Nagy ubezpečil na to, že Družstvo nežadá si žádné garancie se strany církve, aniž chce církev k něčemu zavázati. Výzvou ke vstupu do Družstva končí pak své vývody, proniknuté nadšením k tomuto dílu, a prohlašuje, že jednou bude cenný tento objekt církvi darován. Synod sám učinil toto usnesení o Myslibořicích:

Synod vítá utvoření Družstva pro sociální podniky v Myslibořicích a doporučuje členům církve dílo toto k podpoře.

Tím vyřízen návrh č. 7. ze seniorátu brněnského.

III. Učení církve. Věci bohoslužebné.

1. **Stručné vyjádření učení a zásad církve.** O zprávě komise pro stručné vyjádření učení a zásad církve, zvolené na druhém synodu (viz brožuru „Třetí synod“, str. 134), referoval dr. Hrozný. Po obšírné debatě, při které projednáván byl i návrh č. 1. ze seniorátu chrudimského, učinil synod tato tři usnesení:

a) Synod žádá odbor zvolený minulým synodem za účelem vypracování krátkého vyjádření učení a zásad naší církve, aby ve své práci, zatím ještě nedokončené, pokračoval a zmocňuje jej, aby se dle svého uznání a dle potřeby doplnil kooptací osob, které pokládá za způsobilé k této práci a které by byly ochotny spolupracovati.

b) Synod ukládá komisi pro stručné vyjádření učení a zásad naší církve, aby připravovala pro odstranění nynějšího věroučného chaosu vyznání víry, které by bez obtěžování svědomí vrysovalo hranici učení českobratrského, za kterou příslušenství k církvi českobratrské přestává.

c) Komise pro stručné vyjádření učení a zásad církve se pověřuje vypsati cenu mezi 500—1.000 Kč a odměniti jí nejlepší práci.

2. **Odbor pro jednotu v bohoslužbě a učení.** Bylo usneseno toto:

Odbor pro jednotu v bohoslužbě a učení skládá se nadále z těchto členů: Jan Vl. Šebesta z Peček, Dr. Ferd. Hrejsa z Prahy, Dr. Jos. Hromádka z Prahy, Dr. Fr. Bednář z Prahy a Lad. Juren z Nymburka. Odbor má právo kooptace.

3. **Zpěvník.** Vzhledem ke zprávě v brožuře „Třetí synod“, str. 127 a 128, a k návrhu č. 10. ze seniorátu časlavského, přijal synod po vylechnutí referenta příslušného přípravného odboru, far. Jadrníčka, tento návrh:

Zpěvník českobratrské církve evangelické, zpracovaný komitétem církevním a vydaný nákladem Spolku Komen-

ského, se synodem schvaluje k obecnému užívání. Dodatek k němu „Zpívejte Hospodinu“ se schvaluje zatím k užívání. Odbor pro jednotu v učení a bohoslužbě, jenž se doplňuje odborníky, bude mít tento „Dodatek“ i otázku zpěvníkovou v patrnosti, bude pečovat o církevní zpěv, vydávání letákových písní a event. další vydání obecného přídatku ke zpěvníku schválenému. Nové vydání zpěvníku budiž předloženo hudebnímu odborníku k prozkoumání.

4. **Bohoslužebná příručka.** O vydání této knihy (viz také „Třetí synod“ str. 128) referoval jménem komise far. Stehlik. Synod přijal tento návrh, kterým také spoluvyřídil i návrh č. 8. ze seniorátu poděbradského:

Příručka bohoslužebná prozatím se schvaluje k dobrovolnému užívání; všichni kdo mají o ni zájem, podají dle zkušeností do roka své dobrozdání (námitky a návrhy) odboru pro jednotu bohoslužeb a učení, který podle toho vydá za půl roku potom pro příští synodu svou zprávu a zpracovaný návrh s direktoriem o zevnějších i agendárních věcech bohoslužebných.

Autorům „Příručky bohoslužebné“ vzdávají se díky a dává se částečná remunerace 750 Kč (5 Kč za stranu a 100 Kč za korekturu).

*

5. **Večer bohoslužeb, konaných podle nově navrhovaného způsobu,** byl uspořádán péčí odboru agendárního v úterý dne 16. června 1925, večer o půl 8. hod., v chrámu Páně u Klimenta v Praze. Konal je farář Vl. Šebesta z Peček a spoluúčinkoval pěvecký spolek „Blahoslavy“. Pořad bohoslužeb byl tento: 1. Společný zpěv písně č. 1. (žalm 100) v. 1.—5. 2. Kolekta počáteční. 3. Společný zpěv verše: „V koho, Pane, jako v Tebe mohli bychom důvěřit? Vždyť jsi pro nás přišel s nebe, pro nás dal se umučit. Ani jedna ovce tvoje se Ti nikdy neztratí, neb i z posledního boje rámež Tvé ji vychvátí.“ 4. Kazatel: „Pánu Bůh budiž s vámi.“ Pěvecký sbor: „I s duchem tvým, i s duchem tvým.“ 5. Čtení I. Jan 3, 13—18. 6. Pěvecký sbor: „Sláva Tobě, Hospodine, Hospodine.“ 7. Čtení evangelia Luk. 14, 16—24. 8. Modlitba před kázáním. 9. Společný zpěv písně 284. v. 1—3. 10. Kázání na text Luk. 14, 21b—23. (Pronikněme do všech vrstev národa!) 11. Společný zpěv písně č. 224. v. 1—2. 12. Modlitba a společný zpěv Husitského Otčenáše. 13. Ohlášení. 14. Společný zpěv písně č. 144 v. 1. 15. Kolekta konečná (prosbá o požehnání) a požehnání. 16. Společný zpěv písně č. 144 v. 2. a tichá modlitba. — Bohoslužby byly velmi četně navštíveny a měly rychlé tempo. Po nich hovořili hosté z ciziny, jak o tom poznámka byla učiněna na prvních stránkách této „Zprávy“.

6. **Křest.** Komise jednala o návrhu č. 9. ze seniorátu čáslavského, přijala prvou část tohoto návrhu od slov „Poněvadž křest atd.“... až k slovům „vykonán za každou cenu“, synod však se usnesl k návrhu far. G. A. Molnára předati návrh tento ku projednání a k event. podání návrhu pro příští synod odboru pro jednotu v bohoslužbě a učení.

IV. Výchova.

1. Husova evangelická fakulta bohoslovecká a docenti Československé církve. Vzhledem ke zprávě v brožůře „Třetí synod“ str. 40, 3, přijal synod tento návrh komise, přednesený drem Hromádkou:

Synod projevuje souhlas, aby se zřetelem k povinnosti naší církve pomoci Církvi československé nábožensky a theologicky, i se zřetelem k rostoucímu počtu posluchačů bohosloví z Církve československé, zřízeny byly na Husově fakultě dvě stolice pro systematické a praktické bohosloví se vztahem k Církvi československé. Synod ovšem předpokládá, že nebude porušen nynější statut ani evangelický charakter Husovy fakulty a očekává, že profesorský sbor Husovy fakulty podle nejlepšího svého vědomí a svědomí vezme na sebe zodpovědnost za její vývoj, a že ani v nejmenším neutrpí potřeby naší církve.

Poznámka: Návrh č. 3. ze seniorátu moravskoslezského přijat nebyl.

2. Výklad studijního a zkušebního řádu pro bohoslovce. K návrhu komise synod schválil výklad k § 6 stud. a zkuš. řádu, uveřejněný synodním výborem ve „Věstníku“ 1924, str. 2. Výklad ten se týká toho, že každý bohoslovec musí před zkouškou praktickou prokázat, že byl nejméně tři měsíce činným v praktické službě u některého faráře.

3. Extensní přednášky Husovy fakulty. Synod usnází se takto (ref. kons. Szalatnay):

Synod běře s poděkováním na vědomí, že prof. sbor Husovy evang. bohosl. fakulty uspořádal v r. 1924 extensní přednášky pro kazatele, a vznáší k němu prosbu, aby tímž způsobem dle možnosti i nadále sloužil odbornému vzdělávání duchovenstva.

4. Plně předběžné gymnasiijní vzdělání bohoslovců. Z podnětu memoranda Spolku posluchačů bohosloví Husovy fakulty k návrhu komise (ref. dr. Hromádka) učinil synod toto usnesení:

Synod sympaticky přivítal žádost Spolku posluchačů bohosloví Husovy fakulty, aby církev trvala na plném předběžném gymnasiijním vzdělání svých bohoslovců a aby ústupky ve věcech vzdělání nebyla snižována úroveň farářské činnosti, a vyslovuje naději, že již blízká budoucnost umožní církvi nepřipouštět žádných výjimek, ke kterým jest nynějšími okolnostmi nucena.

5. Studium a podpory bohoslovců absolventů reálék. Synod usnází se v této věci na návrhu komise, tlumočeném prof. Hromádkou:

Synod jest toho mínění, že všichni studující, kteří vykonali maturitní zkoušku na reálce, podrobí se doplňovací maturitě z latiny na gymnasiu. Se zřetelem k tomu, že první dva semestry plně vyplní jazykovým studiem latiny a řečtiny, a že podle praxe vysokoškolské nemohou jim tyto se-

mestry býti započteny do řádného studia, synod svoluje, aby byli po celých pět let podporováni z církevní pokladny.

6. Žádost bohoslovců Zdeňka Pauka a Jana Strnada za připuštění ke zkoušce před zkušební komisí církevní. V této věci (viz „Třetí synod“, str. 39 dole) přijal synod po obšírnější debatě návrh komise tohoto znění (ref. dr. Hromádka):

Synod výjimečně povoluje, aby Zdeněk Pauk a Jan Strnad, mimořádní posluchači Husovy fakulty, byli přijati do řady bohoslovců a aby, vyhoví-li podmínkám stanoveným zkušebními řádem, byli připuštěni k odborným zkouškám bohosloveckým před zkušební komisí u synodního výboru. Synod ovšem očekává, že oba jmenovaní bohoslovci doplní své vzdělání, kterého nabyli na školách odborných, studiem latiny, řečtiny a filosof. propaedeutiky a že jejich studium vysokoškolské potrvá pět let. Synod dává toto povolení pouze se zřetelem k trvajícimu nedostatku duchovních, ale zásadně trvá na tom, aby bohoslovci českobratrské evangelické církve přicházeli ke studiu bohosloví s plným vzděláním gymnasiijním.

7. Bohoslovci z Ameriky musí prokázati vzdělání rovnocenné s naší střední školou. Podnět k jednání o tomto předmětu dal farář Lány z Krabčic svým pilným dotazem. Synod pak k návrhu komise (ref. Vendruška) se usnesl takto:

Je nepřípustno, aby mužové, kteří v našem státě získali pouze vzdělání obecné a občanské školy a teprve v cizině absolvovali určité theologické studium, a neprokáží-li, že dosáhli rovnocenného vzdělání s naší střední školou, byli u nás připouštěni ke zkoušce bohoslovecké před vědeckou komisí u synodního výboru a stali se plnoprávními faráři. Pouze je přípustno, aby jako osvědčivší se diakonové vykonali podle § 57. 3. církevního zřízení zkoušku vikářskou a prohlášení byli volitelnými za vikáře.

8. Studium bohoslovců v cizině. Synod usnází se k návrhu komise (ref. dr. Hromádka, viz „Třetí synod“, str. 40) takto:

Synod vyslovuje názor, že každý českobratrský bohoslovec jest povinnen ztrávit aspoň jeden rok z posledních roků studia na některé bohoslovecké fakultě v cizině, pokud na to stačí prostředky, které synodní výbor má po ruce.

Poznámka: Dodatek navrhovaný referentem drem Hromádkou „Studium v zemích anglosaských by mělo býti, pokud možno, posunuto až na dobu po vykonaných bohosloveckých zkouškách vědeckých“, byl zamítnut. Návrh č. 14 ze seniorátu čáslavského byl vyřízen usnesením nahore otištěným.

9. Hmotné zaopatření nemajetných bohoslovců. Po referátu dra Hromádky učinil synod vzhledem ke zprávě v brožuru „Třetí synod“, str. 38—39, toto usnesení:

Synod vyslovuje radost nad tím, že našemu studentstvu bohosloví dostalo se zřízením studentské domoviny v Husově domě vhodného a pěkného ubytování.

Zároveň děkujeme synodnímu výboru, správě Domoviny Husova domu i Spolku pro podporu bohoslovců za jejich péči o hmotné zaopatření studujících bohoslovi a přejeme si, aby společné bydlení ve studentské Domovině posloužilo našemu studentstvu po stránce duchovní i tělesné.

Poznámka: Spolu vyřízen byl tím návrh č. 13. ze seniorátu čáslavského. K druhé jeho polovině prohlásil synod, že dnešní praxe stran přijímání bohoslovců do Husovy studentské domoviny vyhovuje požadavku činěnému v návrhu.

10. Schválení řádů Husovy Studentské domoviny v Praze. Synod se usnesl takto:

Synod schvaluje řády Husovy studentské domoviny v Praze, otištěné ve Věstníku synodního výboru 1924 str. 33—37, beze změny.

Poznámka: Br. Vondruška sice navrhoval změnu k čl. 16., 2 domácího řádu, v tom smyslu, že všichni studující (tedy i nebohoslovci) jsou povinni zúčastnit se ranní pobožnosti v Studentské domovině, návrh jeho však po vysvětlení dra Hrozného byl synodem zamítnut.

11. Žádost stud. theol. Růženy Novákové za udělení licence ke kázání. Synod přijal po delší debatě většinou hlasů návrh komise, přednesený drem Hromádkou, jenž zněl takto:

Synod doporučuje, aby kandidátce bohosloví sestře Růženě Novákové udělena byla licentia concionandi.

*

12. Řád pro výchovu a zkoušku diaconů. Návrh synodního výboru, otištěný v brožurě „Třetí synod“, str. 151—153, byl po delší debatě, která se týkala zvláště § 17 a § 2 tohoto řádu, přijat. Referentem komise byl dr. Hromádka. Usnesení synodu zní takto:

Synod schvaluje řád pro výchovu a zkoušku diaconů, vypracovaný synodním výborem a otištěný v předlohách na str. 151—153 s těmito dvěma změnami: V § 2, za slova „kteří prokázali zvláštní zkouškou...“ se vsune „na veřejném ústavě“. A § 17 bude znít takto: Diaconi, kteří ve své činnosti se dobře osvědčili, nejméně pět let po svém definitivním ustanovení působili a dosáhli věku aspoň 30 let, mohou býti se svolením synodu českobratrské evangelické církve ustanoveni za prozatímní kazatele takového sboru, který byl uprázdněn po čtyři léta a řádného faráře neb vikáře (§ 57, 3 c. zř.) dosáhnouti nemohl, za zodpovědnosti administrátorovy. Má-li synod dáti toto svolení, musí býti příznivý návrh učiněn příslušným seniorátním shromážděním a synod. výborem, jakož i podáno prohlášení Misijní školy, že dotýčný má přiměřené vzdělání všeobecné a bohoslovecké. Dá-li synod pro někoho takové svolení, bude ordinován příslušným konseniorem a pověřen právem vykonávati svátosti a oddavky.

Poznámka: Definitivní znění řádu bude v celku otištěno ve „Věstníku synodního výboru“, 1925. Spolu s přijetím tohoto řádu vyřízeny byly návrhy č. 8. ze seniorátu chrudimského a č. 2. ze seniorátu

poličského. Přes návrh č. 2. ze seniorátu moravskoslezského, stran volby diakonů za duchovní správce sborů, se přešlo k dennímu pořádku.

13. Ustanovení diakonů na sborech. Výklad § 8 řádu pro výchovu a zkoušku diakonů. Vzhledem k usnesenímu řádu pro výchovu a zkoušku diakonů žádal rada Vilím za autentické prohlášení synodu o poměru § 8 tohoto řádu k § 45, 7, církevního zřízení. Synod usnesl se k jeho návrhu takto:

Ustanovením § 8. Řádu diakonů nemá být dotčeno právo staršovstva dle § 45 č. 7 cz. jahny voliti, nýbrž jen zesílení presentační právo synodního výboru.

14. Ordinance a užívání úředního roucha u diakonů. „Třetí synod“, str. 26, odst. 6. Synod přijal návrh odboru, přednesený drem Hromádkou:

Synod nedoporučuje, aby diakoni, nejsou-li zvoleni presbytery, byli ordinováni, s výjimkou diakonů, na které se vztahuje § 17. Řádu pro výchovu diakonů. Ani nesouhlasí, aby neordinovaní diakoni směli nositi úřední roucho.

Poznámka: Tím zároveň zamítavě byly vyřízeny žádosti ze sborů ve Mšeně a Prosetíně v této věci, podané synodnímu výboru.

15. Ordinování diakonů pro cizinu. K návrhu far. Prudkého usnesl se synod takto:

Synod dává svolení, aby diakoni, kteří by se jako misionáři práci mezi našimi krajany za hranicemi vlasti věnovati chtěli, mohli být ordinováni. V případě, že by se vrátili do vlasti, byla by ordinance jich jen tehdy uznána, když by se vyhovělo § 17 řádu pro výchovu diakonů.

*

16. Studující středních škol. Internáty. Synod usnesl se takto:

Vzhledem k nedostatku bohoslovců vyslovuje synod přání, aby studujícím středních škol byla věnována obzvláštní péče, zvláště tam, kde byly zřízeny internáty pro studující středních škol jako ve Valaš. Meziříčí. Synodní výbor pečujž o to, aby ústavy tyto se věnovaly svému úkolu s novou horlivostí, zvláště se zřetelem k výchově budoucích bohoslovců.

17. Konference evangelického studentstva na Řadově u Brandýsa nad Orlicí. K návrhu odboru (ref. dr. Hromádka) učinil synod toto jednomyslné usnesení:

Synod se raduje, že akademický spol. Jeroným svolává první konferenci evangelického studentstva RČS. a doporučuje sborům, aby tento významný podnik, mravně i hmotně podporovaly.

*

18. Osnovy pro vyučování náboženství na obecných, občanských a středních školách. „Třetí synod“, str. 138, -8. Usnesení synodu zní takto:

Synod schvaluje předložené osnovy pro vyučování náboženství na školách obecných, občanských a středních, jakožto vodítka zvláště těm učitelům, kteří si dle nich vypra-

cují osnovy podrobné. Synodní výbor se žádá, aby dle možnosti pečoval o vydání učebnic i příruček pro učitele i žáky, osnovám vyhovující. K osnovám pro střední školy se dodává, aby do osnovy čtvrtého roku pojat byl stručný nástin českobratrské věrouky.

19. Vyučování náboženství na obecných a občanských školách. Visitace při subsidiárním vyučování. Usnesení synodu zní takto:

O zařízení vyučování náboženství na školách obecných i občanských budiž úřady církevními tak pečováno, aby odpovídalo prováděcímu nařízení k zákonu ze dne 13. července 1922. Školu se zavedeným vyučováním subsidiárním farář dvakrát v roce navštíví, a to méně jako visitátor, ale více jako přítel učitele, který sám tu práci by měl konati.

20. Interkonfesijnost škol v zevních odznacích. Usneseno toto:

Duchovní správy se vyzývají, aby hájily naprostou interkonfesijnost jak v zevních odznacích, pozdravech, modlitbách, tak i v nauce občanské.

21. Dosazování učitelů českobratrského vyznání na školy se značnějším počtem českobratrských žáků. O věci této, která souvisí s návrhem č. 11. ze seniorátu pražského, jednaly dva odbory a před synodem, proto dva referenti (kons. St. Čapek a uč. Vondruška) o ní zprávu podávali. Synod učinil toto dvojce usnesení:

a) Synod upozorňuje, že školní úřady ve snaze ušetřiti cestné k vyučování náboženství jsou ochotny dosazovati na příliš vzdálené stanice českobratrské učitele kvalifikované k tomuto vyučování. Synod žádá sbory, aby tuto věc měly v evidenci a kde to možno, o dosazování dobrých čbr. učitelů na místa od farních úřadů příliš vzdálená se zasazovaly.

b) Uprázdnilo-li se místo učitelské na některé škole se žáky vyznání českobratrského, budiž příslušným farním úřadem pečováno o to, aby to bylo v rubrice „Českého Bratra“ uvedeno ve známost s označením, kam a do kdy jest o místo žádati.

22. Schválení učebnic. V této věci učiněna ve smyslu § 94 6. cirk. zř., tato usnesení:

a) **V š e o b e c n ě:** Synod doporučuje autorům neobraceti se o schválení učebnic k ministerstvu, dokud nedosáhli schválení od synodního výboru.

b) **F r. K u č e r a, U č e b n i c e.** Díl I. Synod schvaluje Kučerovu „Učebnici náboženství pro školy národní, díl I.“ Autoru však doporučuje, aby před vydáním dalších dílů poradil se se zkušenými učiteli-faráři, zvláště co se týče s o u s t a v n ě h o využití látky biblické.

c) **F r. Ž e n a t ý, D ě j i n y c í r k v e k ř e s ť a n s k é.** Dějiny církve křesťanské od Frant. Ženatého, faráře v Semonicích, vydané Spolkem Komenského synod schvaluje.

d) **F r. Š u s t r, K a t e c h i s m u s p r o č e s k o b r a t r s k é d ě t k y a k o n f i r m a n d y.** Synod schvaluje kate-

chismus Š u s t r ů v. Se zřetelem však k tomu, že se v česko-bratrské církvi evangelické používá několika katechismů a počet jich roste, vyslovuje synod přání, aby synodní výbor resp. výbor pro jednotu v bohoslužbě a učení pečoval o j e d n o t u vyučování katechismového.

e) St. Č a p e k, Biblická dějprava pro školu a d ů m. Synod schvaluje tuto učebnici pro užívání na obec. obč. a ev. i střed. školách.

f) B. J e r i e, Z bible pro život. Synod schvaluje tuto příručku pro vyučování náboženství a konfirmační cvičení.

g) N á b o ž e n s k á č í t a n k a, 2. vydání. Synod schvaluje tuto knihu vydanou synodním výborem pro užívání při vyučování náboženství a konfirmačním cvičení.

h) Č t y ř i E v a n g e l i a a S k u t k o v é s v. a p o š t o l ů s p o z n á m k a m i. Synod schvaluje tuto knihu vydanou synodním výborem pro užívání při vyučování a konfirmačním cvičení.

P o z n á m k a: Dále synod vyslovil uznání za pilnou práci kon-senioru St. Čapkoví vzhledem k sepsání a vydání spisku „Nauka o křesťanské mravnosti“. Katechismus far. Vašíře a Fr. Kučery Prvo-uku, jež také (bezprostředně před zasedáním synodu) došly se žádostí o schválení, které však nebyly předběžně schváleny ještě synodním výborem, synod se usnesl vrátiti synodnímu výboru, aby je dal prozkoumati odboru pro jednotu v bohoslužbě a učení a pak předložil ke schválení synodu příštímu.

*

23. **Konfirmace.** Usnesení synodu zní takto:

Třetí synod zdůrazňuje usnesení II. synodu o povznesení konfirmace (Zpráva o II. synodu, str. 36, 9) a žádá, aby staršovstva věnovala cvičení konfirmačnímu největší pozornost. Učitelé náboženství nechť vedou děti ke konfirmaci patřící v evidenci, na cvičení je upozorňují, a farní úřady (staršovstva) po případě i písemně dotyčné rodiče o začátku konfirmace zpraví. Synodní výbor zařídí to tak, aby sbírka konfirmandů, pokud možno jednotně po celé církvi, byla věnována nikoli na práci diasporní, nýbrž na účel dětskému srdci bližší (na př. sirotčincům neb starobincům a pod.) Knížka pro konfirmandy, „Budiž věrný“, od far. Molnára, doporučuje se sborům jako dar pro konfirmandy.

24. **Sdružení mládeže.** Návrh komise výchovné přednesl farář B. Jerie. I usnesl se synod takto:

Synod těší se z práce, konané Svazem česko-bratrské evangelické mládeže a vyzývá staršovstva opětovně aby věnovala výchově mládeže dospívající největší pozornost, a to tak, aby práce na mládeži navazovala ihned na nedělní školu a konfirmaci. Výchovné úsilí Svazu Sdružení česko-

bratrské mládeže evang. budiž podporováno mravně i hmotně a synodní výbor mějž možnost podepřítí práci tuto i ze svých prostředků.

Na všech seniorátních konventech a konferencích staršovstev budiž o stavu této práce jednáno, bratří pak a faráři i starší účastnětež se v míře nejhojnější pracovních kursů i sjezdů mládeže. Synodní výbor se žádá, aby vzájemné zastoupení církve a Svazu na všech stupních organisace bylo provedeno.

Synod znovu žádá Husovu fakultu, aby oboru práce mezi mládeží vyhradila místo v přednáškách praktické theologie, a rovněž tak, aby do studijního programu misijní (diakonské) školy v Olomouci přijato bylo studium této práce i praktický výcvik se zřetelem na její stav u nás i v cizině.

Poznámka: Při příležitosti jednání o práci mezi mládeží, dotčena byla také otázka poměru Svazu Sdružení mládeže k YMCA a synodu podán byl far. Jadrníčkem návrh tohoto znění:

„Synod se těší z toho, že Svazu českobratrské mládeže evang. spojením s YMCA bylo možno rozvinouti zvýšenou činností, žádá však předsednictvo Svazu, aby svým vlivem se zasadilo, aby na zodpovědná místa pracovní YMCA se dostali lidé nábožensky živí, příkázání Boží respektující.“

K věci promluvalo několik řečníků. Po vysvětlení far. B. Jerie většina synodu návrh Jadrníčkův zamítla.

25. Nedělní školy. Návrh komise výchovné přednesl synodu farář A. Novotný. Synod se usnesl takto:

Synod vyslovuje potěšení nad tím, že práce v nedělních školách se začíná utěšeně rozvíjeti. Přes to však znovu zdůrazňuje, že důležitost této práce nebyla ještě dostatečně oceněna. Na počet 32.566 dětí by mělo býti v naší církvi nejméně 1500 Nedělních škol. Ve skutečnosti máme pouze 273 Nedělních škol v naší církvi. Proto se ukládá synodnímu výboru, aby prostřednictvím seniorátních úřadů znovu všechny sbory upozornil na povinnost zříditi všude Nedělní školy, nejen v místech farního sídla, nýbrž všude i mimo farní osadu, a navázati styky se Svazem Nedělních škol v Československu. Je to naše povinnost nejen vzhledem ke blízké rozluce církve a státu, nýbrž i vzhledem k misijní povinnosti naší církve a jejímu zastoupení ve Svazu Nedělních škol. Synod doporučuje sborům, aby letní tábor učitelů Nedělních škol na Sázavě všemožně podporovaly a svým učitelům umožnily, aby se tohoto tábora mohli zúčastniti.

*

26. Přespolní katecheti. Návrh č. 3. ze seniorátu vsetínského, aby se synodní výbor zasadil u ministerstva školství o to, aby pro sbory s 18 hodinami týdenního vyučování ustanoven byl zvláštní katecheta, bez ohledu na to, děje-li se vyučování jen ve farním sídle nebo i v přespolních školách farnosti, byl synodem zamítnut.

27. **Večer, věnovaný náboženské výchově mládeže**, konán byl v modlitebně vinohradské ve středu 17. června 1925, večer o půl 8. hod. Promluvili na něm far. A. Novotný, MUDr. A. Švanda, far. Št. Šoltész z Hradce Králové a B. Jerie, farář z Vinohradů. Proslovy jejich otištěny jsou v této „Zprávě“ v příloze. Při večeru spolupůčinkovalo pěvecké sdružení „Blahoslav“. Večer byl určen i širší evangelické pražské veřejnosti, nebyl však s dostatek navštíven.

V. Evangelisace. Zahraniční Češi. Misie.

1. **Proti Římu.** Synod jednomyslně se usnází k návrhu komise (ref. kons. Josef Čapek z Třebechovic) na tomto projevu:

Synod českobratrské církve evangelické vidí s hlubokým politováním, jak roste neoprávněná moc Říma v našem státě a národě. Řím svou organizací lidové strany víc a více poutá a omezuje svobodný rozvoj duchovní a kulturní našeho lidu a ohrožuje svobodu svědomí a náboženství. Za takových poměrů nelze doufat ve spravedlivé rozřešení poměru mezi církvemi a státem. Jest nebezpečí, že budou přijaty zákony nespravedlivé a menšiny náboženské tísnicí. Toto nebezpečí jest tím větší, že ostatní strany politické nemají žádného jednotného programu náboženského a proto na konec rozhodne strana lidová ve prospěch Říma a k utlačení náboženských menšin v národě Husově a Komenského.

Vidouce toto nebezpečí, žádáme našich stran pokrokových, aby vypracovaly spravedlivý a ke všem církvím rovnoprávný program v otázkách náboženských a církevních, aby stály neochvějně na něm, potírajíce každý neoprávněný vliv Říma, aby nedopustily nové protireformace, jež by ohrozila budoucnost našeho národa, a ujasnily si, že oproti náboženství porušenému lze bojovati se zdarem nejvíce náboženstvím čistším.

Do vlastních pak řad voláme: Nepřátel se nelekejte, na množství nehled'te, majíce víru Boží, jež hory přenáší. Všickni pod prapor Kristův, každý na své místo, každý ku práci opravující sboženiny a budující silné zdi našeho Siona! Ospamí, probud'te se, liknaví, rozhorlete se, pracující pracujte ještě věrněji, a žádná moc světa nepřemůže Vás. Budoucnost naše nezáleží na jiných, nýbrž především na nás.

2. **Přístupy k církvi a odstupy z ní.** „Třetí synod“, str. 47 a násl. Synod k návrhu komise (ref. Stan. Čapek z Prahy) se usnází jednomyslně takto:

Synod běře s politováním na vědomí, že počet odstupů z naší církve se poněkud zvýšil. Konstatuje, že na těchto odstupech participují nejen přistouplí, nýbrž i rodilí členové církve. Proto vyzývá synod sbory, aby tomuto zjevu věno-

valy co největší pozornost a hledaly prostředky k jeho odstranění. Zvláště doporučuje co nejživější způsob práce církevní (v bohoslužbách a j.), intenzivní pastorační, vzorný život i bratrský takt všech funkcionářů církve, přesnou evidenci přistouplých a jich podrobné informování o úkolech a zodpovědnosti členů.

3. Přijímání nově přistouplých do sborů. Po delší debatě o čekací lhůtě pro členy nově přistupující, přijal synod většinou hlasů tento návrh, přednesený jménem komise far. Prudkým z Olomouce:

Synod těší se srdečně z toho, že mnozí nově přistouplí údovně přispěli k oživení sborů našich svou opravdovostí mravní, náboženskou horlivostí, nadšením, statečností a ochotnou součinností v práci církevní. Vzhledem pak ke zkušenosti, že mnozí z přistouplých po své přihlášce dále o církev, chrám a náboženský život nedbají, doporučuje synod opatrnost v přijímání přihlášených a zavedení případně určité čekací lhůty. V této době budtež náležitě poučováni, k účastenství při službách Božích a zvl. biblických hodin pobádání a pak teprve v církvi přijímání.

4. Rozšiřování evangelisační a propagační práce. K návrhu komise (ref. far. Prudký) jednomyslně usneseno:

Synod projevuje radost nad tím, že i léta poslední vykazují značný počet přístupu k církvi naší, byť ustalo hromadné přistupování. Třebas sdílí mínění, že nyní nutno nové sbory vybudovávat i nábožensky vychovávat, přece má zato, že církev nesmí v práci evangelisační a propagační složiti ruce v klín, protože nová práce vzbuzuje novou horlivost a nová nadšení.

5. Používání školních místností k účelům evangelisačním (bohoslužebným). Po projednání návrhu č. 10. ze seniorátu pražského přijato většinou hlasů toto usnesení: „Jelikož rozhodování o používání školních místností je v rukou majitelů školních budov, samosprávných obcí a školních výborů, s nimiž nejlépe je se dohodnouti, přechází synod přes návrh onen k dennímu pořádku.“ Zaroveň však usneseno protokolovati, aby pro případ rozluky církve a statu bylo usilováno o zajištění školních budov k účelům bohoslužebným.

6. Evangelisační a propagační spisy. K návrhu komise po vyslechnutí referátu far. Prudkého, usnesl se synod na tomto (srov. také návrh č. 12. ze seniorátu pražského):

Synod s vděčností vítá vydávání spisů evangelisačních a propagačních, zvláště děkuje Misijní Jednotě za vydání knihy Komenského o papežství, a doporučuje knihy ty sborům k hojněmu rozšiřování.

Poznámka: Při tom vyřízen byl návrh seniorátu poličského č. 3. a usneseno přejíti přes něj k dennímu pořádku, jelikož podle evangelisačního řádu, jenž synodem byl přijat, jest otázka zřízení fondu a opatření prostředků k vydávání letáků vyřízena.

7. Řád evangelisační. Evangelisační komité synodní. Spolupráce s Jednotou Misijní. Evangelisační činnost Kostnické Jednoty. Po projednání návrhu řádu evangelisačního přijato bylo toto usnesení, přednesené ref. komise far. Prudkým:

Synod u vědomí poklesu náboženského života, vzrůstu lhostejnosti a snížení mravní úrovně v mnohých starých i nových sborech, prohlašuje činnost evangelisační za velepřetřebnou. Z té příčiny schvaluje evangelisační řád, otištěný v brožuře „Třetí synod“, str. 136—138, a žádá jeho ve skutek uvedení. K tomu cíli zřizuje synod 5členné komitě synodní s právem kooptace mimo zástupce syn. výboru. Jelikož i Misijní Jednota má evangelisační odbor, budíž pracováno v dohodě s touto. Vděčně uznává i evangelisační činnost Kostnické Jednoty a žádá ji, aby ve shodě s církví dále v tomto směru pokračovala. Zřízení komitě sestává z těchto bratří: far. K. Lanštják ze Žižkova, konsenior St. Čapek z Prahy, far. K. Machotka z Plzně, Jaroslav Jiskra z Prahy a far. O. Opočenský z Ml. Boleslavi.

8. **Činnost Kostnické Jednoty.** Usneseno k návrhu komise (ref. far. Čech z Písku) toto:

Synod se zájmem sleduje propagační a evangelisační činnost K. Jednoty, jest vděčen za provedení mohutného sjezdu evangelického v r. 1923, za práci reemigrační, pro ruské děti, za navazování styků s evangelíky na Slovensku a v cizině a za hájení protestantismu ve veřejném životě. Práci tuto doporučuje všem evang. čbr. lidu. V zájmu dobré shody a dělby práce v souhlase s intencemi Kostnické Jednoty synod žádá, aby K. J. zvláště pak místní odbory K. J. přenechávaly čistě církevní práci církvi, nezasaňující do její sborové práce.

9. **Evangelisační činnost Misijní Jednoty mezi zahraničními evang. Čechy. Repatriační činnost Kostnické Jednoty.** Jménem komise referoval o této věci kons. St. Čapek z Prahy. K jeho návrhu učinil synod toto usnesení:

Synod vděčně uznává krásnou evangelisační činnost Misijní Jednoty mezi zahraničními evang. Čechy, projevuje spolků vřelý dík za to, že se až dosud tak obětavě vzdor mnohým překážkám této práci věnoval a prosí, aby v ní nadále s láskou pokračoval, poněvadž vidí v těchto zahraničních bratřích větev naší církve a národa, o jejichž duchovní život dlužno pečovat. Synod posílá zahraničním evangelíkům vřelý pozdrav, očekává od nich, že ač odloučení od nás, zůstanou nadále živými ratolestmi naší církve i národa, a přeje jim, aby vedli dále statečně a trpělivě ten dobrý boj. Českobratrská církev slibuje, že je bude duchovně i hmotně posilovati a zvláště jim umožňovati povolání vlastních pracovníků. Synod vděčně uznává i záslušnou činnost Kostnické Jednoty, která získala tak mnohým vracejícím se exulantům v jejich staré vlasti nová sídla. Synod také doporučuje všem sborům, aby pro pěstování misijního ducha a ku podpoře této práce zakládaly odbory České misijní jednoty.

O vrátivších se exulantech z Polska jednala také komise pro různé věci. K jejímu návrhu (ref. uč. Ondruška) přijato synodem ještě toto usnesení:

Synod prohlašuje, že se těší z návratu českých exulantů z Polska a vítá je mezi námi. Vidí potřebu, aby zvláště v Ústí nebo v Litoměřicích zřízeno bylo farářské (diakonské) místo k jich službě, a žádá, aby sbory nejbližší, zejména Roudnice, případně Mělník, konaly mezi nimi výpomocně pastoraci.

Spolu vyslovuje synod lítost nad tím, že do Polska je cesta našim pracovníkům k tamním bratřím tak znesnadňována a že v Jihoslavii naše sbory zůstávají bez církevních dělníků. Synod si přeje, aby se tomu odpomohlo co nejdříve posláním diakona, a naděje se, že i vláda poskytne subvenci tamnímu pracovníku k vyučování českému jazyku.

Poznámka: Při zasedání synodu ve středu dne 17. června odpoledne dána byla příležitost br. far. Fr. Prudkému, předsedovi Misijní Jednoty, aby podal zprávu o cestě své do Rumunska a království SHS, a vikáře Fr. Nováka z Hořic do Polska, k českým evangelickým tamním sborům. Synod vyslechl vřelá slova a zajímavé zprávy far. Prudkého s velkým zájmem a s náležitou pozorností. Jménem synodního shromáždění poděkoval potom br. far. Prudkému senior Souček. Podrobnější zpráva o cestě far. Prudkého a vik. Nováka, otištěna bude v časopise „Český Bratr“.

10. České sbory v severní Americe. Dr. Losa. Rev. Křenek. K návrhu komise (ref. uč. Ondruška) usnáší se synod takto:

Synod bere se souhlasem na vědomí zprávu synodního výboru o stycích s církvemi národností československé a s církvemi naší republiky, jež byly v posledním dvouletí pěstovány. Zvláště se těší ze styků s Jednotou Českomoravských bratří v Americe. Bere s povděkem na vědomí zájem Dra Losy o naše sbory, jakož i že Dr. Žilka při své návštěvě Spojených států navštívil některé tamní české evangelíky. Spolu vyslovuje Synod přání, aby br. farář Josef Křenek opět se vrátil do Čech. Jsme povděční, že někteří bří. kazatelé z Ameriky konali a konají práci svou mezi námi.

11. Český sbor ve Vídni. Synod přijal tento návrh komise (ref. uč. Ondruška):

Synod pozdravuje vídeňské bratry a těší se z toho, že se počínají organisovati. Vidí nutnost, aby co nejdříve byla vídeňským bratřím poslána vhodná síla, která by je organisovala v jednotný sbor a duchovně obstarávala v mateřském jazyku. Synodní výbor se zmocňuje, aby vhodná síla co nejdříve do Vídně byla vypravena.

12. Misie mezi židy. „Třetí synod“, str. 51 nahoře. Synod jednomyslně přijímá toto usnesení komise, přednesené konseniorem St. Čapkem z Prahy:

Synod uznává potřebu misie mezi československými Židy a doporučuje, aby v jednání o této věci bylo s příslušným zahraničním komitétem pokračováno.

13. **Misie mezi pohany.** Zpráva o pohanské misii („Třetí synod“, str. 50) a návrh č. 1. ze seniorátu podřípského, byly vyřízeny jednomyslným přijetím tohoto usnesení (za komisi referoval farář Fr. Prudký):

Jelikož nemyslitelnou je živá církev bez práce misijní, uznává synod účastnost naší církve na tomto poli za nepostrádatelnou. Nevida však možnosti zatím založiti vlastní misijní společnost, doporučuje znovu přičlenění se k jedné ze stávajících mis. společností. Běře na vědomí kroky, které Misijní Jednota v tomto směru již učinila a žádá ji, aby ve vyjednávání dále pokračovala. Zatím synod vybízí sbory, aby ke vzbuzení misijního zájmu konaly misijní přednášky a slavnosti a potřebné prostředky se sbíraly. Jelikož pak misijní snahy jsou soustředěny v Misijní Jednotě, doporučuje se její činnost sborům našim co nejvíceleji.“

VI. Styky s jinými církvemi.

1. **Svaz evangelických církví v Československé republice.** „Třetí synod“, str. 116—117. K návrhu komise (ref. uč. Ondruška) učiněno toto jednomyslné usnesení:

Synod se usnáší, aby na základě předložených stanov českobratrská evangelická církev se připojila ke Svazu církví evangelických v Československé republice a volí do výboru tohoto Svazu těchto 14 zástupců: sen. Jos. Souček, prof. dr. Ferd. Hrejsa, prof. dr. Fr. Žilka, prof. dr. J. Hromádka, MUDr. A. Lukl, Viktor Szalatnay, dr. A. Boháč, Jos. Nešpor, Jarolím Nešpor, Jan Šebesta, Frant. Prudký, Kamil Nagy, Karel Vilím a Jos. Jadrníček z Uh. Hradiště. Náhradníky jsou: dr. Fr. Bednář, Karel Machotka, MUDr. A. Švanda, Stan. Čapek, JUDr. Em. Lány, dr. Jindř. Hrozný.

Poznámka: Protokol synodní, ač se zmiňuje o 14 zástupcích, jmenuje potom toliko 13 osob jako členů a 7 náhradníků. Synodní výbor, pojednav o tomto nedostatku v protokole, se usnesl, jako 14. zástupce zařaditi do výboru Kamila Nagyho, protože týž původně byl synodem za člena volen, potom však se vzdal ve prospěch Jarolíma Nešpora a přešel mezi náhradníky. Tím dociluje se žádaný počet 14 zástupců. Náhradníků jest 6.

2. **Styk s Jednotou Bratrskou.** Přijato toto usnesení (ref. uč. Ondruška):

Synod si přeje, aby pěstovány byly srdečné styky s Jednotou Bratrskou a aby vzájemný poměr vždy více se vyjasňoval.

3. **Styk s německou evangel. církví v Čechách, na Moravě a Slezsku.** Přijato toto usnesení (ref. uč. Ondruška):

Synod se raduje z pěstování součinnosti s německými evangel. souvěrci, přeje si, aby v ní bylo pokračováno, a touží po tom, aby tato součinnost na základě evangelia Kristova vedla k překlenutí národnostních rozporů.

4. **Slovenští Kalvíni.** Návrh komise, přednesený uč. Ondruškou v němž synod vysloviti měl vděčnost, že naše vláda měla péči o to, aby slovenským reformovaným dostalo se náboženského vzdělání v mateřském jazyku a samostatnosti, a očekávání, že v tom směru bude pokračováno, až slovenští evangelíci reformovaní dojdou svého cíle, byl synodem zamítnut.

5. **Styk s protestantskými církvemi zahraničními. Pozvání zástupce Svobodné církve Skotské, Rev. Macleana.** K návrhu komise pro různé věci (ref. K. Nagy) usneseno toto:

Synod s vděčností uznává snahy synodního výboru a jeho spolupracovníků o udržení a ustálení styků naší církve s protestantskými církvemi zahraničními a pověřuje synodní výbor, aby příležitostně všem našim přátelům v zahraničních církvích protestanských projevil vroucí dík za přátelství a přízeň. Jmenovitě oněm církvím, které umožňují studium našich bohoslovců v cizině. Synod doporučuje, aby ony církve, které zvou naši církve ke svým generálním sněmům, byly zvány k našim synodům. Zvláště zve k příští synodě zástupce Svobodné církve Škotské, Rev. Dr. D. Macleana.

6. **Výbor pro styk se zahraničními církvemi. Organisoání propagační tiskové služby. Kompetence tohoto výboru.** Přijata tato usnesení:

a) Synod vyslovuje přání, aby Výbor pro styk se zahraničními církvemi organisoval pravidelnou tiskovou službu ve způsobě tiskové kanceláře.

b) Výbor pro styk se zahraničními církvemi vypracuje řád, jímž by se vymezila jeho kompetence.

7. **Světový kongres presbyterní aliance v Cardiffu 1925.** Synod se usnáší takto:

Ke konferenci v Cardiffu budiž jako delegát vyslán ještě far. T. B. Kašpar z Londýna vedle seniora Součka a far. Prudkého. Příště budiž pamatováno na takové zastoupení, jež by mohlo čeliti intrikám zahraničních nepřátel.

8. **Conference on Life and Work ve Štokholmu 1925.** Usneseno:

K této konferenci budiž vyslán vedle dosavadních zástupců ještě br. farář Frant. Bednář.

VII. Věci hospodářské.

1. Úhrada výloh synodu.

Synod se usnáší hraditi výlohy svého zasedání takto: Celková částka všech výloh rozpočte se na sbory a to podle počtů duší a podle finanční schopnosti sborů (poplatnosti

členů). Od částky takto pro každý sbor vypočtené odečte se to, co dotyčný sbor odvedl na sbírkách na všeobecný církevní fond v r. 1923—1924 a zbytek uloží se každému sboru k doplacení.

2. **Diety členů synodu.** K návrhu syn. kurátora Ferd. Kavky usneseno:

Členové synodu mají nárok na úhradu a) cestovného III. tř.; b) denní diety 50 Kč od 15. do 19. června incl.; c) nocleh v hotelu (pokud kdo hotelu použil) 20 Kč za jednu noc; d) útraty povelozem, pokud ho bylo skutečně použito. Členové místní mají nárok na denní dietu 30 Kč. Prozatím (dokud repartice výloh synodu nebude provedena a výlohy synodu od sborů uhrazeny) jest možno vyplatiti každému členu synodu zálohu 200 Kč.

3. **Společná církevní pokladna.** „Třetí synod“, str. 129—133. Po delší debatě přijal synod toto usnesení:

Synod usnáší zřízení společné pokladny jako základ příštího osamostatnění finančního dle těchto zásad: Počínaje 1. lednem 1926 odváděti budou všechny sbory povinně do této pokladny k ruce synodního výboru 3násobek repartiční kvoty synodním výborem jednotlivým sborům na úhradu výloh synodních v r. 1925 předepsané. Podle tohoto klíče určí synodní výbor, kolik připadá v každém sboru na jednu duši s vyzváním, aby příspěvky tyto byly sebrány při vybírání saláru. O použití kapitálu a úroků rozhodne příští synod.

Synodnímu výboru se dává plná moc, aby sborům, které platí přes 400% na farářské platy bylo na zvláštní žádost povoleno na místo předepsané kvoty vykonati dobrovolnou sbírku.

Poznámka: Původní návrh komise hospodářské, přednesený far. R. Medkem, zněl takto: „Synod usnáší zřízení společné pokladny jako základ příštího osamostatnění finančního, podle těchto zásad: Počínaje 1. lednem 1926 odváděti budou všechny sbory povinně do této pokladny k ruce synodního výboru 5% ze svých členských příspěvků za poslední rok. O použití kapitálu i jeho výnosu rozhodne nejbližší synod, jemuž se předloží zpráva.“ V obšírné debatě podáno pak bylo několik návrhů, tak zejména návrh far. Jadrníčka, aby se za základ vzala stupnice platů farářských od sborů a návrh dra A. Boháče, jenž zněl:

„Synod ukládá synodnímu výboru, aby v dorozumění se seniorátními výbory provedl revisi platebního plánu sborů podle poplatnosti a stanovil každému sboru, kolik na něho připadá platu na síly duchovní. Jestliže ve sboru působí duchovní, jemuž patří služného více, než má sbor odváděti na duchovní síly, doplatí se scházející část z ústřední pokladny; jestliže sbor má platiti více, než kolik má dostati duchovní podle platebního plánu, odvede se rozdíl do ústřední pokladny.“

Oba tyto návrhy však synodem přijaty nebyly. Za to přijat byl návrh syn. kurátora Kavky, který jest nahoře otištěn a který přijala komise hospodářska za svůj.

Usnesením synodu vyřízeny byly návrhy č. 7. ze seniorátu poděbradského, č. 11. ze seniorátu čáslavského, č. 2. ze seniorátu novoměstského a č. 1. ze seniorátu vsetínského.

4. **Výlohy synodního výboru.** K návrhu hospodářské komise (ref. B. Černík) usnáší se synod takto:

Synod bere na vědomí, že věcná i osobní vydání synodního výboru nebylo možno krýti částkou ve státním rozpočtu pro administraci církevní preliminovanou a že bylo nutno na výlohy ty přiděliti ze státní dotace částku Kč 70.000.— Opatření to jako nezbytně nutné synod schvaluje. Dále schvaluje synod předložený jí synodním výborem rozpočet těchto vydání pro běžný rok a dává již předem souhlas ku překročení tohoto rozpočtu, vzhledem k usnesením, jež k návrhům různých komisí byly v letošním zasedání již učiněny.

5. **Funkční platy konseniorů.** „Třetí synod“, str. 75, č. 9. Referuje za hospodářskou komisi far. R. Medek. Synod se usnáší takto:

Úprava funkčních platů konseniorů na Kč 4.200.— ročně se schvaluje a synod se usnáší, aby na dále ti konseniorři, kteří spravují nejméně 15 sborů dostávali ročně Kč 5.400.— Vláda budiž požádána o doplnění dotace na tyto administrativní výlohy.

6. **Zesilování dotačních fondů.** K návrhu hospodářské komise (ref. G. A. Molnár) usneseno:

Synod upozorňuje na možnost odluky církve od státu, kdy církvi případně větší poplatnost, protože odpadne státní dotace, a vybízí staršovstva sborů k pečlivému shromažďování a zesilování fondů dotačních.

7. **Odkaz zesnulé pí. Kateřiny Kříčkové z Prahy.** Předseda senior Souček ohlásil synodu, že pí. Kateřina Kříčková, choť architekta v Praze, odkázala českobratrské církvi evangelické 10.000 Kč. Synod, vyslechnuv s radostí tuto zprávu, uložil synodnímu výboru, aby manželu zesnulé sestry Kříčkové vysloven byl dík synodu za tento dar.

8. **Dary na zvětšení fondu Jana Urbánka z Poděbrad.** Senior Souček oznámil synodu, že k stávajícímu fondu Jana Urbánka z Poděbrad přidal br. Jan Urbánek z Poděbrad, býv. superintendentní kurátor čes. ref. suptce a nynější kurátor poděbradského sboru, na paměť svých 80. narozenin, 4% náhr. rentu československou, nom. 10.000 Kč a rodiny jeho synů a dcer také rentu ve výši nom. 10.000 Kč, čímž vzrostl fond tento na 24.000 Kč. Synod povstáním vzdal dík za tento dar.

9. **Zřízení finanční komise.** Komise hospodářská (ref. far. Klapuš) učinila synodu tento návrh, jenž byl synodem přijat:

Budiž zřízena stálá finanční komise, která by vyvedla finanční hospodářství českobratrské církve z dosavadního chaosu. Tato komise nechť vypracuje rozvrh potřeb, program prací a metody pracovní na úhradu všech potřeb. Členové komise této jsou: Ferd. Kavka z Prahy, Stan. Čapek z Prahy, Karel Machotka z Plzně, Karel Vilím z Brna, Josef Dobeš z Nov. Města na Mor., Fr. Klapuš z Přelouče.

10. **Návrh na finanční organizaci sborů a vybírání příspěvků.** Přijat návrh far. A. Novotného:

Synod vyslovuje přání, aby synodní výbor po způsobu zahraničních církví vydal podrobný návrh finanční organizace sborů a vybírání příspěvků. Tam, kde si toho vyžádají, nechť synodní výbor vyšle způsobilého odborníka k objasnění a zavedení celé věci. Zvláště budiž dbáno na to, aby již v Nedělních školách a ve Sdruženích mládeže byla obětavost vhodným způsobem pěstována.

11. **Výkaz darů z ciziny.** Usnesení synodu (ref. G. A. Molnár) zní takto:

Synodnímu výboru se děkuje za prostředkování darů z ciziny. Dary, jež synod. výbor takto z ciziny obdrží a sborům rozděljuje, račiž synod. výbor vždy vykázať i co do příjmu i co do rozdělení důvěrnou cestou, analogickým způsobem jako se děje při vykazování státní dotace.

12. **Revise účtů a hodnot církevního jmění, vykázaného v bilanci ke dni 10. dubna 1925. Poděkování pokladníkovi syn. kur. Kavkovi.** Synodní výbor před synodem požádal br. Bedř. Černíka a dra Jindř. Hrozného za revisi účtů a hodnot vykázaných v bilanci ke dni 10. dubna 1925. Oba bratři revisi tuť provedli a protokolárně zjistili, že vše jest v naprostém pořádku. Protokol o jejich revisi byl čten v plénu synodním, synod pak na základě této zprávy se usnesl takto:

- a) Účetní a pokladní zprávy se schvalují;
- b) Synodnímu výboru se uděluje absolutorium;
- c) Za pečlivé vedení rozsáhlého účetnictví vyslovuje synod br. synodnímu kurátorovi Ferd. Kavkovi plné uznání a vřelý dík.

Dále usnesl se synod, aby revisory účtů synodního výboru pro příští období byli opět B. Černík a dr. Jindřich Hrozný.

13. **Sbory, které neodvádějí povinné sbírky.** K návrhu komise (ref. G. A. Molnár) usneseno:

Synod si s lítostí uvědomuje, že jsou sbory, jež neodvádějí dosti řádně, aneb vůbec povinných vypsanych sbírek, vytýká to dotyčným sborům, a napomíná zejména ty, jež dávají na jevo v této věci důslednou liknavost, a ukládá sen. výborům a syn. výboru, aby se proti zodpovědným funkcionářům takových sborů (předsedovi staršovstva, místopředsedovi, a pokladníkovi) postupovalo podle § 86, 10 a 101 cirk. zř.

14. **Pokyny všeobecné v záležitostech stavebních.** Ke zprávě synodního výboru o věcech hospodářských („Třetí synod“, str. 51—55) a k návrhům pražského seniorátu č. 2., novoměstského č. 3. a moravskoslezského č. 4., usnáší se synod po vyslechnutí referátu faráře K. Machotky, takto:

Synod s radostí vítá čilý stavební ruch naší církve v poslední době. Jelikož leckde naše stavební podniky nebyly šťastné, usnáší se na tom, aby vydány byly pro všechny sbory a stanice „Pokyny v záležitostech stavebních“ tohoto znění: K zabránění špatných staveb církevních a k do-

cílení toho, aby stavěla naše církev budovy účelné a krásné, vydává synodní výbor dle usnesení třetího synodu tyto pokyny:

A) Všeobecné:

1. Jde-li o stavbu kostela, budiž pamatováno při zdělávání plánů na jeho rozšíření v budoucnosti.

2. Budiž při každé novostavbě at' kostela či fary na to pamatováno, aby buď hned či pozdější přístavbou opatřil si sbor místnosti pro činnost mimokostelní jako jest: sdružení mládeže, společenský styk, čítárna a pod.

3. Jde-li o stavbu fary či kostela s farou kombinovaného, budiž dle možnosti použito finanční výhody zákona o stavebním ruchu, jenž právě bude vydán. Když by stavba dle znění zákona provedená poskytla byt poměrně malý, buďtež plány její tak uzpůsobeny, aby pozdější přístavbou za příznivějších okolností stavebních se mohla zvětšiti.

4. Sbory v městech velkých a průmyslových se upozorňují, že pomocí stavebních družstev mohou výhodně pečovat o ubytování svého členstva, což jest také povinností naší péče sociální. Poradna pro zakládání družstev jest v Praze, Jungmanova tř. č. 19 I. p.

5. Při zakupování starších objektů za příčinou adaptace pro církevní účely budiž dbáno největší opatrnosti, neboť zřídka kdy se tento způsob vyplatí a téměř nikdy nemůže plně vyhověti potřebě.

6. Při zakupování staveniště na faru či kostel budiž pamatováno na zřízení církevní zahrady pro faráře. Jde-li o staveniště zvláště výhodné a na vynikajícím místě, nebudiž šetřeno na nákladu jeho zakoupení, aby tak naše stavby byly na místě důstojném pro jejich význam.

B) Pokyny ke provádění stavby:

1. Při synodním výboru, který dle § 86 č. 5 církev. zřízení potvrzuje schvalování novostaveb seniorátním výborem, zřizuje se stavební odborná komise, v níž zasedají znalci po stránce umělecké, technické i finanční.

2. Každý sbor či stanice, at' jde o zakoupení staveniště či staršího objektu, nechať tento úmysl svůj předem oznámí prostřednictvím seniorátního úřadu zmíněné komisi za příčinou vyslání znalce ke shlednutí objektu a odborné poradě. Takové znalce může synodní výbor ustanoviti i mimo Prahu.

3. Jde-li pak o provádění novostavby, musí vždy předem býti poslána toliko provisorní skizza, nikoliv hned definitivní plány, na kterých se nedá již ničeho měniti bez velikých výloh, a s ní přibližný rozpočet.

4. Teprve po schválení skizzy stavební přikročí se ke sdělání definitivních plánů, jež také předem musí býti

schváleny. Do té doby v žádném případě nelze připustiti, aby stavba byla zahájena nebo zadána. Dosavadní případy, že sbor o své újmě bez vyčkání úředního schválení hned zahájil stavbu, nelze nadále trpěti a synodní výbor se zmocňuje v takových případech všechnu pomoc finanční odepřít a proti staršovstvu zakročiti.

5. K definitivním plánům nutno připojiti i definitivní rozpočet spolu s přesným plánem, jak bude opatřena úhrada na provedení stavby.

C) Stavební fond:

Synod schvaluje, aby se zřídil při synodním výboru stavební fond, z něhož se poskytovatí budou sborům na stavby příspěvky bezúročné či zúročitelné, a žádá synodní výbor, aby o jeho vzrůst co nejvíce pečoval.

15. **Finanční stránka záležitosti stavebních.** Ke zprávě synodního výboru o věcech hospodářských („Třetí synod“, str. 51—55) usnáší se synod dále k návrhu příslušné komise, po vyslechnutí referenta far. K. Machotky, na tomto:

a) Synod děkuje všem jednotlivcům, sborům i přátelům zahraničním za poskytnutou pomoc na darech či půjčkách.

b) Poněvadž náklady stavební jsou stále ještě veliké, radí stavěti jen v nejnutnějších případech.

c) Synod vybízí církevní orgány příslušné, aby finanční stránce každé novostavby věnovaly co největší pozornost.

d) Velikost stavebních dluhů vůbec a zvláště překvapující výše jejich u sborů starých, které provedly opravy církevních budov, vybízí k pilnému splácení dluhů především z vlastní obětavosti.

e) Synod schvaluje a vítá zřízení půjčkového, případně stavebního fondu při synodním výboru za příčinou poskytování bezúročných či zúročitelných půjček na stavební účely a žádá synodní výbor, aby o jeho vzrůst co nejvíce pečoval.

f) Jelikož tu jde opět o nové finanční akce, kterými se nynější chaos církevních financí ještě zvětšuje, nemluvě o nezdravém zjevu svépomocných akcí peněžních bez úředního schválení, pociťuje synod velikou potřebu toho, aby finanční otázka naší církve (fondy, sbírky, dary, ústřední pokladna, výchova lidu k obětavosti a pod.) co nejdříve odborně a účelně byla řešena.“

*

16. **Platy farářské od sborů. Stupnice platová. Doplnění těchto platů ze státní dotace.** Referentem o této věci za hospodářskou komisi byl far. R. Medek. Synod přijal návrh komise, jím přednesený. I zní usnesení synodu takto:

V příčině platů duchovenských a doplňování služného ze státní dotace ukládá se synodnímu výboru, aby postupoval dle platového plánu na dosavadním podkladě a při

revisi aby bral větší zřetel nejen k početnosti, ale i k základně daňové a majetkovým poměrům sborů a také k rozptýlenosti a odlišným polohopisným poměrům sborů (Českomoravská vysočina, Valašsko). Při tom synod prohlašuje, že synodní výbor při doplňování farářského neb vikářského služného ze státní dotace jest platovým plánem pro r. 1925 a 1926 vázán a tím, že jsou plánem tím vázány i všechny sbory při sdělávání svých rozpočtů a výplatě služného svým duchovním správcům.

Nejmenší míra služného ve sborech nově se tvořících jest stanovena na Kč 8.000.— ročně, byt a štolu neb náhradu za ni.

Mezi sbory ve větších městech neb v průmyslové oblasti a sbory venkovskými v místech odlehlých nebudiž při platové stupnici činěno rozdílu.

Poznámka: Tímto usnesením zamítnuty nebo vyřízeny byly návrhy seniorátu novoměstského č. 1., vsetínského č. 2., pražského č. 7. a 8., chrudimského č. 6. a žádost ze sboru v Libici („Třetí synod“, str. 73). — Usneseno také protokolovati, že br. senior Souček slíbil za synodní výbor, v případech zvláště uvážení hodných, zvýšiti o něco farářům na chudých horských sborech na jejich žádost služné ze jiných prostředků než ze státní dotace.

17. Minimum farářského platu ve sborech starých. K návrhu č. 9. ze seniorátu pražského usnáší se synod po referátu dra J. Hrozného na tomto:

Synod ukládá synodnímu výboru, aby při novém obsazování sborů starých požadoval dle § 23. c. zř. pro plat faráře aspoň totéž minimum, které se ukládá sborům nově se zakládajícím. Farní sbory, které by schopnost ku placení tohoto minima neprokázaly a mohly býti beze škody náboženské připojeny ke sboru sousednímu, budtež proměněny dle § 23. c. zřiz. ve sbory filiální i v tom případě, kdyby se samy na tom neusnesly.

Poznámka. Přes návrh, činěný na základě návrhu č. 3. ze seniorátu poděbradského a znějící: „Synod žádá synodní výbor, aby při potvrzování nových sborů postupoval co nejopatrněji a zejména nepřipouštěl osamostatnění sborů takových, které by nemohly aspoň ze dvou třetin samy opatřovati farářské služné“, se přešlo k dennímu pořádku.

*

18. Právní podklad pensijního fondu českobratrské církve evangelické. K podnětu návrhu č. 12. ze seniorátu čáslavského podal synodu JUDr. J. Král, člen synodního výboru a referent o pensijních věcech, vysvětlení o právním podkladu pensijního fondu českobratrské evangelické církve. Synod vzal vysvětlení jeho na vědomí a usnesl se, aby podstata tohoto vysvětlení uveřejněna byla ve „Věstníku synodního výboru“.

19. Revise účtů a hodnot pensijního fondu. Revisi tuto před zasedáním synodu provedli B. Černík a dr. Jindř. Hrozný z Prahy a sepsali o ní protokol, jenž potom předložen byl příslušnému odboru synodnímu a přečten i v plenu synodním. Na základě tohoto revisního protokolu usnesl se synod takto:

a) Účty Pensijního fondu, vykázané ve zprávě k synodu na str. 106—112, se schvalují.

b) Pokladníku se udílí absolutorium.

c) Synodnímu výboru se ukládá, aby se postaral o řádné odborné účetnictví ve správě fondu.

20. Započítávání pensijních požitků od sboru do pensijního přidělu emer. farářů ze státní dotace. Návrh komise, přednesený farářem Klapušem, zněl, aby se pense od sboru emeritovaným farářům vůbec nezapočítávala do přidělu jejich ze státní dotace. Tento návrh však přijat nebyl. K návrhu seniora Součka usnesl se synod po delší debatě na tomto:

Farářům, odcházejícím na odpočinek, budiž započítána polovice příspěvku pensijního, který obdrží od svého sboru.

21. Zvýšení pensijních požitků farářů i vdov po nich. „Třetí synod“, str. 74 a návrh č. 2. ze seniorátu poděbradského. Synod přijal návrh komise hospodářské, přednesený far. R. Medkem, tohoto znění:

Synod se usnáší, aby pensijní požitky farářů a vdov po nich byly revidovány a dle možností zvýšeny, jakmile bude skončena likvidace pensijního ústavu vídeňského.

Poznámka: Návrhy č. 4. ze seniorátu poděbradského a č. 1. ze seniorátu německobrodského byly zamítnuty.

22. O zákonu z 22. května 1924, č. 287 (úprava pense duchovních správců od státu). K návrhu komise hospodářské, přednesenému ref. far. Klapušem, usnesl se synod takto:

Dle § 7. odst. 7. zákona z 22. května 1924 č. 287. budou bráti od státu pensi duchovní správcové církví, které dostávají příplatky ze státních fondů, a to základní pense 3000 Kč a odvolatelný jednotný drahotní přídavek 4000 Kč. Jest oprávněná obava, že toto ustanovení zákona bude vykládáno tak, že se nevztahuje na duchovní správce českobratrské církve evangelické, jelikož tito běrou příplatky k služnému ze státní dotace prostřednictvím synodního výboru a nikoli přímo od státu (kongrua).

Synod ukládá synodnímu výboru, aby s br. senátorem Hrejsou podnikl vhodné kroky u ministerstva školství a nár. osvěty a zvláště u předsednictva vlády, aby výše uvedené ustanovení zákona bylo vykládáno příznivě pro českobratrskou církev evangelickou analogicky k výkladu o provádění zákonů o nouzových a mimořádných přídavecích.

23. Likvidace společného jmění býv. rakouské evang. církve ve Vídni. Synod přijal návrh komise hospodářské (ref. J. Toul) tohoto znění:

Synod vyslovuje díky synodnímu výboru a br. Viktoru Opočenskému, vrch. církevnímu radovi v. v., za velikou práci, kterou měli při provádění likvidace a vyrovnání s vrchní církevní radou ve Vídni, a žádá, aby i nadále hájili do důsledků naše zájmy.

24. **Nemocenské pojištění.** Komise navrhla (ref. kons. V. Szalatnay) toto usnesení, jež synod přijal:

Synod znovu doporučuje sborům, aby své zaměstnance pojistili svým nákladem u Nemocenské pokladny soukromých úředníků a zřízenců v Praze.

25. **Pojištění církevních budov proti ohni.** Synod, vyslechnuv zprávu přípravné komise pro soustředění požárního pojištění budov českobratrské církve evangelické („Třetí synod“, str. 133—134), usnesl se k návrhu příslušného přípravného odboru synodního (ref. J. Urbánek z Plaňan) takto:

Synod se usnáší: všem sborům a správám církevního jmění vůbec budiž synodním výborem oznámena nejnižší nabídka českých ústavů pojišťovacích s doporučením, ale při tom ponecháno budiž sborům na vůli nabídky té použití anebo pomocí ní si podobné výhody u své pojišťovny vymocí.

Budiž zásadně doporučeno, aby jmění českobratrské církve bylo pojišťováno jen u pojišťoven českých a to vzájemných, nevýdělečných a pokud možno takových, v jejich správách i úřednictvu je českobratrský živel nejvíce zastoupen.

*

26. **Husův Dům v Praze.** Odbor hospodářský, projednávaje zprávu synodního výboru („Třetí synod“, str. 55 a násl.), podal svým referentem br. Čechem z Noviči, tento návrh, který synodem byl přijat:

Synod s radostí běře na vědomí, že církev má konečně v Praze svoji ústřední budovu, jejíž úprava byla pěkně a účelně provedena. Při tom s uznáním a vděčností vzpomíná práce těch, kdož o stavbu tuto se zasloužili, ať už jako vedoucí osobnosti ve spolku „Husova Domu“ a synodním výboru, ať jako duševní i fysičtí pracovníci při stavbě, nebo jako ochotní sběratelé a přispívatelé na stavbu i zařízení, a to jak domácí tak zvláště zahraniční. Synod všechněm těmto vzdává srdečný dík. Co pak se sbírky našich sborů pro Husův Dům druhým synodem usnesené týče, běře synod s uznáním na vědomí, že většina sborů vykonala svojí povinnost radostně a obětavě a mnohé více než svojí povinnost. S bolestí ale konstatuje, že jsou sbory, které povinnosti své dosud nevykonaly a důtklivě je vyzývá, aby předepsanou sbírku v nejkratší době vykonaly a odvedly. Provedení této věci ukládá se se vším důrazem do-tyčným staršovstvům.

Komise pro různé věci, projednavši zprávu synodního výboru o poměru spolku Husův Dům k církvi („Třetí synod“, str. 122, čl. 23.), podala ústy far. Šebesty z Peček, synodu tento návrh, jenž byl přijat:

Synod běře s povděkem na vědomí, že poměr Husova Domu k církvi upravil se tak vhodným způsobem a těší se z toho, že Husův Dům, náležitě přestavěný a upravený, přešel v majetek celé církve a slouží jejím účelům.

Konečně usnesl se synod také na tom, aby za církev v kuratoriu Husova Domu byli tito členové: B. Černík z Prahy, inž. Josef Holý z Mochova a Ferd. Kavka z Prahy.

27. **Husův Dům v Hradci Králové.** Usnesení synodu k návrhu komise hospodářské (ref. MUDr. A. Švanda z Hradce Král.) zní takto (srov. také návrh č. 3. ze seniorátu královéhradeckého):

Co se týče budovy Husova Domu v Hradci Králové, konstatuje se, že jest to dle právního stavu účelové jmění celé českobratrské církve evangelické, které jest spravováno a zastupováno synodním výborem pomocí místního kuratoria. Jmění toto bude i nadále v duchu původního určení spravováno a také provedení knihovního pořádku dle nynějšího správního stavu vzhledem ke jménu církve urychleno.

Dále usneseno, aby místní kuratorium Husova Domu v Hradci Králové tvořili tito členové: MUDr. A. Švanda, stavitel Rejchl, br. Jánzký a br. Vraný z Hradce Králové.

28. **Budova učitelského ústavu v Čáslavi.** Synod usnesl se k návrhu komise (ref. R. Medek) takto:

Synod běře na vědomí zprávu o domovních realitách v Čáslavi, patřících celé českobratrské církvi evang. Souhlasí, aby jmění peněžité, související se seminárními budovami po vyrovnání eventuelních platů a příspěvků z hlavní části připadlo k dobudování Husova Domu v Praze.

Do místního kuratoria těchto seminárních budov v Čáslavi zvoleni far. dr. Kozák a V. Havelka z Čáslavi.

*

29. **Jeronymova Jednota.** Vzhledem ke zprávě synodního výboru („Třetí synod“, str. 76) a k návrhu č. 7. ze seniorátu pražského, podala komise hospodářská (ref. R. Medek) tento návrh, jenž byl synodem přijat:

Prozatímní stanovy Jeronymovy Jednoty jak jsou otištěny v Almanachu jejím z r. 1924 a předloženy synodu r. 1925, se prohlašují za definitivní. Dle nich je Jeronymova Jednota organizací církevní ve všech seniorátech, opatřující dobrovolné příspěvky a podpory pro různá odvětví církevní práce, zejména však pro sbory, které mají mimořádné, zvláště stavební vydání. Zprávy o činnosti organizace této se berou s potěšením na vědomí a všem pracovníkům jakož i dárcům Jednoty té vyslovuje synod díky a plné uznání.

Poznámka: Ve stanovách nahradí se místo „dvanácti seniorátů“, „všech seniorátů“.

Za členy do Ústředního výboru Jeronymovy Jednoty synod volí br. far. Fr. Šustra z Poděbrad a Fr. Klapuše z Přelouče.

VIII. Různé věci.

1. **Časopis „Český Bratr“.** Usnesení přípravného odboru (ref. far. Vl. Čech z Písku), přijaté jednomyslně synodem, zní takto:

Synod vítá vydávání církevního časopisu „Český Bratr“. Doporučuje, aby přinášel podrobné zprávy o životě našich sborů, zprávy o různých oborech naší činnosti církevní, o jednáních synodu a synodního výboru i stálých synodních a seniorátních odborů, o stycích našich s cizinou, a vůbec aby se stal oficiálním a zpravodajským časopisem českobratrské církve evangelické.

Synod doporučuje také všem církevním odborům, aby posílaly zprávy o sobě Č. Bratru k uveřejnění a doporučuje členům církve, aby časopis ten odebírali.

2. **Přátelský kroužek s českobratrskými poslanci a senátory.** Podnět k následujícímu usnesení dal pilný návrh far. J. Toula z Českých Budějovic. K návrhu odboru usnesl se synod na tomto:

Synod žádá synodní výbor, aby vešel ve styk s našimi poslanci a senátory za tím účelem, aby utvořili přátelský kroužek, který by sledoval naše zájmy a potřeby, a naše zájmy chránil.

3. **Archiv církevní rady ve Vídni.** Usnesení synodu zní takto:

Synod schvaluje, aby archiv církevní rady byl prozatím ponechán v ministerstvu vnitra v předpokladu, že studium jeho bude umožněno a jeho řádné uschování zabezpečeno.

4. **Soustředění superintendentních archivů do Prahy.** Návrh č. 22. ze seniorátu pražského. Usneseno synodem toto:

Synod žádá synodní výbor, aby uspil převezení archivů zrušených superintendentcí do Prahy a utvořil jeden ústřední archiv církevní. Synod povoluje k tomu prostředky.

5. **Usnesení o „Náboženské čítance“, „Mapě sborů a stanic“, „Reformačním sborníku“ a „Památniku českobratrské evangelické církve“.** Srov. návrh č. 4. ze seniorátu pražského.

Synod doporučuje sborům církve naší spisy synodním výborem vydané a to zvláště „Náboženskou čítanku“ a Mapu českobratrských evang. sborů a stanic, aby si je objednaly a zařadily do svých knihoven. Synod projevuje radost nad vydáním „Sborníku reformačního“ a „Památniku českobratrské církve evangelické“ a žádá bratry duchovní o jejich doporučování a vybízí údy sborů, aby si tato díla zakupovali.

6. **Usnesení o Spolku Komenského a o ústavu v Krabčicích.**

Synod očekává, že Spolek Komenského obdobně dle ostatních korporací církevních naváže bližší spojení s církví, a rovněž že tak učiní i ústav Krabčický.

7. **Vydavatelská společnost „Kalich“.** Komise pro různé věci, jednající o zprávě synodního výboru („Třetí synod“, str. 122—123), předložila synodu k usnesení tento doplněk, který synod schválil:

Zprávu o českobratrských korporacích doplňujeme zprávou o tom, že tu jest ještě nakladatelský spolek „Kalich“, pracující v intencích církevních a doporučujeme evang. veřejnosti, aby podnik tento dle možnosti podpořila.

*

8. **Verifikace neschválených protokolů synodních** přiručena jednomyslně synodnímu výboru.

9. **Místo a čas příštího synodu.** Jednomyslně ponecháno synodnímu výboru, aby o tom rozhodl.

10. **Přátelský večer při příštím synodu.** Usneseno uspořádati o prvním večeru příštího synodu přátelskou schůzku za účelem seznámení se členů synodu a hostů. Vhodnou místnost k tomu opatří klimentický sbor v Praze. (Návrh B. Černíka.)

11. **Pozdravy došlé synodu** od superintendenta dra Císaře, od moderátora dra Gillieho, od Jednoty Mírové, od Zemského abstinentního svazu v Brně, usneseno otisknouti ve „Zprávě“ o synodu.

12. **Poděkování předsedovi synodu senioru J. Součkovi.** K návrhu far. Frant. Šustra z Poděbrad vyslovil synod před koncem svého zasedání díky senioru Součkovi za laskavé, bratrské a velmi bystré řízení synodu. Bratr senior Souček zdůrazňuje pak, že toto poděkování patří i spolupředsedům synodu, konsenioru J. Nešporovi a radovi Vilímovi.

13. **Poděkování žen na synodu.** Členka synodu J. Wurmová poděkovala jménem žen, že ležos po prvé na synodu českobratrské církve evangelické mohly zasedati ženy.

14. **Poděkování zapisovatelům a ukončení synodu.** Předseda senior Souček poděkoval všem zapisovatelům za jejich obtížnou práci s vedením protokolů o schůzích synodu a pak i všem přítomným členům synodu za jejich zájem o jednání synodu. Doslovem a přáním, aby vskutku synod přispěl k rozhojnění díla Páně v českobratrské církvi a v českém národě, byl potom synod modlitbou br. seniora a společným zpěvem písně „Král věčný nás požehnej“, v pátek dne 19. června 1925, o 2. hod. odpolední, zakončen.

IX. Přehled o odborech zvolených třetím synodem.

1. **Odbor evangelisační.** Členové jsou: far. K. Lanštjak ze Žižkova, konsenior Stan. Čapek z Prahy, far. K. Machotka z Plzně, Jaroslav Jiskra z Prahy a far. O. Opočenský z Ml. Boleslavi. Odbor má právo kooptace. V odboru zasedá i zástupce synodního výboru.

2. **Odbor pro jednotu v bohoslužbě a učení.** Členové jsou: Jan Vl. Šebesta z Peček, Dr. Ferd. Hrejsa z Prahy, Dr. Jos. Hromádka z Prahy, Dr. Fr. Bednář z Prahy a Lad. Juren z Nymburka. Odbor má právo kooptace.

3. **Odbor finanční.** Členové jsou: Ferd. Kavka z Prahy, Stan. Čapek z Prahy, Karel Machotka z Plzně, Karel Vilím z Brna, Josef Dobeš z Nov. Města na Moravě, Fr. Klapuš z Přelouče.

4. **Odbor sociální.** Zůstává týž jako až dosud. I jsou členy jeho: prof. dr. Hromádka z Prahy, far. J. Vl.

Šebesta z Peček, Stan. Čapek, konsenior z Prahy, Bedř. Jerie z Prahy, dr. Fr. Bednář z Prahy, dr. Ant. Boháč z Prahy. Kooptováni byli: A. Kučerová-Fišerová z Prahy a far. J. Toul z Č. Budějovic.

5. Odbor pro stručné vyjádření učení a zásad církve. Zůstává týž jako dosud. I jsou členy jeho: Josef Nešpora z Chrudimi, Ferd. Kavka z Prahy, far. Václav Pokorný z Brna, prof. dr. Hromádka a far. Frant. Hrejsa z Valaš. Meziříčí. Odbor má právo kooptace.

6. Odbor pro styk se zahraničními církvemi. Zůstává týž jako dosud. Členové jsou: senior Souček, prof. Hrejsa, prof. Žilka a dr. Bednář.

7. Odbor pro konečnou úpravu církevního zřízení. Členové jsou tito: členové synodního výboru a rada Vilím, far. Šustr a far. Bednář. Odbor má právo kooptace.

Poznámka: Odbory pro společnou církevní pokladnu, pro soustředění požárního pojištění budov českobratrské církve, pro vypracování osnov vyučovacích, pro vypracování řádu disciplinárního, vykonaly svou práci a dále netrvají.

8. Svaz církví evangelických v RČS. Zvolení zástupcové českobratrské církve jsou tito: sen. Souček, prof. Hrejsa, prof. Žilka, prof. Hromádka, dr. Lukl, Viktor Szalatnay, dr. Boháč, Josef Nešpor z Chrudimi, Jarolím Nešpor z Chleb, Šebesta, Prudký, Kamil Nagy, Karel Vilím, Jadrníček z Uh. Hradiště. Náhradníci jsou: dr. Bednář, K. Machotka, dr. Švanda z Hradce Králové, Stanislav Čapek, dr. Lány, dr. Jindř. Hrozný.

9. Husův Dům v Praze. Za církev do výboru spolku „Hus. Dům“ zvoleni: B. Černík, Praha, Ing. J. Holý z Mochova, Ferd. Kavka z Prahy.

10. Místní kuratorium budovy v Hradci Králové tvoří: MUDr. Švanda, Rejchl, Janský a Vraný, vesměs z Hradce Králové.

11. Místní kuratorium budov v Čáslavi tvoří: dr. Kozák, farář v Čáslavi a V. Havelka, statkář v Čáslavi.

12. Jeronymova Jednota. Do ústředního výboru Jeronymovy Jednoty zvoleni: far. Šustr z Poděbrad a far. Klapuš z Přelouče.

13. Revisoři účtů synodního výboru. Zvoleni: B. Černík z Prahy a dr. Jindř. Hrozný z Prahy.

X. Neprojednané předlohy.

V originálech protokolů o synodních schůzích není zmínky o projednání těchto předloh:

1. Návrh ze seniorátu pražského, č. 3., jenž zní:

Konvent se usnáší, aby výpomocným kazatelům, kteří neměli možnosti před vydáním a zavedením nového zkušebního řádu vykonali zkoušku diakonskou, ale vykonali již dříve zkoušku podobnou a práci diakonskou nebo kazatelskou po řadu let v církvi naší s úspěchem konali, udělena byla se zřetelem na možnost zkoušky vikářské dispens od zkoušky diakonské. Usnesení toto předkládá se synodu k dalšímu rozhodnutí.

2. Návrh ze seniorátu pražského, č. 13., jenž zní:

Konvent doporučuje, aby dnes nepoužívané naše školy byly použity k práci sociální. Odkazuje se i synodu.

3. Návrh ze seniorátu pražského, č. 14., jenž zní:

Konvent sleduje s potěšením rozvoj práce České diakonie a doporučuje mladým sestřám, aby se k této krásné práci hlásily, protože rozvoj jejího díla trpí nedostatkem pracovnic.

4. Dotaz synodního výboru („Třetí synod“, str. 75), zda chrámová sbírka srpnová na misií má být považována za sbírku pro Misiijní Jednotu, čili má-li být sbírka zvláštní.

5. Návrh ze seniorátu podřipského, č. 2., jenž zní:

Synodní výbor zařídí potřebné kroky, aby údové, vyloučení z československé církve evangelické příslušnými orgány církevními, byli považováni za vyloučené z církve a zbavené příslušnosti k církvi i úřady státními.

(Částečně vyřízen byl tento návrh chystanou změnou v církevním zřízení a pak zásadami bratrské kázně.)

6. Návrhy ze seniorátu poličského, č. 4., 5. a 6., jež zní:

Rodičové, kteří dítě svých křtí nedají nebo své děti od náboženského vyučování odhlásí, buďtež napomenuti, aby tak učinili, v případě neposlechnutí buďtež ze sborů vyloučeni.

Při sloužení křtem sv. dítě budiž přítomen aspoň jeden z rodičů, nebo aspoň osoba, duchovně a nábožensky tomu dítěti nejbližší, poněvadž podstata křtu sv. i učení církve toho vyhledává, a nebudtež nikdy za kmotry brány osoby náboženství římsko-katolického nebo jiného, od československého naprosto odchylného.

Členové, kteří přes všechny upomínky své povinné příspěvky církevní nezapravují, buďtež napomenuti, nebo jim odepreny buďtež církevní služby, po případě jim oznámeno, že se sami z církve vylučují.

C. Přílohy.

1. Kázání,

kteří při zahájení III. synodu českobratrské církve evangelické dne 15. června 1925, o 5. hod. odpolední proslovil v Praze u Salvátora konsenior obvodu moravsko-slezského, Gustav Š v a n d a z Olomouce.

Píseň Šal. 4, 7.: *Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a není na tobě poškvrny.*

Efez. 5, 25, 27.: *Muži, milujte ženy své, jako i Kristus miloval církev, a vydal sebe samého za ni, aby ji sobě postavil slavnou, církev nemající poškvrny, ani vrásky, neb co takového, ale aby byla svatá, a bez úhony.*

Pán Ježíš chce zde mít krásnou církev. Především chce mít církev svou, neboť si ji vykoupil, vydav sebe sama za ni, a pak tuto svou církev chce mít čistou, milou, krásnou, jako sám zde byl v našem těle nejkrásnějším ze synů lidských. Cokoli zde na zemi způsobil a v život uvedl, neslo na sobě vždy znamení svého původu, že to vyšlo buď z jeho čistých úst neb z jeho požeňmaných rukou. Přirozeně tedy i jeho církev, která je dílem jeho, má nésti na sobě pečeť svého původu z Krista a má být i zde tím nejkrásnějším útvarem lidské společnosti, aby byla vždy chloubou Pána Ježíše, jenž praví o ní v lásce: „Krásná jsi, přítelkyně má.“

Je-li to vůle Pána Ježíše, aby měl na zemi krásnou církev, pak ji tu jistě bude mít. O tom nesluší se nám pochybovat, ale spíše toužit po tom, abychom i my byli touto jeho krásnou církví. Jak toho dosáhneme? Ne svou silou. Nikdy neměla církev jeho své krásy a čistoty sama ze sebe, ale vždy z Krista samého. Apoštol Pavel praví (Efez. 5, 26.): „Kristus si svou církev očistil.“ Její krásu je Kristova krásu a proto, má-li se v této krásě stále nalézati, musí být s Kristem spojena. Proto připomíná Kristus svému lidu (Jan 15, 4): „Zůstaňtež ve mně a já ve vás,“ (15, 5) „nebo beze mne nic nemůžete učiniti“. A toto nutné spojení svých vykopených s sebou znázorňuje podobstvím vinného kmene a jeho ratolestí. Tyto ratolesti nemohou prospívati, kvěsti a ovoce přinášeti, nebudou-li s kmenem nerušeně spojeny. Jen toto spojení s kmenem jim zaručuje jejich život. Jinak uschnou. Tak i církví zaručuje její prospěch jen to, bude-li s Pánem Ježíšem vždy spojena jako ratolest s kmenem. Tehdy bude z Pána Ježíše proudit jeho život církví a bude pak i vyzářovat z církve krásu a požeňmání tohoto života.

Tím přicházíme k tomu prvnímu v naší úvaze.

1. Církev Kristova, je-li taková, jakou ji chce mít Kristus, je církev živá. Je to shromáždění vykopených Kristových, které si Kristus svým sv. Duchem a svým slovem obživil a k sobě přitáhl. Tito věří v Krista Ježíše jako v svého Spasitele, těší se, že zahladil jejich hřích a je z něho navždy osvobodil. Tento hřích v nich vždy zatěmňoval a umrtvoval jejich srdce, takže nežili tím životem, který Bůh lidstvu připravil a je k němu povolal. Nyní je tato překážka života odstraněna a ti vykopení, věřící v Pána Ježíše, mají v Pánu Ježíši svůj pramen života. Jsou si toho všickni také vědomi, že Kristus je život jejich a jsou přesvědčeni, že budou jen potud živi, pokud budou spjati se zdrojem svého života, s Kristem. Proto se k svému

zdroji života vždy znovu navrací a snaží se spojení své s ním všemi od něho danými prostředky si udržet a upevnit.

Především je tu Duch sv. On je tím nejvlastnějším pojítkem, jež spojuje duši s Pánem Ježíšem. Ním Pán Ježíš duše obživuje a v srdečné důvěře a lásce utvrzuje. Bez Ducha sv. se nikdo vírou nepřivine ke Kristu. Kdo Ducha Kristova nemá, ten není jeho. Ale věřící křesťan ví, že se mu nebude nikdy nedostávat Duchu Kristova, bude-li o něho upřímně prosit. Poněvadž tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí dětem svým, čím více Otec váš nebeský dá Ducha svatého těm, kteříž ho prosí.“ (Luk. 11. 13.) Věřící křesťan je upřímný modlitebník. Neustává nikdy prosit o Ducha sv. A za vedení Ducha sv. mu jeho spojení s Pánem Ježíšem krásně kvete. Vzácně se mu pak osvědčuje i pilné užívání jeho bible. Tato bible je mu nejdražší knihou, nejen proto, že je odkazem předků, ale že vede duši ke Kristu. Ten dobrý Duch Kristův vede živého křesťana vždy také i k tomu, aby býval pravdivým a vděčným hostem u stolu svého Pána, poněvadž Pán jeho to přikázal. „To činite na mou památku“ a je přesvědčen, že u tohoto stolu jeho duše se potká s Pánem Ježíšem a bude občerstvena.

A jako jednotlivý živý křesťan, tak i živá církev bude si pečlivě ostříhat prostředky svého spojení s Kristem. Bude velice o to dbát, aby slovo Boží bylo ve vši čistotě zvěstováno a opravdově činěno i všechen řád Kristův zachovávan. Pravdy evangelia Kristova jsou církvi živé jisté a pevné. Nejsou jí problémy, které by bylo třeba teprve řešiti. Ona jich s důvěrou užívá, těší se z nich a utvrzuje se jimi u víře. Běda jí, kdyby vůči těmto pravdám začala se stavět nedůvěřivě a uváděla je v pochybnost, místo aby jich používala. Mám-li býti živou úrodnou ratolestí na živém vinném kmene Pánu Ježíši, pak nesmím pochybovatí o jsoucnosti tohoto vinného kmene a jeho síle výživné, ale musím si hleděti svého spojení s ním, aby ničím neutrpělo. Má-li Pán Ježíš býti i mně Beránkem, snímajícím i můj hřích a očisťujícím mne svou drahou krví, pak nesmí mé nitro naplňovati otázky, je-li on skutečně tím Beránkem, ani urážlivé myšlenky o jeho krvi. Místo všeho pochybování musí mým srdcem zníti pokorné rozhodnutí: „Beránku Boží, k tobě jdu“.

Chceme býti i my živou církví Kristovou? Pak pamatujme, že k tomu potřebujeme především Krista a všeho toho, co bezpečně vede ke Kristu. Nestací navázati zevně na krásnou a živou církev našich otců, přijati její jméno, prohlásiti se pro ideu starobratrské. Byla-li stará Jednota Bratrská církví živou, byla jí proto, že byl jejím životem Kristus. Bude-li i naším životem Kristus, jen tehdy vstoupíme skutečně ve šlépěje věřících otců a utvoříme církev ještě i nad starou Jednotu krásnější. Neoctne-li se všechno snažení a nadšení, které se ukázalo v naší církvi po převratu, ve vedení obživujícího Ducha Božího a nespočine-li pevně na Pánu Ježíši, rozplaskne se jako bublina a vyprchá. Takový je konec všeho, co není založeno na Kristu. Mat. 7. 24—37.

2. Než přistupme k druhé části své úvahy. Život krásné církve Pána Ježíše projevuje se tím, že je to církev svědků.

Člověk, který má z něčeho upřímnou, vydařenou radost, musí tuto radost sdílet s druhými, aby se i oni těšili. To patří k povaze pravé radosti. A zrovna tak, získal-li člověk něco dobrého a užitečného, bude se snažit povědět o tom i druhým, aby i oni přišli a toho dobrého užili. A křesťan, jemuž se dostalo těch nejlepších duchovních pokladů, jehož duše nalezla osvobození od hříchu, radost, mír a pokoj, štěstí pravého života, ten by se měl se svým štěstím tajit? Nikoli. Toť by hřešil nejen proti svým bližním, ale i proti výslovnému rozkazu Pána Ježíše: „A budete mi svědkové“. Skut. 1. 8. Je to vůle Pána Ježíše, aby lid jeho o všem tom, čeho je sám účasten, svědčil i druhým.

V historii království Božího vidíme, že živé církve byly vždy i církvemi svědků, církvemi misijními a konaly dle rozkazu Kristova a v síle jeho požehnané dílo. Tak církev v Antiochii vysílá Pavla na misijní cesty. I církev Jeruzalémská je církví svědků, kteří i když jsou pronásledováni v Jeruzaléma vypuzeni, roznašejí po všech krajích živé svědectví o Kristu. Tak všechny živé církve až do naší doby. Všude v nich roste a mohutní ruch misijní. Založeny misijní společnosti, které vysílaly na tisíce misionářů s evangeliem Kristovým k pohanům. Utvořeny biblické společnosti, pečující o to, aby každému národu mohlo být podáno slovo Boží v jeho mateřštině. Povstaly ústavy vnitřní misie, která se dala v zápas s lhostejností a nevěrou v zemích křesťanských i také s mnohou nouzí zevní, pomáhajíc opuštěným, nemocným, ujímajíc se vdov a sirotků, aby tak prokazováno bylo čisté, neposkvrněné náboženství. Jak. 1. 27. Takové snahy znamenaly vždy poslušnost církve živé k rozkazu Kristovu: „A budete mi svědkové“. Poněvadž každá poslušnost k rozkazům Božím přináší požehnání, tak i zde církve živé svou poslušností k misijnímu rozkazu Kristovu roznesly mnoho požehnaní po světě. Samy však při tom sklidily také hojně užítku duchovního, který se jim z misijních polí vrátil a přivedl je k tím většímu rozkvětu.

Je i naše církev církví svědků, církví misijní? Dlouho jsme na ten rozkaz Pána Ježíše: „A budete mi svědkové“ zapomínali. Jen tu i tam se něco pěkného ukázalo v té míře, jak se tam ukázal život z Pána Ježíše. Dnes církve naše se rozpomíná na svou misijní povinnost. Má svou Českou misijní Jednotu, svou Misijní školu, rozšiřuje svou péči o sirotky a jiné nužné. Bude-li skutečně církví živou, pak bude vždy více poslušna misijního rozkazu Pána Ježíše, ujme se horlivě všech misijních podniků, nalézajících se v počátcích a dá jim prostředky k rozvinutí jejich činnosti. Pak budou oběťstvením a posílením misijní činností církve naší potomci našich vystěhovalců v cizině, bratři naši slovanští zvi o naši lásce k nim, ano i pohané budou pojeti nejen v naše modlitby, ale i v činnou péči o ně. Církev naše, mající život z Krista, bude církví misijní, církví svědků. A nyní ještě to třetí z naší úvahy: Církev živá, svědků, bude také církví bratří.

3. Církev živá, vštípená na jeden vinný kmen živý, následující jednoho svého Spasitele, Pastýře a Mistra, bude poskytovat vždy obraz duchovní jednotnosti. Pán Ježíš se za to modlil, aby učedníci jeho byli za jedno v něm. Jan 17. Pro tuto jednotnost má Pán Ježíš pojmenování: bratří. „Jeden jest Mistr váš, Kristus, vy pak všichni bratři jste.“ Mat. 23. 8. „Po tomť poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li mítí lásku jedni ke druhým.“ Jan 13. 35. Láska bratrská je nevyhnutelným průkazem příslušnosti k Pánu Ježíši, projevem živé víry a nového života, který působí Pán Ježíš Duchem svým v srdcích. Církev Boží živá poskytovala vždy milý obraz bratří, milujících se ve spolek. Krásně nám obraz ten kreslí žalm 131. Vidíme jej na první církvi Kristově v Jeruzalémě, kde bratři jeden druhého břímě nesou a tak plní zákon Kristův. Obraz tento se opakoval vždy, kdykoli zavánuj Duch Boží a obživoval jednotlivce i církve. Vidíme jej opět na příklad v době, kdy přicházel Mistr Jan Hus. Bylo potřebí prvé ještě, než se objevil Hus, domu, v němž by čisté evangelium v jazyku českém bylo hlásáno a hned se ukázalo, že je v Praze malá církvíčka bratří, která v lásce dovede mnoho obětovati pro duchovní dobro národa. Péči Křížovou a jeho přátel stojí záhy kaple Betlemská, jako projev činné lásky bratrské, která zdobí krásnou církev Kristovu.

Potřebuje i církev naše českokrabská této lásky a obětavosti bratrské? Jistě že jí velice potřebuje, ano, nemůže bez ní být. Máť církve naše potřeby a tužby, které může jen opravdové a obětavé

bratrství naplnit. Naše synody slychají o takových potřebách a tužbách; i náš III. synod bude o nich slyšeti.

Když jsme tu byli před dvěma lety shromáždění, stáli jsme před naléhavou otázkou, jak církvi pomoci k ústřednímu domu, v němž by se soustředila její správa a nutné podniky její evangelizační i jiné. Všichni cítili nutnost: církev dům tento mít musí a od zástupců církve s velikým nadšením přijata byla a vypsána církv. daň k tomuto účelu. A církev svůj zmovuzřízený Husův dům má. Ukázalo se při této příležitosti mnoho bratrské obětavosti, která dala více ještě, než se od ní žádalo. Ale vyšlo také na jevo, že jsou tu ještě ne bratrské, ale sobecké jednotky, které zklamaly. Zmizí tyto sobecké jednotky a ukáže se příště naše církve jednotnou, bratrskou, až na příklad budeme jednati o zajištění církve, aby se mohla státi soběstačnou a snesla bez pohromy i odluku od státu, spojenou se ztrátou státní dotace?

Přátelé milí, bratři a sestry, bude to veliká zkouška nejen toho, jak jsou sbory naše a jejich údové bohati na statky časné, ale v první řadě zkouška toho, jak to stojí s naší duchovností, s naším životem vnitřním a s naším bratrstvím. Jsme-li tou krásnou církví Kristovou, živou, činnou, bratrskou, aneb blížíme-li se již aspoň tomuto ideálu, budeme mít všecko. Budeme mít nejen Ústřední dům Husův, ale i Ústřední pokladnu. Ukážou se nám skryté, dříve sobecky ukryvané zdroje, zakopané hřivny. Ty všecky láska bratrská objeví a dá k společnému dobru. Tu se všichni přestaneme bát věnovat církvi větší obnosy, přestaneme se ohlížet po cizích berlách a vykročíme pevnou nohou k další pozeňmané budoucnosti církve.

Ale pamatujme. To vše je možné ne vlastní silou, ale silou Kristovou. Jak se dostaneme k této síle? Zde je evangelium Kristovo, totéž evangelium, o němž svědčil Pavel: „Nestydím se za evangelium, moc zajisté Boží jest ku spasení každému věřícímu.“ Zde je Kristus sám, vždy stejně živý a mocný Spasitel a Mistr, o němž dí Pavel: „Ježíš Kristus včera i dnes tentýž jest a až na věky“. Dnes tak jako před stáletími platí jeho slovo: „Beze mně nic nemůžete učiniti“. Nemůžeme býti krásnou, živou, pozeňnamou církví bez něho, nebudeme-li živou vírou s ním spojeni. Ale jinak se k této víře a k Pánu Ježíši samému nedostaneme, než pomocí prostého, čistého jeho evangelia. Neznehodnocujeme si nijak tohoto evangelia, ale nechme je tak, jak je, plné a celé, jakého užíval Duch Boží vždy k obživení jednotlivců i církve. Tímto evangeliem bude Pán Ježíš obživovati i nás a naši církev, aby ji postavil sobě slavnou církev, nemající poskvrny, ani vrásky neb co takového, ale aby byla svatá a bez úhony. Amen.

2. Pozdrav třetímu synodu od emerit. superintendenta dra Ferdinanda Císaře z Klobouk.

Vážení synodálové, bratři v Pánu milí!

Připozdřilo se mi a den můj se nachýlil. Třetí synod drahé naší církve je snad poslední v mém životě. Tím spíše bych ho rád pozdravil, mělo-li by stát se tak snad naposled.

Ve svém kázání k zahájení synodu prvního jsem se mezi jiným zmínil též, že náš český veřejný tisk, podáváje zprávu o prvním poselství milého presidenta našeho, vyklestil Masarykův citát z Kšaftu staré Jednoty; ten známý citát: „Věřím i já Bohu, že po přejiti vichřice h ně v u Božího na nás a za naše hříchy příšlého zas navrátí se k tobě vlada věcí tvých, ó lide český!...“

Ty vichřice h ně v u Božího i hříchy naše škrty, pokud vim, politické naše časopisy všecky.

Kšaft cituje se leckdys a leckdes, ale obyčejně takto: „Po přejítí vichřic hněvu zase navrátí se k tobě vláda věcí tvých, ó, lide český!...“

Falšování poslední vůle i nejmenšího občana je u nás trestný čin, komolení Kšaftu staré naší Jednoty jest jakoby milosrdné zahalování zaostalosti Českých Bratří, kteří věřili ještě, že je hřích a Boží hněv. Náš národ dnes je výš a dál.

Amo, tak se děje dnes. Vláda věcí našich se k nám vrátila, ale snad většina těch, kdo pod presidentem a vedle něho tu vládu drží, a nedrží-li, tedy aspoň kritisují, ti mají jiného ducha, než starí Bratří, nebo i náš president. Ti, co mají národ a vlast, lidstvo a svět stále na moudrém svém jazyku, ti po pravidle nechťi o Božím hněvu a lidském hříchu dobrovolně něco uslyšet. To staré české, snad původně jen žertovné přísloví: „Hřích je v Uhřích“, je dnes doopravdy vzato a je červenou nití v programech našich nejrůznějších politických stran, stavovských organizací, ba i úřadů. „Uhry“ přestaly politicky existovat a s nimi jakoby byl zmizel s obzoru lidského uvažování i hřích. Tento se na fóru inteligence větším dilem (jistě ne bez výjimky) ani vážně nebere. Div, že se o něm nežertuje po způsobu sodomských zeťů Lotových, anebo se s Tainem mudruje, že ctnost a hřích je jako cukr a vitriol. Cukr nemá zásluhy v tom, že sladí, a vitriol nemá viny v tom, že sžírá.

Ba i v církvích, i když s kazatelen zcela nezmizel, přece hřích jaksi do pozadí ustoupil. Přední starostí zdá se býti, jak učiniti přijatelnou inteligenci ty věci Boží, o nichž přece výslovně je psáno: „Tělesný člověk nechápe těch věcí, kteréž jsou Duchu Božího, neboť ony musejí duchovně rozsuzovány býti.“

Filosofuje se v odborné vědecké, nebo dokonce i ad hoc upravené vlastní, osobní terminologii, jak to udělat, aby náš rozum mohl věci, jež jsou nad rozum, i když ne proti rozumu, přijati, aprobovati, schváliti bez urážky svého vlastního majestátu. Filosofuje se o ethice, fabrikují se pro školy mravouky, jež nemají daleko k bolševickému: „Nám musí býti všecko dovoleno!“ a podle nichž je člověk svým vlastním sebesoudcem i samosoudcem zároveň. Svědomí se stává kodexem, jenž vychází pro každého jedince ve zvláštním, in usum toho jedince upraveném vydání, ne v úplném otisku originálu Sinajského, nýbrž jenom v excerptu a volném, co nejvolnějším překladu. Hřích je drak, ale kde se za našich dnů tento drak vytahuje z jeho díry na světlo tak, jako to učinil ku př. Spurgeon ve svém kázání: „The monster dragged out — ta obluda vytažená ven!“

Nepravím, že by se nedálo uvnitř hradeb našeho Siona nikdy a nikdy. To by bylo již přes míru žalostné, aby „hřích byl v Uhřích“ i pro dědice staré Jednoty, již právě pro její přísný názor na hřích a kázeňský boj proti němu Bucer nazval *coelestis hierarchia in terris* — nebeským královstvím na zemi.

Ale vizme svoje širší prostředí. V tom aby se věřící lid cítil jako Daniel v jámě lvové.

Světová válka pomátla všelidské svědomí. Prof. Amiel napsal, že požadavkem všelidského svědomí jest finální a universální spravedlnost: *Fiat justitia, pereat mundus* — staň se spravedlnost a zhyň si svět. Amiel má pravdu. Jinak by tento svět byl horší ještě, nežli si ho smyslil Schopenhauer a byl by dílo satanovo, a ne Hospodinovo. Při nejmenším by byl nesmyslem. Ono je sice psáno: „Uloženo lidem umříti a potom bude soud.“ Ale neunikne člověk soudu cestou krematoria? Hus a Jeronym soudili, že ne, ale dnešní inteligent, ne každý, ale mnohý si v srdci myslí, že přece.

Tak moudrým nebyl ani Sokrates, když bolehlavem otráven pravil k přátelům: „Nercete, teď kladou Sokrata na máry, teď ho nesou ven, nebo tehdy já již budu s duchy blaženými.“

Kristus je nám jinší autoritou a mluví o věčnosti zřetelněji, nežli předák pohanských starých mudrců. Ale i Kristovým názorům se ubírá určitosti a přisnosti, ubírá se hrůzy z Božího konečného soudu nad našimi hříchy tím, že se učí o druhé a věčné smrti tak, že si nekající může stejně myslet, že nevstane k žádnému soudu víc, ať už byl zpopelněn, nebo pochován. A v nejhorším případě zbývá na chlácholení svědomí našeho ta stará apokatastasis panton — slitovná restitutio ad integrum et in statum quo ante — obnovení v neporušitelný a dřívější stav věci všech.

Nejsem tvrdošíjný ve všem dogmatickém nazírání, ale to vidím já a každý, kdo má oči k vidění, že v mravním nazírání našeho pokolení nadešel po válce zmatek. Je to vidět i ve výkonech světské spravedlnosti. Zač jedna porota přisoudí smrt, druhá se spokojí s pěti korunami. Pro jeden a tentýž delikt lze dnes propadnout šibenici, anebo vyjít osvobozenou. Zajisté, že když dva učiní totéž, není to totéž, a i mezi lupiči a vrahy je rozdíl, jenž má padnouti na váhu nestranného soudu. Ale uzná-li soudce z povolání nutnost suspendovat verdikt soudu lidového čili poroty, stlačuje to barometr lidové soudnosti mezi dobrým a zlým hodně hluboko. A to se u nás děje. Kromě toho i státní politické správy všude, nejen u nás, jsou samá korupce. K státnímu žlabu se tlačí celé fronty jako za války k prodejnám. Demokracie se zvrhá v oligarchii a menšina se opovažuje volat po diktatuře nad většinou. V Rusku není demokracie, či lidovláda, ale luzovláda a pekelná tyranie k tomu a jinde po různých zemích se to propaguje a žádá aspoň v teorii zatím. Rubriku denních zpráv a soudní síně i největších našich žurnálů nedovede zaměstnaný člověk každodenně ani přechítsti, a málokomu napadne, aby tu citoval Ozeáše (4, 1—3):

„Není žádné věrnosti, ani žádného milosrdenství, ani žádné známosti Boží v této zemi. Proklínání a lži a vraždy a zlodějství i cizoložství navrch vzrostlo, a vražda vraždu postihá.“

Jak by to také komu citovati napadlo, když většina ani neví, kdo Ozeáš byl a co řekl. Kolik jich ví, co stojí v bibli?

Ale my to víme a jednejme podle toho. Nestarejme se především o to, anebo aspoň ne jen o to, jak učinit přijatelným předmět naší víry těm inteligentům, kteří tělesní jsouce, nechápou těch věcí, kteréž jsou Duchu Božího a musejí duchovně rozsuzovány býti a kteréž oni chtějí přece plně rozumět jako násobilce. Starejme se víc o to, ujasňovati všelidskou a dějinnou zkušeností to poznání, jež stálo člověka celý ten ztracený ráj, t. j. poznání dobrého a zlého, cnosti a hříchu. To bylo odedávna nejpřednější starostí těch, o nichž platí: „Nikdy z lidské vůle nepošlo proroctví, ale Duchem Božím puzeni byvše, mluvili svatí Boží lidé.“ Proroci až do Křtitele měli jedno thema: „Pokání“, a po Křtiteli Ježíš pokračoval se zvýšeným důrazem: „Pokání činite, neboť se přiblížilo království Boží.“

Synod jest náš zákonodárny sbor pro oblast cirkve naší. Jeho předlohy jsou mnohé, a přece, bratří, přidejte k nim předlohu ještě jednu: Vytahování na světlo toho monstra, o němž Spurgeon kázal a o němž sv. Jan jako o velikém draku ryšavém píše.

Uložte vzájemně se napominání, abychom všichni snažili se svítiti světlem svým tak, aby slaven byl Otec náš nebeský tím, že by v tom našem světle bylo lépe než dnes vidět, co je hřích a aby ten hřích pak více, než se děje, v očích lidí kontrastoval s cností. Jinak zůstane drak v díře a pak? Není-li proč se hříchu bát, není také proč o spásu stát, a když ne o to, nač pak Spasitel, nač Kristus? A my přece nechceme pro sebe uzнат alternativu, již Masaryk postavil světových dějím vývoji: „Caesar nebo Kristus!“ My jako církev Kristova nemáme tu žádné alternativy vůbec a usuzujeme s Pavlem

apoštolem neuměti nic jiného, než Ježíše Krista a to toho ukřižovaného.

Náš Sion proto, že neuznává žádné alternativy pro sebe, že není Herkulem na rozcestí, není ještě hlemýžď, jenž by zalezl ve svou skořápku a po světě se nerozhlížel. Jsouce jednou ve světě, musíme k světu zaujmouti stanovisko nejen svou ústavou, svou organizací, nýbrž celým svým církevním i individuálním životem, vším svým nazíráním. A činíce tak, rozhlížejíce se po svém československém prostředí, my máme proč zastesknouti sobě s Kollárem:

„V smutné časy, Bůh to s nebe vidí,
živobyti naše upadlo,
až se strašné jejich zrcadlo
ruka očím odekrýti stydí.

Zmatek točí krajín běh i lidí,
duch má závrat, srdce uvadlo,
ba o nové světa divadlo,
sám už rozum sebe nenávidí.

Se svobodou válčí nesvoboda,
pravda sluje nyní neštěstí
a cnost ředne jako stará móda.

Nejhorší pak ta jest chyba věku,
že ač cítí osten bolesti,
nemoc tají a smích činí z léku!“

My arci posměch z léku nečiníme. Nám je drahé Evangelium, drahá Kralická. Nezlehčíme si té knihy, o níž L. B. Kašpar zapěl kdys:

„O knižo knih, ty s kalichem
jsi k hvězdám vznesla českou zem,
a bohatýrem býval Čech,
kdy ctíl tě v zlatých vlasti dnech,
a když i ve hrob klesal již,
ty svítila's mu v slávy říš.“

Ne, nedáme té knihy z ruky, ani žerď toho praporu, o němž Dušek mluvil s honosením se:

„Vznes se hrdě vzhůru, zavlať nad námi,
prapore s kalichem mezi hvězdami!
Kalichu zář rudá a hvězd bílý jas
temnou nocí, pouští k spáse vedly nás!“

Ale, bratří milí, nehleďme jen za sebe, nýbrž i před sebe. Nehleďme se jen svou minulostí, ale hleďme, abychom se mohli chlubit, arci jenom v Pánu chlubit, svojí přítomností. Nebuďme jako omi Židé, zakládající sobě na tom, že byli símě Abrahamovo. Nebuďme přišerou, chodící stále s hlavou otočenou do zadu na zkroucené šíji. Pelíšek napsal kdys mezi jiným:

„My nádherou tvou pohrdáme, Říme,
nás leda hrůza nad ní zamrazí,
náš poklad bible, s tou se spokojíme,
ta soudí tě a ta tě porazí!“

Ta bible nesoudí jen Řím, ale i nás. Nás v přední řadě. Bděme a prosme Pána, ať ta bible především nás neporazí a žerď praporu

s kalichem nám i v té samé ruce nepřerazí. Toť modlitba a tužba, s kterouž, bratři synodálové, zdravím Vás, snad naposledy, a trvám při tom Váš v Pánu a lásce bratrské upřímně oddaný

Dr. **Ferd. Císař**,
emer. superintendent.

3. Pozdrav od Rev. dra R. C. Gillie, moderátora Presbyterní anglické církve.

(Překlad z angličtiny.)

Marylebone Presbyterian Church, 38,
Upper George Street, W. London,
London, 12. června 1925.

Senioru českobratrské evangelické církve!

Vážený a milý bratře v Pánu našem Ježíši Kristu!

Jako moderátor Presbyterní anglické církve pro tento rok, kladu si za čest poslati Vám, a skrze Vás Vaší církvi, své srdečné pozdravy; neboť živé společenství mezi evangelíky v Československu a v Anglii jest naší upřímnou touhou.

Mám milou vzpomínku na svou krátkou návštěvu u Vás před dvěma roky, kdy jsem se s některými členy Vaší církve sešel, a chováme ty z Vašich bratří, které jsem poznal, u veliké vážnosti.

Kéž požehnání Boží spočine na Vašem synodu a povzbudí i posílí Vás ve Vašem rozmanitém díle pro našeho Pána, Ježíše Krista!

Váš upřímný

R. Gillie.

4. Pozdrav synodu od Jednoty Mírové pro Moravu.

Heslo: *Mír v duši, mír v rodině,
mír v obci, mír v národě,
mír mezi národy.*

Veleváženému

českobratrskému evangelickému synodu
v Praze.

Podepsaná jednota pozdravuje vážený českobratrský ev. synod a vyslovuje tímto upřímné díky všem představitelům českobr. ev. církve za vzácnou spolupráci mírovou, kterou ve sborech pravým slovem a skutkem božím konají.

Jednota Mírová jest si vědoma nejvyšších cílů mírových snah, které hlásali všichni velicí učitelé všech náboženstev, z nichž nejvyšší ethickou metu nám ukázal Kristus svým učením... „Milovati budeš Boha svého z celého srdce a bližního jako sebe sama!“... což životem sám potvrdil.

A máme proto jen jedno přání. Kéž podaří se Vám, lidem dobré vůle, sbratřiti alespoň v naší drahé vlasti všechny církve, přivolati všechny duchovní pracovníky i mimo církve pod jeden prapor lásky, tak aby vlast naše byla nejen zeměpisným srdcem Evropy, ale velkým evropským srdcem lásky a pokoje.

Přejíce jednání a práci synodní plných úspěchů, toužíme po splnění našich přání, která vtělili jsme v naše heslo a podepisujeme
za

Jednotu Mírovou pro Moravu:

Ludva Mareček,
t. č. I. jednatel.

V Brně, dne 13. června 1925.

5. Pozdrav synodu od Čsl. Abstinentského Svazu, zemského ústředí pro Moravu.

Brno, dne 9. června 1925.

Vážené shromáždění!

U příležitosti dnešního shromáždění dovolujeme si jménem výboru Moravského zemského ústředí Čsl. Abstinentského Svazu v Brně projeviti jeho hluboké sympatie a přání plného zdaru.

Zároveň vzpomínáme přátelských styků a vzájemné spolupráce a prosíme, aby se tak dalo i nadále.

S projevem dokonalé úcty

Dr. Alois Papírník,
předseda.

MUC. Ludvík Havlásek,
jednatel.

6. Proslovy při večeru věnovaném otázkám výchovy česko-bratrské evangelické mládeže.

Adolf Novotný,
sekretář Svazu Nedělních škol:

Důležitost Nedělní školy v církevní práci.

Zvláštní shodou okolností je tomu dnes právě rok, co začal zasedati devátý světový Kongres Nedělních škol v Glasgowě. I nám, Čechům, bylo dopřáno, abychom se tohoto kongresu zúčastnili. A vzpomínáme toho s opravdovou vděčností. Nejen, že jsme se mohli obdivovati té obrovské organizační schopnosti, jež musela býti uvedena v činnost, aby bylo ubytováno 2810 delegátů; nejen, že jsme se mohli podívat na skotské pohotovosti finanční, jež na kongres dovedla sbratří pouze v Anglii 4,620.000 Kč během necelého roku; nejen, že jsme žasli nad mocí křesťanství, jež na konferenci dovedlo sbratřiti 54 národů a 42 církví, — ale to všecko bylo převyšováno tím jedním základním dojmem: celý křesťanský svět usiluje dnes o získání mládeže a využívá všech prostředků k dosažení tohoto cíle. Číslice, které jsme na kongresu slyšeli, přesahovaly všecky naše představy; výstava odborné světové literatury, týkající se křesťanské výchovy mládeže od kolébky až do dospívajícího věku, by vyžadovala ne 14 dnů, ale celých měsíců každodenního pečlivého studia. Sbirka učebních pomůcek od židle pro nejmenší až po kinematografy, vzbuzovala svatou závist; a uniformované zástupy chlapecké brigády, zorganizované v Nedělních školách a čítající pouze ve Velké Británii 70.000 členů, dávaly představu o tom, jakých prostředků může křesťanská výchova využití k tomu, aby připravila cestu Ježíši Kristu do srdce mladého člověka. Celý křesťanský svět usiluje dnes o získání mládeže, jenom

u nás pořád ještě stojíme jako Lotova žena u hořící Sodomy a bojíme se rozběhu vstříc k vycházejícímu slunci.

Vezměme si na příklad naše kostely. Schválně jsem dal pořídit obrázky anglického kostela a rozdati na letáčích, aby vynikl rozdíl mezi tím, co mají jinde a o čem se nám namnoze ještě ani nezdálo. Štěstí, že se dnes už přestává věřit jen ustavičným nářkům, že jsme církev chudá, že se jinak stavět nedálo. To nebyla ta pravá příčina. Ale chtěli jsme se vyrovnati svému katolickému prostředí a stavěli jsme zbytečně věže za cenu péče o mládež. Nebylo vidění do budoucnosti a nebylo víry. Ovšem, starí sborové měli omluvu: stavěli alespoň církevní školy. Ale dnes nemáme omluvu žádnou. Každá církevní budova, která nemyslí především na práci mezi mládeží, je hříchem proti mládeži, ze kterého se budeme velmi těžko zodpovídat. Mládež je duchovní poklad církve. Nechci opakovat známá tvrzení o psychologických schopnostech dítěte, jež vyvěrají ze stejného pramene, jako schopnosti náboženské, nechci ani opakovati výzvu Ježíšovu: „Nechte dítěte jíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království nebeské.“ — Jen jedno bych chtěl připomenout: Mládeži nejtůlejší bychom měli věnovati všechnu péči, již z lásky k církvi. Kdo se o mládež dnes stará? Je to YMCA, YWCA, socialisté a volnomyšlenkáři. Církev se doposud starala pouze o duši a snad o rozum dítěte; péči o tělo a záhavu jsme nechali ostatním organisacím. Nedivte se, že nastává odcínkovnění mládeže. Mládež půjde tam, kde jí podávají víc. Kristus nepřišel vykoupiti jen duši, nýbrž i rozum, záhavu i tělo. Kristus přišel vykoupiti celého mladého člověka. YMCA, YWCA, SOKOL a jiné organisace jsou velkým nebezpečím pro církev, nebude-li církev dávat mládeži všechno. A my bychom měli věnovati mládeži více pozornosti i z důvodu misijního. Nechvěje se Vám srdce hrůzou, když čtete, že prvého máje kluci sotva škole odrostlí nesli v průvodu standardy s nápisem: „Chceme volné vyhánění plodů!“? Necítíte zodpovědnost za mládež celého národa? Neproniklo to až do našeho morku, když jste četli, že v Červených Pečkách u Kolína dvě školní děvčata provozovala řemeslnou prostituci s žáky kolínské měšťanky? Kdo se má o tyto děti starati? Nikdy by tak hluboce neklesly, kdyby i u nás bylo více pocitu zodpovědnosti.

Co tedy dělat? A nedělá se dost ve vyučování náboženství? Jisto je, že vyučování náboženství nemůže zasáhnouti všechnu mládež. Je omezeno jen na určitou konfesi. A pak je velkou otázkou, je-li vyučování náboženství ve školách skutečně náboženskou výchovou. My potřebujeme pro náboženskou výchovu rodinného ovzduší. Nad to je otázka, jak dlouho náboženské vyučování ve školách bude trpěno. Co nevidět může přijíti rozluka. To jediné, co může situaci zachránit, jsou účelně zařízené Nedělní školy. Všude tam, kde se do této práce pustili, dostávají se znamenité výsledky. Nejen, že se získávají pracovníci v církvi, ale učitelé sami se nábožensky prohlubují, žáci se učí obětavosti — a systematické učení obětavosti je nutné, máme-li dojíti k finanční soléstačnosti, a nade všechno: žáci se učí misijní činnosti tak jako nikde jinde. Když v Hradci Králové takový mrňavý rytíř táhne za sebou dva mládenečky z ulice a už u dveří volá: „Paní farářová, vedu Vám dva Čechoslováky,“ a když počet žáků vzroste během měsíce ze šesti na padesát jen touto činností, pak se může mluvíti o úspěchu. A když si tito neevangeličtí žáci přinášejí dokonce vysvědčení, aby ukázali, že mají samé jedničky, jen aby byli přijati do nedělní školy, pak to znamená povzbuzení nejen pro učitele, ale i pro církev.

Dobře řekl kdysi Dr. Mott, že tam, kde u starých se může jednati pouze o sčítání, u dětí se musí počítati s násobilkou.

V cizině pochopili daleko lépe tento svůj úkol. Na celém světě je 347.000 Nedělních škol, 3.520.090 učitelů a 29.157.419 žáků. U nás v naší

církvi máme 32.566 školních dětí v 1.522 odděleních. To znamená, že bychom mohli mítí nejméně 1.500 Nedělních škol. Ve skutečnosti jich máme pouze 273 s 10.107 žáky.

Slyšel jsem v pondělí ve schůzi Svazu nářky, že to u nás nepůjde; že by musely býti jiné budovy a jiní lidé. Ale jiných budov a jiných lidí nebudeme mítí tak dlouho, dokud si budeme říkat: „Nepůjde to!“ Všecko musí jít. Všecko je možné věřícímu.

Ve starém Norimberce — a tím bych rád ukončil — jest starobylá skříň. Kolem dokola andělé, apoštolé, církevní učitelé — navrchu malé dítě. Chcete-li se do skříně a jejích pokladů dostat, musíte pohrouti nejprve dítětem navrchu, jež jest zároveň klíčem. Dítě představuje Ježíše. Ale to, co platí o tomto dítěti, platí o každém dítěti: chcete-li se dostat k duchovním pokladům církve, musíte užívat dítěte co klíče. A znovu opakují: Budete-li mítí víru jako zrno hořčičné, překonáte všechny překážky. Všecko je možné věřícímu.

*

MUDr. Adolf Švanda z Hradce Králové:

Povinnost církve pečovati o mládež.

(Stanovisko starších.)

O nutnosti péče o mládež mluvíti, zdá se už být zbytečno: „Mládež naše budoucnost“ jest heslo, které jest samozřejmostí. Bez mládeže vskutku není budoucnosti pro společnost.

Vidíme, že všechny společenské útvary od státu, národního tělesa, až po organizace politické, třídní zájmové, místní, věnují péči svému dorostu. Jako nám srdce poskočí, vidíme-li úsilí, s kterým naše korporace humánní již útlé mládeži vštěpují zásady důležitosti všelidské: myšlenku mírovou, sbratření národů, abstinence, samaritství, zásady zdravého žití, — tak se nám srdce svírá, vidíme-li mládež vláčenou na ulice a náměstí, v rukách tyče s nápisy, hlásajícími kult hmoty, pustou nelásku — nenávisť.

Co my činíme? My, církev evangelická československá? — Jak pečujeme o svou mládež? Jak máme pečovati o svou mládež? O tom mám mluvit.

Nechci se úkolu svého zhostit rozváděním samozřejmosti, že máme v mládeži své nástupce, přirozeně se máme starat o to, aby na naše místo nastoupila jak nejlépe připravena, ani opakováním příkazů daných nám v Písmě.

Chci ukázati na vědecký fakt, přírodní zákon, prokázaný psychologi dětství. Domnívám se, že máme nejen právo, ale i povinnost ohlížeti se po výsledcích vědeckého bádání a jsem jist, že tak si nalezneme leckterý dobrý pokyn pro své úkoly, i utvrdíme svou důvěru. Jest i to zajisté vůle Toho, který nám dal oči k vidění a uši k slyšení.

Důležitý, vědecky prokázaný fakt je, že kulturní složky člověkovy, zhožnost, láska, svědomitost, ochota k službě, pocit povinnosti k druhým a snad i nenávisť, sobectví, — všechny ty různé vlastnosti, jež vyplňují mravní charakter člověka, nejsou vrozeny, zděděny tak, jako jsou zděděny vlastnosti tělesné: postava, tvář, pohyby, citlivost, vznětlivost atd., jež určují podobnost potomků ke svým rodičům.

Zděděny jsou nejvýše dispozice, vlohy, tedy záhony, na nichž vzrostou, a jakési duševní ústrojí, po němž se budou pnout sazenice, z nichž se vyvinou city, myšlenky a popudy, které povznesou člověka nad ostatní tvorstvo, — nebo ho při vši inteligenci hluboko pod dravou zvěř sníží.

Druhý fakt, prokázaný psychologi dětství jest: Vysazování zmíněných duševních hodnot děje se převážně v kruhu rodinném, již

s prvními vjemy, dojmy dítěte, které se mu z okolí ukládají v duši. Cit lásky, povinnosti, pojem zla a dobra vzniká v nejtělejší věku pozorování okolí a zakotvuje se tím hlouběji, čím méně jiných dojmů ještě bylo zpracováno, a čím silnější citová vzrušení první ty dojmy provázela.

Dokázali psychologové, že jest to matka, jež svou stálou přítomností, svou neúnavnou péčí, svým láskyplným úsměvem, svou starostí o dobro dítěte a celé rodiny, zapomínající sebe v úmorné všední práci, čehož všeho svědkem, stále — a bedlivě! — pozorujícím, jest dítě, rozhoduje, bez dlouhých výkladů a poučování, sama ani netušíc, o tom, jaké hodnoty dospějí její děti v lidské společnosti a jak se připraví pro úkol Bohem jim daný.

Jsou to tedy první dojmy člověka z okolí a vrozená snaha napodobovací, čím můžeme působit na morální, duchovní kvalitu člověka. Jest to příklad a láska. Co tyto nedokázaly, nedokáže už poučování dlouhými a vyčerpávajícími výklady; co nepadlo v prvním mládí do duše člověka, toho tam neprobudí jakékoliv naše úsilí v pozdějším věku. Vždyť i při vlastnostech později zdánlivě náhle vytrysklých: při náhlém probuzení, náboženském obrácení, nalézáme, že kořínky květů, jež námosem dosavadního nepřekročného života vyrazily, sahají do mládí mnohdy nejtělejšího.

Vrozené, zděděné vlastnosti tělesné a z duševních snah i ony, jež tvoří u jednotlivce t. zv. letoru, u národa známky rasové, nemění se značněji i v mezidobích poměrně dlouhých. Za to ale možno vlastnosti, teprve v životě jednotlivce vstřípené a zplněné, včasným zásahnutím změnit. Z toho nám plyne naděje, že, co nalézáme v dnešní společnosti, zvláště poválečné, rozházeného, chorobně sešlého, může se napravit v době poměrně krátké, v jedné generaci. Cesta vede skrze mládež.

Tento vývod potvrzují zkušenosti dějinné, jež nám vyprávějí o náhlých, hlubokých změnách poměrů kulturních a sociálních. Příklad vidíme hned u sousedního národa německého v říši. Ještě v polovici minulého století byli Němci z prvních národů kulturních (kultura, t. j. bohatství ducha, ne technická, vojenská, politická moc). Německá filosofie humanity, lásky ke člověku, bývala bohatým zdrojem i našim buditelům. Byly doby, kdy se Němci nebáli podati i k našemu národnímu probuzení pomocné ruky. Máme mezi sebou dnes ještě svědky toho, kterak duchovní, hluboce náboženský život Němců kdysi blahodárně působil na život naší církve.

Jak docela jinou tvář ukázal duch němeectví v neblahé minulé válce! Jediným jeho charakteristickým výrazem jest touha po moci. Touha po moci vedla k ustupování krok za krokem od zásad lidskosti, k zapírání důstojnosti člověka, ležící v oprávněném pochopení a plnění našeho úkolu na světě, vedla i k oficiálnímu, úřednímu vyzývání k bezohlednosti, krutosti, pomíjení jakéhokoliv práva, lidského i mezinárodního.

A tato ohromná, pro národ německý katastrofální proměna se stala téměř před našima očima: působením na mládež, vedením jí ve veřejném životě, ve škole, i v rodině oním směrem, jímž se dala v dechách Bismarkových německá politika, cestou vůle k moci, vůle k nadvládě. Vedení mládeže se dalo s německou důkladností a brzy se zmocnily německého ducha, takto jednostranně křiveného, zásady filosofie vyrostlé z materialismu, filosofie, hlásající, že moc jest nad právo, filosofie t. zv. nadčlověka, tvora, netvora, — jehož cena jest v jeho brutální síle a moci. — To se stalo téměř v jedné generaci. Nemusíme pochybovat, že se národu tomu podaří v nové generaci, bude-li s dosavadní svou důsledností pěstovat od nynějška skutečné duchovní hodnoty, vybrednouti z nynějšího hlubokého kulturního poklesu. I jiných příkladů dlouhou řadu, a příkladů utěšenějších, možno

shledati v dějinách. Vzpomeňme jen, jak Japonci na ráz, přijavše nedávno výchovu mládeže podle vzoru evropského, stali se národem kulturním z národa, jak dnešní Číňané, zaostalého. Víme také, že Čeští Bratři, jakmile vystoupili ze svého původně uzavřeného kroužku a poznavše cenu vzdělání, s obdivuhodnou energií právě ke cvičení mládeže se obrátili, rychle se stali ze společnosti dosud přezírané činitelem v národě nad jiné mocným.

Stýskáme si, že se nám mládež odcizuje, že se neúčastní dosti církevního života. Obáváme se o budoucnost.

Pochopíme i vysvětlíme si smutnou skutečnost, vzpomeneme-li si, že nám z rodin, uvolněných shonem po výdělku a úspěchu, se vytratil ten duch evangelický, písmácký, jenž byl oporou i základnou bezpečnou pro budoucnost církve. Vzdali jsme se svých církevních škol, jež udržovaly dítě, jak dlouho bylo možno pod vlivem prostředí evangelického. Církev ani sbory námnoze se nepostaraly o náhradu, jež by byla protiváhou vlivů cizího nám prostředí, které nám mládež odváděly a pohlcovaly.

Ale je možno i celé národy v jedné generaci přivést na novou morální i kulturní výši. Je-li to možno, pak je naší povinností všemi známými prostředky k tomu pracovat, abychom z dnešní krise, z dnešního úpadku vybědli.

S radostným uspokojením pozorujeme v poslední době vzrůst práce mezi mládeží, stále nové řady pracovníků, vstupující k dílu v nedělních školách i ve sdruženích mládeže. Pozorujeme s obdivem stále se rozšiřující i silící organizaci obou těchto odvětví práce. Pozorněji, která hledají oporu ve vkročení do organizací světových. Nejsou organicky vtěleny do církevního zřízení. Ale pracují pro nás, za nás. Co jest vůči nim naší povinností? Co je povinností církve? Povinností starších? Porozuměti. Oceniti velikou důležitost právě této práce, porozuměti jejím metodám, jež jsou ne násilným ohýbáním a formováním, ale rozumným a účelným opatřováním všech potřeb dětské duše. My starší nesmíme se stávat svým mnohdy koženým a kostnatě drsným způsobem myšlení překážkou pracovníkům a strážákem mládeži, ale máme spolupracovati, především příkladem a láskou k té mládeži.

Nedělní školy a sdružení mládeže konají dobrou práci pro nás. Ovšem, dostávají mládež takovou, jaká vychází z našich rodin. Byla-li v rodinné výchově propasena nejdůležitější doba vývoje dětské duše, kdy jest ještě blanou nepopsanou a přijímá první dojmy písmem nezmatelným, jest chyba, — chyba při vši pozdější péči a námaze mnohdy nenapravitelná.

Starěji se úsilovně o to, aby v našich sborech opět všude vnikl do rodin duch evangelia. To jest úkolem drobné práce sborové, — nejen duchovního, — ale především starších.

*

Štěpán Šoltész,
farář v Hradci Králové:

Zásady a metody naší práce mezi mládeží.

Naše práce mezi mládeží není již mladá. Máme za sebou již několik desetiletí práce v nedělních školách a sdruženích mládeže. Zvláště v městských sborech, které se v posledních 50 letech vytvořily, byla práce mezi mládeží důležitou složkou. Máme již odchovance nedělních škol a sdružení ve staršovstvech i na tomto synodu. A přece to má svoje odůvodnění, když nynější práce mezi mládeží nám připadá jako práce v mnohém ohledu nová. Příčinou toho jest změněná

situace. Změnila se situace církevní: obě církve potoleranční se spojily, získali jsme značné procento přístupů. Změnila se i situace a poměry mládeže vůbec: je docela jinak zaměstnána a stojí pod docela jinými a mocnějšími vlivy než mládež před několika málo desetiletími. Tato změněná situace nutí nás zdůrazňovat některé věci, které zdůrazňovány být nemusely a zavést nové metody, jejichž potřebu jsme dříve tak naléhavě nepociťovali. Nechci proto zdůrazňovat to staré, společné s prací dřívější: je to jednak náš cíl — získat mládež pro Krista a práci církevní, je to i hlavní naše metoda — uvést mladého člověka do Písma a učit ho modlitbě. Chci jenom zdůraznit a krátce shrnout to nové, nač musíme dnes zvláště klást důraz.

I. Jsou to především dva úkoly, které máme dnes před sebou.

1. Předně úkol shromáždit naši mládež. Statistika práce dnešní mezi mládeží vypadá velice příznivě proti letům předešlým. Máme dnes 273 nedělních škol s 10.107 žáky a počet našich sdružení stoupl na 152 s 5076 členy. A přece tato proti minulým letům tak vysoká čísla nesmí nám zastírat fakt, že mládež nemáme dnes tak ve svých rukou, jako měla pokolení před námi. Jedna příčina je v nás, v našich rodinách. Naše rodiny nejsou dnes prostředím tak nábožensky živým, jako dříve. Znalost Písma, rodinné pobožnosti, velice poklesly. Mnoho našich rodin je bez jakékoliv náboženské tradice a bez rodinné zbožnosti.

Druhá příčina ležt v životě veřejném. Náboženské vyučování značně je omezeno. Žáky nejvyšších tříd středních škol ztratili jsme téměř úplně ze svého dosahu. A zvláště ve velkých městech při vysokém počtu vyučovacích hodin zůstává pravidlem značné procento dětí měšťanských i obecných škol bez pravidelného náboženského vyučování. I v konfirmačním evičení jsme z téhož důvodu museli snížit své požadavky a spokojiti se s málem. Kromě toho dnes celá řada podniků a organizací okupuje volný čas mládeže. Jsou to podniky školní, divadla, besídky, výlety i podniky různých organizací politických i jiných, které dnes vesměs do svého programu zahrnují i mládež. To je příčinou, že dnes máme svoji mládež daleko méně ve svých rukou a pod svým vlivem než dříve. Dříve šlo jenom o to: začít pracovat na té mládeži, kterou jsme měli — dnes se to stalo problémem, jak ji shromáždit, jak naši mládež přivést pod náš vliv, jak jí to umožniti, aby se vůbec mezi nás dostala. Snad se někdy zdá, jako bychom se ve Svazu příliš omezovali na činnost agitační, jako bychom se trochu povrchně radovali z číselného vzrůstu mládeže ve svých organizacích. Kdo však vidí hlouběji, ví, co to dnes dá práce, a že zápolíme s prvním předpokladem naší práce: shromáždit mládež je ještě na dlouho první náš úkol a velice tvrdý oříšek.

2. Druhý úkol a hlavní zásada naší práce je: zaměstnat mládež. Nemá to jen cenu propagační. Není to jen proto, abychom jim učinili naše prostředí lákavější tím, že jim dáme zdání větší důležitosti a významnosti. Je to z toho zásadního přesvědčení, že pouhým poučováním a biblickými hodinami se nikdy nedocílí takového pochopení pro to, co skutečně křesťanství je, jaký má praktický, životní dosah, jako když postavíme mládež před konkrétní úkoly, zaměstnáme ji určitou prací, a dáme jí určitou zodpovědnost. Mládež činná a zodpovědná daleko spíše duchovně poroste, než mládež jen poslouchající. Uvědomí si při práci i daleko dříve sociální stránku křesťanství: že v živém křesťanství musí se něco změnit na poměru člověka k člověku. Je to ovšem veliké znesnadnění práce. Jednak pro mládež, která tím daleko dříve postavíme, že opravdové křesťanství není lehká věc, ale dalekosáhlá, — jednak i pro vůdce, který nevystačí s povšechnými zásadami a nemůže se dovolávat jen své úřední autority, ale musí být v daleko užším vztahu k jednotlivcům, než co dříve stačilo.

II. S těmito dvěma zásadami souvisí i určité pracovní metody, které dříve nemusely být tak zdůrazňovány. Jmenuji docela krátce jen tři.

1. Nechat mládež, aby si vedla své sdružení a podniky sama. Sdružení, které vede dnes farář, sebe osvědčenější pracovník, není nám dnes ideálem. To neznamená odstranit ho, omezit jeho vliv, vyrádit ho z rozhodování. Ale znamená to ovšem: zařadit ho na jiné místo. Musí sestoupit s kozlíku, kde držel opratě a kde měl po ruce brzdou, kterou to mohl lehce zarazit, když to šlo trochu dřívece — a musí se sám připravnout do vozu. Vliv dobrého faráře tím jenom získá a jeho rozhodování se stane dalekosáhlejším, když se z mistra stane přítelem mládeže. Chceme, aby do této samostatné činnosti patřily i biblické hodiny. Je pravda, že nebudou vždycky tak důkladné a hluboké, jako když vykládal Písmo farář. Ale nejde přece o to, abychom my něco pověděli mládeži, ale aby se ozvalo konečně to, co nábožensky je v mládeži, aby se ozvaly její radosti, naděje, stesky, pochybnosti.

2. Druhá věc je: ukázat mládeži důvěru tím, že se jí svěří důležité úkoly ve sboru a církvi. Spolupráce mládeže v nedělní škole byla již zde zmíněna. Ale nejde jen o to, aby něco dělali, ale aby měli za určité věci zodpovědnost. Proto nestačí jen postavit je pro jejich činnost nové koleje: po těch teď budete jezdit. Ale dávat jim i úkoly příležitostné. Počítat s nimi jako s činitelem ve sborové i církevní práci, činitelem zodpovědným. Je to zvláštní misijní práce mezi mladými lidmi, která bude čím dále, tím více padat na bedra mládeže.

3. Třetí důležitá věc je: postarat se o zábavu mládeže. Zase to nemá jen ten účel udělat jim sdružení lákavějším a tím zpovznat práci, kterou kdysi sdružení konala. Ale zařadit zábavu a hru do našeho programu jako nesmírně důležitou složku výchovnou. Schopnosti i stíny mladého člověka nikde se tak jasně neukáží jako ve hře, a k napravení poměru člověka ke člověku dává právě hra a zábava vynikající příležitost. Ovšem, zábava a hra v našem duchu. Pouhé přejímání a kopírování zábav české společnosti může být jen na škodu. A tak padá na nás tím velký úkol vytvořit u nás nový typ zábavy a společenského života.

III. Z toho ovšem vyrůstají pro naše sbory a celou církev veliké úkoly.

1. Především vzít si zvýšenou měrou na starost rodiče a rodiny. Bylo mi během zasedání řečeno: proto je nám práce mezi mládeží tak těžkým úkolem a tak velkým problémem, že sami za mnoho nestojíme. Zdůraznil jsem to již v úvodu. Sebe lepší organizace mládeže a sebe bohatší pracovní metody nám problém nerozřeší. Protože živý náboženský život neprobíhá v organizacích a podnicích. Sdružení a jejich podniky nemohou udělat nic víc, než dávat podněty, vyrovnávat, vysvětlovat, usoustavňovat to, co má kořeny jinde. Živý náboženský život probíhá od člověka k člověku. Jeho nejvlastnější škola, ohniště, pracovní pole, je mimo organizaci — je především v rodině. Bez křesťanských, zbožných rodin a domácností nebudeme mít ani krásná sdružení.

2. Opatřiti vhodné prostředky a budovy pro práci mládeže je druhá věc, která připadá sborům a církvi, aby práce mezi mládeží mohla být účinná. Bylo to zde již připomenuto. Ve mnohých starých sborech nemá toto důležité odvětví práce, kde otočit hlavy. Až budou tyto místnosti vybudovány a opatřeny vším potřebným, pak by se snad mohlo myslet na zvony a věže, ale ne naopak.

3. Aby se naše práce mezi mládeží mohla řádně rozvinout, musí celá církev daleko více zasáhnout do celého českého veřejného života. Naše práce musí být daleko více respektována veřejnými činiteli. Mu-

síme se přičinit na př. o to, aby škola více respektovala naši práci. To neznamena omezovat školu a chtít, aby jen učila a my budeme vychovávat. Ale budit u ní vědomí, že na určité věci nestačí a nemůže je dát. Že nestačí nahradit náboženskou výchovu. Získat zase respekt veřejných činitelů náboženské výchově a získat porozumění pro to, že zbcžnost je důležitou a požehmanou složkou výchovy. Stejně je třeba získávat respekt k naší práci u Škola a jiných tělovýchovných organizací. Prakticky to znamená boj o neděli a svčeni neděle. „Neděle církvím“ je heslo, které by už co nejdříve měla celá církev začít soustavně propagovat.

Respektu ovšem získáme jenom tehda, bude-li naše práce opravdu vzorná a na výši doby — a tak tomu bude, bude-li u nás z Boží milosti živé náboženství.

*

B. Jerie,

předseda Svazu Sdružení mládeže:

Cím je nám Svaz Sdružení česko-bratrské mládeže evangelické.

Nebudu dokazovat důležitost práce mezi mládeží dospívající. Komu to dnes ještě není jasno, tomu není pomoci, a od toho nelze čekat velkého vlivu na budoucnost církve. Nedovedu pochopit, jak je možno mluvit a psát o poslání církve naší v národě, a nebyt při tom do hloubi duše zaměstnám palčivým problémem, jak získat, udržet a vychovat pro veliké cíle království Božího u nás naši mládež. Pište si do našich časopisů jeremiády nad přítomným stavem církve, vtipkujte třeba o našich malicherných poměrech, ale nezačnete-li v našich sborech stavět od základů lepší budovu, a nemáte-li porozumění a vřelého slova povzbuzení a podpory pro dílo, které se v tomto směru koná, bude za 20 let církve zase jen tam, kde je dnes, a vy budete moci naříkat znovu, že jsme malí, že je u nás mrtvo, že máme nedostatek pracovníků, že nás není vidět.

Mně dnes zlvává jen úloha dotknout se otázky, je-li anebo slibuje-li Svaz Č. M. E. státi se tím, čeho potřebujeme. Mým úkolem je obrátiti pozornost na to, co tu už je.

V historii Svazu je rozhodující rok 1922, kdy jsme se připojili k YMCA. Tehda jsme měli 59 sdružení a 2300 členů, dnes máme 162 sdružení a 5000 členů. Tenkrát jsme měli 1 sekretáře, který byl zároveň vikářem v diasporním sboru, dnes máme 3 sekretáře a 2 kancelářské síly. Tehda přispěla sdružení na práci Svazu částkou 2.193 Kč, za poslední správní rok částkou 50.000 Kč (za loňský rok 76.000 Kč, letošní účetní rok byl o dva měsíce kratší). Časopis náš měl tenkrát asi 1.500 odběratelů, dnes skoro 4.500. Bratr sekretář tehda konal práci duchovního správce, sekretáře, administrátora, expeditora, dnes jsou tyto jednotlivé činnosti rozděleny. Tenkrát jsme neměli vlastní místnosti, dnes máme kancelářské místnosti dvě. Tehdy řada sdružení byla ve volném vztahu k ústředí, dnes máme provedenu důkladnou organizaci, a ústředí je ulehčeno rozdělením na 10 okrsků.

Již těchto několik údajů a číslíc ukazuje na větší vzrůst a rozmach naší práce. Předložte si otázku, je-li možno a radno vrátit se k primitivním poměrům dřívějším? Představme si jen, co je to mít na starosti takovýcht 162 sdružení mladých lidí, kteří se nespokojí pasivní příslušností. Chtějí stále něco dělat, chtějí mít život, mají na sta otázek. Je třeba stále je zaměstnávat, být s nimi v ustavičném spojení, dávat pokyny a podněty pracovníkům. Co jen znamená udržovat a upevňovat organizační síť pro 5.600 členů! Nejméně 6krát tolik mládeže česko-bratrské stojí mimo sdružení. Jaké to pole práce! Dodávat pracovníkům pomůcky, sestavovat plány a programy práce pro schůze biblické, vzdělavatelné a společensky zábavné; navrhovat pro-

gramy pracovních kursů, jichž bylo za poslední rok 24, vedle 10 okrskových sjezdů. Všude se žádá přítomnost sekretářů! Kolik sil vyžaduje jen takový časopis se 4.500 odběrateli! A pak připravovat hlavní sjezdy a konference, obstarávat finanční prostředky — je možno konat tuto všecku práci bez stálých, zvláště k tomu zřízených pracovníků? Je možno, aby jí převzaly církevní orgány samy? Je možno obejít se bez podpory, kterou dává YMCA?

Není a prosto příčiny mizet se nad naším přičleněním k YMCE. Ta nám ponechává samostatnost, o jaké se nám při připojení ani nezdálo. Toto přičlenění mělo pro nás posud jen výhody. Vedle hmotné pomoci, která se rovná částce sebrané námi samými, jsou to okna, otevřená nám YMCOu do světa. Co pro nás znamenal Pörtschack před 2 roky, a co bude pro nás znamenat příští rok konference v Helsinkách ve Finsku, konference, která má být z největších dosud konaných? YMCA musí u nás pracovat ovšem jinak než v zemích celoprotestantských. Ale ředitel YMCA, Gethman, nadšený náboženským rázem nedávné konference světového výboru v Budapešti, prohlásil na schůzi ústředního výboru YMCA v Československu: „Jsme rádi, že máme ve Svazu SČME pravé křídlo, které je zárukou, že náš vývoj zde nepůjde příliš malevo.“ A jestliže YMCA letos již po druhé pověřuje předsedu Svazu zahajovacími pobožnostmi při svém výročním sjezdu a potřeby řízením náboženské sekce, je to dokladem, že naše projevy a naše stanovisko nechce udržovat pod pokličkou. Zatím budme Bohu vděční, že s pomocí YMCA podařilo se nám v době, kdy církev měla starosti a práci nad hlavu, a kdy mládež po práci volala, zorganizovati a postaviti kus zdařilého díla.

Pokud se pak týče poměru k církvi, jsou a zůstanou naše sdružení na půdě sborů. Nechtějí se považovat za něco mimo církev. My je vědomě vychováváme pro církev. Ve výboru předsedou a místopředsedou jsou faráři. Požádali jsme o členství s hlasovacím právem prof. dra Žilku a jiného vynikajícího pracovníka ještě přiběříme. Senior naší církve jest členem výboru. Předkládáme synodnímu výboru zprávy o činnosti a budeme předkládat i účty. Stanovy jsme podali synodnímu výboru k dobrozdání. Je náš poměr k církvi volnější než poměr Společnosti pro dobročinnost křesťanskou, nebo Čes. Diakonie, nebo Jeronýmovy Jednoty? Není v nás dost záruky, že se nestane nic, co by nás církvi odcizilo? Ovšem, je také na církvi, aby si mládež a Svaz neodcizila. Roste sice zájem a porozumění, ale nám jest to málo. I na této schůzi o výchově mládeže není účast taková, jaká by měla být. My jsme se usnesli v Hradci Králové, aby provedeno bylo letos zastoupení církve ve Svazu na všech stupních organizace — a naopak. Přejeme si, aby na každé církevní schůzi bylo o stavu práce této jednáno, aby bratři starší i faráři účastnili se kursů a sjezdů, a mohli se přesvědčit, jaký duch naší mládež ovládá.

Jsme v počátcích počátků. Je tu mnoho nedostatků, ale s vaší pomocí bude možno je překonat. Prosíme vás, abyste si uvědomili, že v našich poměrech jest Svaz SČME činitelem, jehož nelze postrádati. Podporujte nás duchovně a mravně. Vráťte se vám to jednou v podobě práce těch, jejichž výchovu podporujete. A podepřete nás hmotně — vrátí se vám to jednou v jejich obětavosti, ke které je vychováváme. A je-li nás několik, kteří vedle práce sborové konáme tuto práci drobnou, pozitivní, namáhavou, jejíž ovoce ukáže se až po letech, nechtějte nás mít jinde, na táborech, slavnostech a v polemikách našich časopisů. To at dělají ti, kteří k tomu mají schopnosti a chuť. Nás táhne srdce k naší mládeži.

OBSAH:

A. Svolání, zahájení, ustavení synodu.

Zahajovací řeč seniora Součka	3
Členové synodu	7
Ustavení synodu a různé formality	10

B. Usnesení synodu.

Projev synodu p. presidentu republiky T. G. Masarykovi	11
--	----

I. Ústava a správa církve:

1. Rozšíření platnosti círk. zřiz. na Slovensko a Podk. Rus	11
2. Přičlenění českých evangelických sborů v cizině	12
3. Měnění církevního zřízení	12
4. Zřízení komise pro konečnou úpravu církevního zřízení	13
5. Výklady církevního zřízení	13
6. Přísaha	14
7. Disciplinární řád	15
8. Úprava poměru církve a státu	15
9. Teritoriální rozhraničení sborů	15
10. Evidence členů sboru. (Osobní přihlašování se přestoupilých. Stěhování se úřdů. Adresář členů.)	15
11. Utvoření nového seniorátu plzeňského	15
12. Změny v hranicích seniorátů (Rouška, Uher, Hradiště)	16
13. Pohřební výkony v krematoriích	16
14. Obsazování děle uprázdněných sborů bohoslovci	16
15. Výpomocná práce bohoslovců beze zkoušek ve sborech	17
16. Uvolňování farářů k výpomocným pracem v uprázdněných sborech	17
17. Spojení úřadu farářského a katechetského	17
18. Dělná práce do odborů	17
19. Likvidace jmění smíšených sborů ve Slezsku	17
20. Předkládání matričních duplikátů a účtů	18
21. Administrativa. Liknavé vyřizování přípisů	18
22. Správa církve povšechné. Poděkování senioru Součkovi, synodnímu kurátoru Kavkovi a členům synodního výboru. Kancelář synodního výboru	18
23. Stížnost rady Josefa Maška	18
24. Kategorie sborů	18
25. Předávání farního úřadu	19
26. Nutnost, aby o jakémkoli všecírkevním podniku se vyjádřila všechna staršovstva	19
27. Vynucovaný odchod farářů na odpočinek	19

II. Vnitřní duchovní, mravní a sociální život církve:

1. Navštěva služeb Božích. Nedělní klid. Účast při večeři Páně	19
2. Biblické hodiny	19
3. Pastorace	19
4. Činnost staršovstev. Porady duchovních, starších a učitelů náboženství	19
5. Neděle před 8. listopadem dnem pokání	20
6. Nedělní klid a stát	20
7. Úprava svátků	20
8. Zásady bratrské kázně	20-22
9. Proti alkoholismu	22
10. Proti neslušné literatuře	22
11. Pro povznesení rodinného života	23
12. Snahy mírové. Aliance pro mezinárodní přátelství skrze církve	23
13. Provolání ve prospěch t. zv. ženevského protokolu	23-24
14. Odpirání vojenské služby se zbraní	25
15. Sociální práce všeobecně	25
16. Sirotčince v Mladé Boleslavi. Masarykův Studentský a učňevský domov v Táboře	25
17. Družstvo pro sociální podniky v Myslivořicích	25

III. Učení církve. Věci bohoslužebné.

1. Stručné vyjádření učení a zásad církve	26
2. Odbor pro jednotu v bohoslužbě a učení	26
3. Zpěvník	26
4. Bohoslužebná příručka	27
5. Večer bohoslužeb, konaných podle nově navrhaného způsobu	27
6. Křest	27

IV. Výchova:

1. Husova evangelická fakulta bohoslovecká a docenti církve československé	28
2. Výklad studijního a zkušebního řádu pro bohoslovce	28
3. Extensní přednášky Husovy fakulty	28
4. Plné předběžné gymnasijsní vzdělání bohoslovců	28
5. Studium a podpory bohoslovců absolventů reálék	28
6. Žádost bohoslovců Zdenka Pauka a Jana Strnada za připuštění ke zkoušce před zkušební komisí církevní	29
7. Bohoslovci z Ameriky musí prokázatí vzdělání rovnocenné s naší střední školou	29
8. Studium bohoslovců v cizině	29
9. Hmotné zaopatření remajetných bohoslovců	29
10. Schválení řádů Husovy Studentské domoviny v Praze	30
11. Žádost stud. theol. Růženy Novákové za udělení licence ke kázání	30
12. Řád pro výchovu a zkoušku diaconů	30
13. Ustanovování diaconů na sborech. Výklad § 8 řádu pro výchovu a zkoušku diaconů	31
14. Ordinační a užívání úředního roucha u diaconů	31
15. Ordinování diaconů pro cizinu	31
16. Studující středních škol. Internáty	31
17. Konference evangelického studentstva na Řadavě u Brardýsa nad Orlicí	31
18. Osnovy pro vyučování náboženství na obecných, občanských a středních školách	31

19. Vyučování náboženství na obecných a občanských školách. Visítace při subsidiárním vyučování	32
20. Interkonfesijnost škol v zevních odznamech	32
21. Dosazování učitelů českobratrského vyznání na školy se značnějším počtem českobratrských žáků	32
22. Schválení učebnic	32
23. Konfirmace	33
24. Sdružení mládeže	33
25. Nedělní školy	34
26. Přespolní katechetové	34
27. Večer věnovaný náboženské výchově mládeže	35
V. Evangelisace. Zahraniční Češi. Misie.	
1. Proti Římu	35
2. Přístupy k církvi a odstupy z ní	35
3. Přijímání nově přistouplých do sborů	36
4. Rozšiřování evangelisační a propagační práce	36
5. Používání školních místností k účelům evangelisačním (bohoslužebným)	36
6. Evangelisační a propagační spisy	36
7. Řád evangelisační, Evangelisační komitě synodní, Spolupráce s Jednotou Misijní, Evangelisační činnost Kostnické Jednoty	36
8. Činnost Kostnické Jednoty	37
9. Evangelisační činnost Misijní Jednoty mezi zahraničními evang. Čechy, Repatriační činnost Kostnické Jednoty	37
10. České sbory v severní Americe. Dr. Losa. Rev. Křenek	38
11. Český sbor ve Vidni	38
12. Misie mezi Židy	38
13. Misie mezi pohany	39
VI. Styky s jinými církvemi:	
1. Svaz evangelických církví v Československé republice	39
2. Styk s Jednotou Bratrskou	39
3. Styk s německou evangelickou církví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	39
4. Slovenští Kalvíni	40
5. Styk s protestantskými církvemi zahraničními. Pozvání zástupce Svobodné církve Skotské, rev. Macleana	40
6. Výbor pro styk se zahraničními církvemi. Organisoání propagační tiskové služby. Kompetence tohoto výboru	40
7. Světový kongres presbyterní aliance v Cardiffu 1925	40
8. Conference on Life and Work ve Stockholmu 1925	40
VII. Věci hospodářské:	
1. Úhrada výloh synodu	40
2. Diety členů synodu	41
3. Společná církevní pokladna	41
4. Výlohy synodního výboru	42
5. Funkční platy konseniorů	42
6. Zesilování dotačních fondů	42
7. Odkaz zesnulé pí. Kateřiny Kříčkové z Prahy	42
8. Dary na zvětšení fondu Jana Urbánka z Poděbrad	42
9. Zřízení finanční komise	42
10. Návrh na finanční organizaci sborů a vybírání příspěvků	43
11. Výkaz darů z ciziny	43
12. Revize účtů a hodnot církevního jmění, vykázaného v bilanci ke dni 10. dubna 1925. Poděkování pokladníkovi synod. kurát. Kavkovi	43

13. Sbory, které neodvádějí povinné sbírky	43
14. Pokyny všeobecné v záležitostech stavebních	43-45
15. Finanční otázka záležitostí stavebních	45
16. Platy farářské od sborů. Stupnice platová. Doplnění těchto platů ze státní dotace	45
17. Minimum farářského platu ve sborech starých	46
18. Právní podklad pensijního fondu českobratrské církve evangelické	46
19. Revize účtů a hodnot Pensijního fondu	46
20. Započítávání pensijních požitků od sboru do pensijního přídelu emer. farářů ze státní dotace	47
21. Zvýšení pensijních požitků farářů i vdov po nich	47
22. O zákonu z 22. května 1924, č. 287 (úprava pense duchovních správců od státu)	47
23. Likvidace společného jmění býv. rakouské evangelické církve ve Vídni	47
24. Nemocenské pojištění	48
25. Pojištění církevních budov proti ohni	48
26. Husův Dům v Praze	48
27. Husův Dům v Hradci Králové	49
28. Budova učitelského ústavu v Časlavi	49
29. Jeronymova Jednota	49

VIII. Různé věci:

1. Časopis „Český Bratr“	50
2. Přátelský kroužek s českobratrskými poslanci a senátory	50
3. Archiv církevní rady ve Vídni	50
4. Soustředění superintendentních archivů do Prahy	50
5. Usnesení o „Náboženské čítance“, „Mapě sborů a stanic“, „Reformačním sborníku“ a „Památníku českobratrské evangelické církve“	50
6. Usnesení o Spolku Komenského a o ústavu v Krabčicích	50
7. Vydavatelská společnost „Kalich“	50
8. Verifikace neschválených protokolů synodních	51
9. Místo a čas příštího synodu	51
10. Přátelský večer při příštím synodu	51
11. Pozdravy došlé synodu	51
12. Poděkování předsedovi synodu senioru J. Součkovi	51
13. Poděkování žen na synodu	51
14. Poděkování zapisovatelům a ukončení synodu	51

IX. Přehled o odborech zvolených třetím synodem:

1. Odbor evangelisační	51
2. Odbor pro jednotu v bohoslužbě a učení	51
3. Odbor finanční	51
4. Odbor sociální	51
5. Odbor pro stručné vyjádření učení a zásad	52
6. Odbor pro styk se zahraničními církvemi	52
7. Odbor pro konečnou úpravu církevního zřízení	52
8. Svaz církví evangelických v RČS.	52
9. Husův Dům v Praze	52
10. Místní kuratorium budovy v Hradci Králové	52
11. Místní kuratorium budov v Časlavi	52
12. Jeronymova Jednota	52
13. Revisoři účtů synodního výboru	52

X. Neprojednané předlohy 52-53

C. Přílohy.

1. Kázání konseniora G. Švandy z Olomouce	54-57
2. Pozdrav třetímu synodu od emer. superintendenta dra Ferd. Cisaře z Klobouk	57-61
3. Pozdrav od moderátora R. Gillieho z Londýna	61
4. Pozdrav synodu od Jednoty Mírové pro Moravu	61
4. Pozdrav synodu od Čsl. Abstinentsního Svazu zemského ústředí pro Moravu	62
6. Proslavy při večeru věnovaném otázkám výchovy česko- bratrské evangelické mládeže:	62-70
a) faráře Adolfa Novotného, sekretáře Nedělních škol	62
b) MUDra Ad. Švandy z Hradce Králové	64
c) Štěpána Šoltésze, faráře v Ilradci Králové	66
d) faráře B. Jerie, Král. Vinohrady	69
